

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek och är fritt att använda. Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitized at Gothenburg University Library and is free to use. All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text. This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

ILLUSTRERAD TIDNING
GRUNDLAGD AV
FÖR KVINNAN OCH HEMMET
FRITHIOF HELLBERG

SÖNDAGEN DEN 2 JANUARI 1921.

HUVUDREDAKTOR:
ERNST HÖGMAN.

ANDRE REDAKTOR:
EBBA THEORIN.

FRÖKEN ELSA BRÄNDSTRÖM
IDUNS PRISTAGARINNA FÖR ÅRET.

EN BARMHÄRTIGHETENS HJÄLTINNA.

DÅ IDUNS KVINNliga AKADEMI beslutit att i år tilldela fröken Elsa Brändström det hederspris som står till förfogande kan den helt säkert i motsats till många andra prisutdelande institutioner räkna med ett fullkomligt enhälligt gillande från den intresserade allmänhetens sida. Akademien skulle i detta nu icke kunna ha valt ett namn mer allmänt och med rätta uppuret än Elsa Brändströms, och kunde tusentals människor runt om ute i Europa och Asien göra sina röster hörda skulle de helt visst tala samma språk som den svenska opinionen.

Det skulle vara överflödigt att i Iduns spalter söka närmare skildra den gärning som bringat Elsa Brändström fram i ledet av våra yppersta kvinnor. Var och en känner historien om den unga societetsdamen, diplomatdottern som från höjden av det lysande sällskapslivet i tsarernas Petrograd steg ned i det mänskliga lidandets djupaste dalar för att följa budet av sitt hjärta och det hon kände som sin plikt och sålunda kom att bli tusentals olyckligas främsta hopp och kraftigaste, ja, kanske enda stöd. Man vet hur hon från kärleksverksamheten bland sårade på de ryska militärsjukhusen drevs allt vidare ut i den mänsklighetens vildmark, där krigets olyckligaste offer voro att finna, ut i de ryska och sibiriska fånglägren med allt vad de gömde av elände och dov hopplöshet, och huru den unga svenskan där blev den kanske främsta ljusbringerskan i en natt som ibland kunde synas ogenomtränglig. Man vet huru hon, sedan hon fattat sitt beslut, satte in och vågade sina krafter, sin hälsa och sitt liv på dess genomförande. En sådan kraftinsats, en sådan kärlek rinner icke ut i sanden; för dess mäktiga flöden kunna icke krig, icke revolutioner bygga dammar, tillräckligt hårda och höga. Tusende och åter tusende hjälplösa likar har en mjuk och fast kvinnohand fört

*Iduns kvinnliga akademi
tilldelar fröken Elsa Brändström årets pris för hennes
oförtröttade och hjältemodiga
kärleksverksamhet i
de ryska och sibiriska
fånglägren.*

tillbaka till livet från skuggornas dal, och vi äro stolta och tacksamma för att den handen var svensk.

När vi svenskar tacka Elsa Brändström för vad hon utträttat i mänsklighetens tjänst är det visserligen den ädla handlingen i och för sig, som väcker vår beundran. Vi skulle högt uppskatta hennes verk oavsett vilken nation som hade äran att kalla henne sin dotter. Men samtidigt ha vi en mer eller mindre dunkelt förnummen känsla av just det svenska i hennes gärning, det storvulna som vi, alla desillusioner till trots, gärna vilja tänka oss som särmerket på en svensk gärning. Det är ett Karl XII:s-drag i hennes verksamhets stil och mått som griper oss, jämte det rent mänskliga däri. Kriget, i vilka männen sönderslita varandra, kunna uppvisa många kvinnliga ljusgestalter, skridande fram över slagfälten som representanter för det gudomliga hos mänskligheten, som icke ens de mörkaste tider, de krassaste utslag av människodjurets vildhet helt kan rycka ur dess barm. De kunna ibland

såsom t. ex. en Florence Nightingale, ge oss förnimmelsen av något över mänskligheten, ovanom själva denna besudlade jord, svävande. Elsa Brändström är en jordisk kvinna, en svensk kvinna, som känt den svenske soldatens plikt att gå och offra sig utan några åthävor, vare sig det andliga högmodets eller ödmjukhetens. Hon är ingen ängel. Hon är bra.

Därför kunde hon också, när hon från sin årslånga verksamhet därute vände hem för att här arbeta vidare i sin saks tjänst, vara säker om sina landsmän. Vi svenskar kunna vara sentimentala, men vi kunna också sitta inne med en förunderlig köld visavi det som icke ställes påtagligt inför våra ögon. Vi ha under dessa krigs- och olycksår icke alltid varit det vi bort inför olyckorna därute. Lidanden av ofattbart djup ha kunnat lämna oss kalla; vi sågo dem icke, trodde kanske icke ens på dem. När Elsa Brändström kom hem ibland oss behövde hon bara visa sig. — Se där är den unga svenska kvinnan som varit i Sibirien, hon som trotsade köld, tyfus, kosacker och bolsjevik. Ha vi inte en plikt mot henne att uppfylla? När hon säger åt oss att hjälpa, är det inte då vår enkla skyldighet? Jo visst, det är klart! Och så fylldes hennes föreläsningssalar landet runt, och så fylldes jullådorna till Sibirien. En, två, tre sändningar.

Iduns akademi har i sitt val endast bekräftat vad vi alla kände. Den dag då det — lyckligtvis med orätt — förspordes att Rysslands makthavare höllo Elsa Brändström fången i Omsk upphörde för ett ögonblick all oenighet i Sverige.

I stället kom en kall beslutsamhet: det får inte ske! Hon är vår och får inte röras.

I sin hyllning har akademien uttryckt icke endast vad svenska kvinnor känna. Den har också talat för oss, män.

ERIK NYBLÖM.

Nyårsvaka. Av Karin Fagerholm-Petre.

BRINN, BRASA, på min kammares
låga äril, brinn!

Nu skymmer det mot årets sista timma
och snart i dova klockor ett nyår ringes
in

och stjärnor i Sylvesternatten glimma.

Och glöden falla samman och tystnad
ruvar tung

i bidande och sällsam nyårsvaka.

Till länge svunna dagar, då mormors
mor var ung,
gå tankarna på pilgrimståg tillbaka.

*

Vart gå väl hennes tankar i tysta stjär-
nors ljus?

Mot år, som än i nyårsnätter bida?

Skall ännu drömmar sväva kring stilla
gårdars hus

i oroslängtan ut mot världen vida?

Kanhända satt du också, min mormors
mor en gång,

då nyårsbrasan flammade på härden,
och byggde slott i glöden och nynnade
en sång

och drömde ljust om stora, vida världen.

Men handen som du lyfte emot lågornas
sken

var van vid både silkesöm och spånad,
och drömmen som du spunnit och tan-
kens skira ten

mig tycktes ur en helgonsägen lånad.

Vad veta vi! Ett fattigt år — ett stycke
evighet,

en droppe i de tusenmila haven,

är blott en skymt, en aning av allt vi
inte vet,

ett steg på väg från vaggan och till
graven.

Vi barn av andra tider — för oss i
tankar står

du däjlig som en sagornas prinsessa,
och blid och vek är glansen som skimrar
om ditt hår

och sagans dagar spela kring din hjässa.

*

Nu dåna redan klockorna och årets
första dag

drar in på deras toner, allvarstunga.

Min dotterdotters dotter kanhända står
som jag

en gång och lyss då nyårsklockor sjunga.

Förnämsta läroanstalt för kvinnligt handarbete.

Undervisning i: Klädsöm, Fransk llnesöm, Barn-
kläder, Konstbroderi m. m. Beställningsavd. för
klädningar och lingerie. Anmälningar dagligen 10—
5. Prospekt på begäran. 6 frielever.

S:ta Birgittaskolan

Allm. tel. 51 90. — Grundad 1910 — Riks tel. 141 08.
Regeringsgatan 19—21, Stockholm.

Textilavdelningen.

Uppritade och påb. arbeten. Gardiner, Kuddar,
Dukar, Spetsar och Linnebatist, Monteringar av
arbeten. Stort urval av äkta spetsar även antika.
EMMY KYLANDER.

LYCKAN. NOVELL AV EBBA THEORIN.

— KVINNAN ÄR LYCKLIGARE ÄN mannen, sade Ester till Margareta. Hon satt med väninnan i sin mans arbetsrum, som han lämnat. På skrivbordet låg hans oavslutade roman.

— Det är sant, det finns några få lyckliga kvinnor. De ha en god man, som alltid älskar dem och som kanske till och med är rik. De få sin lycka ur hans händer. Många andra mottaga av hans händer smekningar eller pengar till pynt och prål, men det är ju inte just lycka. Och så finns det en hel del, som han inte alls räcker sin hand mot, inte ens till ett slag, och de ha det allra värst.

— Men mannen skapar sin lycka själv. Jorden är inte till för kvinnorna, och det är ytterst sällan de i stället få himmelen.

Margareta nickade. Med sin smala, vita hand strök hon upp en lock, som ur det burriga bruna håret fallit ner över pannan. — Det där kanske kommer sig av att det finns så många fler kvinnor än män, sade hon tankspritt. Hon var ogift och såg outgrundlig ut. Ester kände sig glad över att icke hon själv hörde till de "så många fler".

— Jag vet inte, fortsatte Ester, om det är naturen, som gjort kvinnan till den olyckligare eller det kanske är mannen, som ju själv är en del av naturen. Men den olyckligare är hon. Man behöver bara tänka på hur hon har det i något så litet och stort som kärleken. Varje kvinna önskar bli älskad, och hon blir det aldrig nog. Bäggedera är lika naturligt. Kärleken kommer av ett slags spleen, av själens mörkrädsla och oro, där den — så tänker jag mig det — sitter rotad någonstades nere i varelsens mörka djup. Jag vet inte, om kvinnan känner den där mörkrädslan starkare än mannen — hon är kanske mera ensam. Hon ropar ur sin varelses tysta djup mot honom — han kommer ibland — han går — och så är hon åter ensam. Mannen går till sitt arbete, sin idé, sin framgång. Kvinnan sitter, alldeles som sina släktingar nornorna, vid samma entonigt sorlande brunn och vid samma enahanda sysslor med slända och sådant. Men hon har barnen! Ja, så länge de äro små.

En liten blek gosse trippade in och kom fram till Esters knän. Hon kysste honom och tog fram ett par långa svarta strumpor ur sykorgen. — Se här, dem har mamma nu lagat åt dig. Gå ut till Elin och be henne sätta dem på dig.

Gossen gick ut, och Margareta följde honom med sina stora, litet trånsjuka blå ögon.

— Det kan vara en lycka att stoppa deras små strumpor, sade Ester. Man sitter kanske och drömmer om hur de små fötterna skola trippa i väg därute. När småttingarna blivit stora, är stoppen densamma, men glädjen är slut. Den andra satt stelnad i tankar och andades så plötsligt upp. — Jag tänker på barn, sade hon. Jag vet en kvinna, som har en son, som egentligen inte ens är hennes. Han är halvt idiot och helt hennes lycka. En underlig lycka, det där med barn.

Ester dröjde. Men något hos denna tysta, outgrundliga kvinna, som hon av någon tillfällighet räknade som sin väninna, eggade henne att fortsätta samtalet.

— Hur mycken tragik ligger där inte redan bakom den där lilla kvinnliga listen och lusten att dölja sin verkliga ålder, sade hon. Jag själv — hon hejdade sig och blev röd.

— Ätminstone borde den ena kvinnan al-

drig ta den andras lycka ifrån henne, sade Margareta. Varför finns det inte kloster? — Hon stirrade ut i rummet med sina trånsjuka ögon.

Ester fäste sig inte vid hennes inpass. — Inte ens när de äro mycket unga, äro kvinnorna lika lyckliga som männen, sade hon. Ynglingen känner, hur intelligensen växer, hur kraften spänner i hans kropp, hur kampen väntar — han känner det kanske med smärta, men det kan vara lika värdefullt. Flickan är inte ens så lycklig som den blommande körsbärskvisten, även om hon är lika skär som den, eftersom hon alltid måste känna oro för att inte biet skall komma. Det är sant, att unga flickor gå genom världen med strålände ansikten. Det är ju med sitt leende de vinna mannen liksom blomman drar biet med sin doft. Men deras genius gråter. För resten lära ju kvinnorna inte ens ha så mycket som en genius, bara en liten junjo. Fast jag tror ändå, att några få kvinnor ha ingenting mindre än en genius — en som ger dem begåvningens för en kvinna ödesdigra och besvärliga skänk. Sådana kvinnor bli älskade både för mycket och för litet — de bli inte älskade i rätt tid — —

Margareta avbröt henne genom en kanske omedvetet otålig rörelse. Hon strök åter upp en lock i sitt bruna hår, och blicken ur hennes stora blå ögon gled bort mot skrivbordet: — Hur går det med Haralds roman?

— Det går illa. Han har ständigt huvudvärk, och så blir jag också olycklig för hans och hans huvudvärks skull. Det vore bättre att själv ha huvudvärken och lyckan av att skapa dessemellan.

Margareta nickade. Det burriga håret glänste i någon ljusstrimma, och de stora ögonen sågo rakt på Ester:

— Ja, kvinnan är säkert olyckligare än mannen.

— En sådan enfaldig anmärkning efter allt mitt myckna tal, tänkte Ester, medan den andra reste sig upp och tog farväl. Och så säger Harald, hon är begåvad. — Javisst, fortsatte hon sina tankar, när den andra redan var borta, kanske är hon ändå en sådan där, som en genius kysst och som därför sedan inga andra än alltför invigda läppar våga kyssa. En, som blir älskad för mycket och för litet, därför att det inte är i rätt tid: av några gifta män, som gift sig på hafs och i ungdomsyra och nu funno, att det var Meningen, som skrivit sina tecken på hennes panna, där de förut inte kunnat läsa, av ett par skalder, som hittills älskat bara Ordet och nu funno, att det kunde ha också en kropp — och kanske ytterligare av några, som hon inte räknade, därför att de hörde till den vanliga borgerliga hopen.

Ester log åt tanken.

*

En utmärkt nyårgåva

är ett presentkort på

IDUN för år 1921!

Den dagen fick Ester vänta en hel timme på sin man med middagen. Hon tänkte på att en man aldrig behöver vänta, utom på bästa stunden för offensiv, medan en kvinna aldrig får göra annat än vänta: med middagen, som ingen kommer till, med kärleken, som ingen bryr sig om, och till slut bara på rynkorna och de grå håren — de enda, som inte svika.

Dag efter dag kom Harald allt senare hem.

En dag plågade hon honom, i instinkt, länge med att få veta var han varit, eftersom han kom så sent. I hans av intelligens stämpade ansikte kom det en uttråkad min, och till slut gav han efter i den desperation, som ger sanningen stormvind i seglen och jagar lögnen i kvav. Jag måste — sade han. Han var tvungen att skiljas. Hans liv bleve förstört, om det skulle fortgå som nu. Han kunde inte skriva och därför inte leva, eller han kunde inte leva och därför inte heller skriva — han kunde icke utreda vilket. Han älskade en annan.

Så länge han inte sagt vad den andra hette, kunde hon ännu tro, att det var skämt eller vansinne. Nu frågade hon.

— Det är Margareta.

Han sade, att Margareta förstod honom, med Margareta skulle hans härliga roman bli färdig redan till julen, Margareta var hans sångmö. Medan han talade så, såg Ester för sig sångmön, sådan hon suttit med en solglimt skimrande i det bruna håret, med stora blå ögon och vita, smala händer, ogift och outgrundlig.

— Jag borde inte ha sagt det nu, sade han, men du tvang mig. Det var dumt, för du och jag skulle ju gå på Dramatens premiär i kväll, och Sven Lorens hade särskilt bett få träffa oss. Nu vill du förstås inte gå med.

Hon hade börjat gråta hejdlöst. Han lämnade henne.

Efter en stund gick hon in i sitt rum. Hennes hjärta kunde inte fatta, att det var sant, och på samma gång visste hon, att det var det. Plötsligt ställde hon sig framför spegeln. Hon började ivrigt pudra där tårarna satt märke, och sminka på de plötsligt urgrävda kinderna. Hon hade alltså samma dubbelmedvetande: att det inte kunde vara sant, men var sant ändå. Och i detta tillstånd hade hon bestämt för sig, att hon måste gå på teatern; där skulle hon träffa Sven Lorens och kanske Bergdahl och säkert fru Roeder, som nog skulle bjuda henne på middag. Hon kunde träffa en man, som kunde komma att ge henne litet lycka, eller kasta den till henne eller tappa den — —

Medan hon pudrade sig, kom det, halvt medvetlös som hon var, för henne, att också Margareta nu stod och gjorde detsamma: pudrade och sminkade och smyckade, i en vansinnig ängslan att inte få behålla hans kärlek, sin lycka.

Hon tog ett par steg tillbaka, så att hon kunde se ut i hans arbetsrum, där papperen lågo på skrivbordet. Men han har det bra, tänkte hon. Han har två sångmör, han förkastar den ena och väljer den andra, allteftersom det passar honom. Han bryr sig inte mycket om någondera, eftersom han egentligen bryr sig om bara sig själv och sin dikt.

Han är lycklig. Och inte ens om det vet jag för resten något, tänkte hon.

CAP KAKAO

är genom sin fylliga, goda smak och renhet den bästa och billigaste.

FRANSKA CHOKLAD- & KONFEKTFABRIKEN, A.-B. - GÖTEBORG

DAGBOKENS FRÖJDER. AV ELIN WÄGNER.

DET VILAR ETT VISST LÖJE ÖVER dagboksskrivning. Det för tanken på en ung flicka, som sitter vid sitt skrivbord i kvällens tysta timma och biktar för sin enda vän dagboken sin själs annars omsorgsfullt dolda känslor: "min själ flög hans i möte... Jag skulle kunnat ge mitt liv för en timme ensam med honom..." "Mitt liv är slut. Då min kropp dör, är det endast en bekräftelse på vad som redan skett. Utan honom kan... jag... icke leva" o. s. v.

Men den sortens dagbok torde tillhöra det förgångna. Nutidens unga flickor äro bestämt icke så sentimentala eller så böjda för att svärma tillsammans med en dagbok. De ha inte tid. De äro heller inte så ensamma. Då de komma hem från bion orka de inte sätta sig ner och skriva dagbok. Det är gammaldags.

För min del har jag stor veneration för dagboken och finner det besynnerligare, att folk underlåta att föra en dagbok än att de göra det. För de senaste sex åren har jag inte mer än högst ett par tre dar blanka. Alla de övriga äro tecknade, var och en har något litet särmarke, som skilja dem från resten av dagar. De äro icke helt förlorade. Jag kan återfinna dem. De möta mig i min dagboksalmanna, ljusa, mörka, jagade eller stilla, väl eller dåligt använda.

Nu måste genast sägas, att jag inte talar om utförliga dagboksanteckningar, endast om 4, 5 rader om dagen, inskrivna i almanackan. Så mycket kan man åstadkomma, även om man har mycket att göra, och så mycket är varje dag värd, även den allra slätaste. Dessa knappa anteckningar om människor man mött eller haft som gäster, om arbeten man utfört, böcker man läst, om resor, brev, sjukdom, födelser och dödsfall i släkten, bilda en nyckel för minnet, som öppnar dörren till det förflutna. Om man tänker efter hur bara den förflutna månaden annars förvirrar sig för en, hur dagar och händelser falla

bort, byta plats, och oriktiga föreställningar på ett gåtfullt sätt smyga sig in, då är det lätt att förstå, vilket värde en sådan inregistrering har. Om jag, det gud förbjude, skulle råka bli inblandad i ett brottmål, är jag säker att min almanacka skulle ge mig ett ovärderligt stöd vid min naturliga strävan att undvika mened.

Den, som finner det alldeles likgiltigt att minnas eller ha någon överblick av sitt förflutna, som kastar bort dagen med sin dagliga tidning, den kan stiga av här och inte läsa vidare i artikeln. På den gör naturligtvis inte mina argument något intryck.

Men många människor, de som äro vänner med sitt liv, hålla gärna reda på var det blir av. Och för att göra det, finns intet enklare och bättre sätt än att troget föra in varje dag, som en post i sin räkenskapsbok, i en dagboksalmanna.

Min dagboksalmanna är illustrerad. Där finnas på den tomma sidan inklistrade amatörbilder, telegram, biljetter, särskilt värda att gömma, där finnes dödsannonser, minnen av kära döda. Där stå citat ur en bok jag läst, ett märkligt yttrande någon fällt i min närvaro, avskrift av självdeklarationen år för år och andra affärsanteckningar. Alltsammans verkar brokigt och tillfälligt vid hastigt påseende av en sida. Men jag kan själv, då jag någon gång har tid att studera igenom mina böcker finna en viss rytm i min tillvaro, en viss oföränderlighet i föränderligheten. Jag kan se att det återkommer tider på året, då jag är sjukare än andra, tider då jag är flitigare än annars, jag kan se hur min tillvaro influeras av min ekonomiska situation, hur anteckningar om trötthet och olust höra alltid samman med anteckningar om kommittéer och möten, jag kan se vad det är för slags människor och tilldragelser jag attraherar eller undviker. Jag ler vid att se hur jämnsides med de stora världshistoriska händelserna löper min egen lilla historia. Ryska revolutionen

har brutit ut och jag har samma dag provat en klänning, kanske har jag antecknat, vad jag tyckte om klänningen men inte vad jag tyckte om ryska revolutionen.

Även min omgivning har nytta av min dagbok ibland. När min man frågar mig: när gick ministären Edén, eller när var Bo Bergman sist hos oss, så kan jag inom två minuter ge honom besked. Att slå upp almanackan och konstatera vad jag gjorde i dag för ett år sen eller fem, det är som att öppna en dörr, se in i ett rum, se mig själv i någon situation tillsammans kanske med anhöriga jag aldrig skulle se mer, toner leva upp som förklungit, röster, skratt, dispyter. Och så slår man igen dörren och alltsammans är försvunnet.

Erfarenheten om hur man ofta kan glömma anteckna betydelsefulla tilldragelser och föreviga minnet av likgiltiga, lär mig att varje afton liksom värdesätta dagen, erinra mig klart vad som hänt och nedskrivna det viktigaste, knappt men ändå så pass tydligt, att jag efteråt, då minnet bleknat, vet vad jag menar med dessa mina anteckningar.

Ehuru för andra, i varje fall för utomstående, likgiltiga, ha dessa böcker för mig ett stort värde och jag är övertygad att jag med åren kommer att allt oftare med deras hjälp beträda minnenas mark.

Att jag vidrör detta offentligt beror därpå att jag själv inte på egen hand kom på idén med dagboksalmanna. Det var Mari-ka Stjernstedt, som en gång 1914 berättade för mig att hon förde en sådan dagbok och visade mig hur almanackan såg ut. Första januari 1915 började jag följa hennes exempel. Kanske kan jag med dessa rader animera någon att skaffa sig en almanacka för 1921 och föra regelbundna anteckningar. Jag är säker på att den, som gör det, kommer att tacka mig för uppslaget, såsom jag ofta väl-signat min väninna för att hon gav mig impulsen.

KVINNOPORTRÄTT TILL DAGSKRÖNIKAN.

Anna Brandt.

Johanna Brunsson.

En betydelsefull livsgärning nådde sitt slut med fröken *Johanna Brunssons* frånfälle i en ålder av 74 år.

Fröken Brunssons stora insats var framför allt den, att hon återuppväckte vävnadskonsten såsom svensk hemslöjd. År 1889 grundade hon sin praktiska vävskola i Stockholm, vars undervisning betydte så mycket för en stor skara elever från alla delar av Sverige och även från grannländerna, Tyskland, Polen och Ryssland. På en mängd utställningar fick hon mottaga pris och utmärkelser, och hennes elever bevara henne i tacksam hägkomst.

*

Thérèse Granlund.

Lotten Nording.

DEN 14 DEC. FYLLDE FRU ANNA BRANDT i Stockholm 70 år. Fru Brandt är innehavarinna av Rosenbergs paraplomagasin med affärer vid Drottninggatan, Storgatan och Odengatan. Sedan sin mans död har hon ensam skött dessa affärer med påtaglig framgång. De som känna henne förstå att denna vitala 70-åring finner det som självklar sak att fortsätta med all den verksamhet, varav hennes dag är full från morgon till kväll.

Men fru Anna Brandt har många andra intressen utanför affärslivet. Inom välgörenhetskretsar är hon en väl känd person och har på detta område under hela sitt liv nedlagt mycket arbete.

Den 6 december avled i Karlskrona en i vida kretsar känd och värderad kvinna, fröken *Thérèse Granlund*, 63 år gammal. Hon hade i 42 år innehaft sin plats i samma firma, nämligen *Fredrik Juhllins* manufakturaffär, och där varit så gott som den ledande själen vid urval och alla viktiga affärens uppgörande m. m. samt vid expedieringen.

Bland kamrater, vänner och en stor kundkrets var hon särdeles värderad och omtyckt. Döden kom hastigt och oförberett, man kan säga: "hon dog på sin post". Frid över hennes minne.

*

Fru *Lotten Nording* i Stockholm fyllde den 17 december 70 år. Hon kan se tillbaka på ett väl använt liv fyllt av intensivt arbete. Den framgång hon haft såsom innehavarinna av *Nordings* parfymaffärer är välförtjänt, ty som någon skrivit om henne, av sådana affärskvinnor som hon går det inte tretton på ett dussin. Ännu sköter hon till stor del sina affärer själv med tillhjälp av sin dotter samt en hel stab medhjälpare.

Vad hon verkat i det tysta för att lindra sorg och nöd tillåter hon ingen att berätta, liksom hon ej heller någonsin själv talar därom.

Pröva

Tuppens Zephyr

och Ni köper ingen annan.

Bomullstyger = Möbeltyger = Gardiner

Pröva på begäran. • • • • •
Precisera vad som önskas. * Konstfliten, Göteborg.

MED ÖKAT TEXTINNEHÅLL MÅNGSIDIGARE PROGRAM OCH FÖRSTÄRKT REDAKTION MÖTER IDUN DET NYA ÅRET.

Ellen Key.

Else Kleen.

Vera von Kræmer.

Gurli Linder.

Ernst Högman.

Oswald Kuylenstierna.

Ellen Rydelius.

Marika Stjernstedt.

Ebba Theorin.

Elin Wägner.

Artur Möller.

Erik Nyblom (Mac).

Fru Ellen Rydelius, den kända talangfulla journalisten, inträder vid årsskiftet på vår redaktionella avdelning.

DAGENS HÄNDELSER

av allmänintresse för vår publik skola mer än hittills följas med penna och kamera i form av kåserier, intervjuer och bilder, som på ett underhållande sätt låta våra läsare se skiftningarna i tidens fysiologi. Några av pressens bästa förmågor på området såsom *Mac*, *Abergsson* m. fl. komma i detta sammanhang att tjäna oss med bidrag.

KVINNAN OCH HEMMET.

Denna avdelning tillgodoses med synnerligen värdefulla bidrag av bl. a. *Ellen Key*, *Else Kleen*, *Vera v. Kræmer*, med en artikelserie *Vi* och våra vanor, *Gurli Linder*, *Ellen Rydelius*, *Ebba Theorin* och *Elin Wägner*.

MINA LEVNADSMINNEN

av *Helena Nyblom*. Dessa erinringar, mottagna med förtjusning både i Sverige och Danmark, fortsätts och avslutas under det nya året. En av våra främsta kritici, dr. *Olof Rabenius*, anser att dessa skildringar äga ett oskattbart värde för vår memoarlitteratur.

FÖLJETONGEN.

Lucia. Av *Matilde Serao*. Översatt av *Ernst Lundquist*. En spännande och konstnärligt skriven italiensk roman av den högt uppburna författarinnan.

NOVELLISTIK.

Huset mellan sjöarna. Av *Anna Lenah Elgström*. En humoristisk sommarskildring från Stockholms skärgård, som visar författarinnans talang från en helt ny sida. — Vidare ha vi på vårt bord skönlitterära bidrag från *C.-A. Bolander*, *Hildur Dixelius Brettner*, *Ellen Lundberg-Nyblom*, *Nils Wilhelm Lundh*, *Marika Stjernstedt*, *Ebba Theorin*, *Elin Wägner* m. fl. m. fl.

Ett par fängslade livsbilder från svunnen tid.

GREVINNAN d'EGMONT OCH GUSTAV III.

Ur en brevväxling dem emellan framlagd av Oswald Kuylenstierna. Denna en fransk aristokratdams brevväxling med "tjusarkungen" handlar bl. a. om det slag av kärlek, som 1700-talet benämnde evig vänskap.

"Iduns julnummer" skall fortfarande gratis komma samtliga våra prenumeranter tillgodo. "Iduns frågoavdelning" utvidgas och om-lägges så att svaren inflyta samtidigt med frågorna.

För avdelningarna *Köksalmanackan* och *Hjälpredan* svarar fortfarande fröken *Ida Norrby* med sin kända och uppskattade erfarenhet på området.

På grund av riksdagens beslut att fördubbla tidningarnas post-befordringsavgifter höjes Iduns nuvarande pris med 1 krona.

Prenumerationsprisen bliva alltså: IDUN, upplaga A, helt år 17:— halvt år 8:75 och kvartal 4:50; lösnummer 35 öre; IDUN, uppl. B, praktupplagan helt år 22:—, halvt år 11:50 och kvartal 6:—.

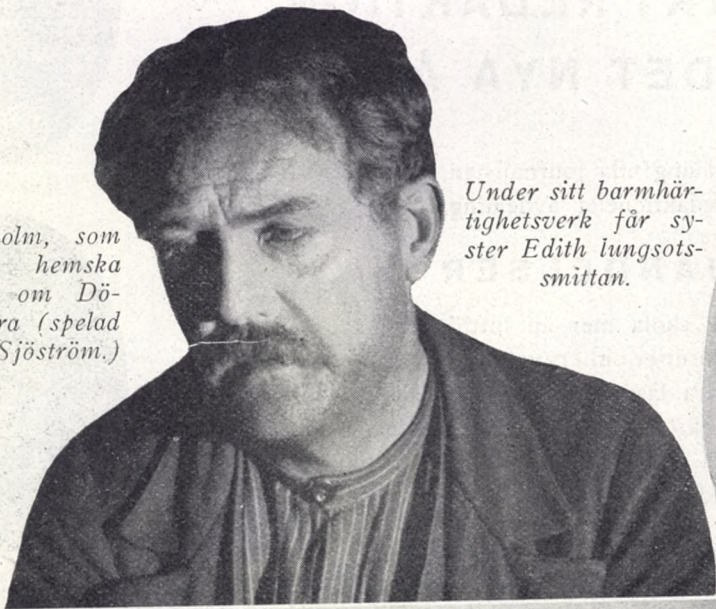
Såväl konstnärliga som enklare
A/B SVENSKA MÖBELFABRIKerna

MÖBLER

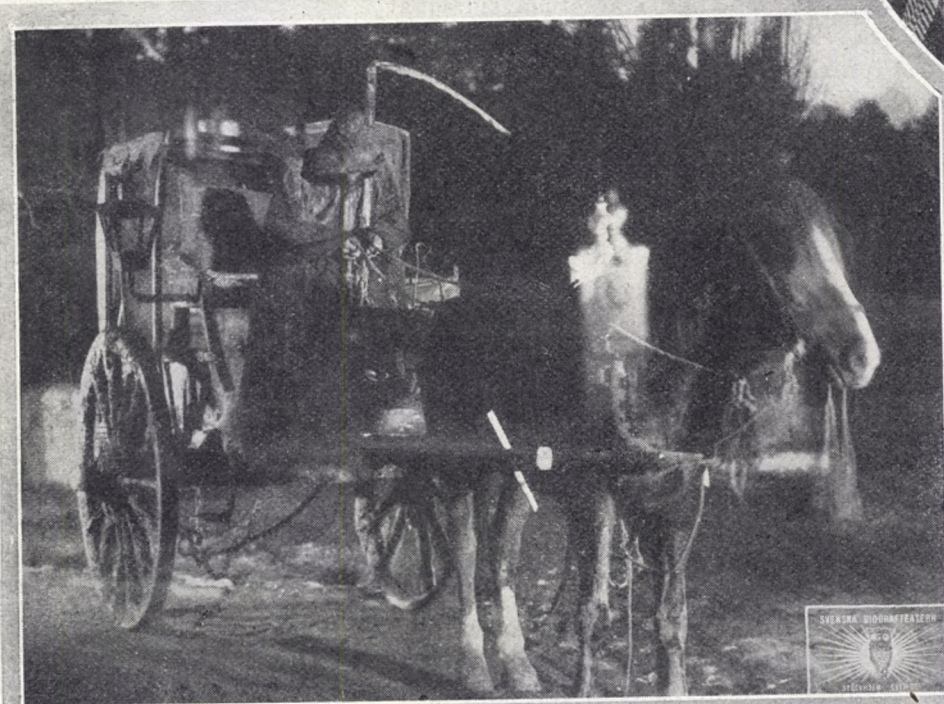
Selma

SELMA LAGERLÖFS "KÖRKARLEN" PÅ FILM.

David Holm, som har den hemska drömmen om Dödens kärra (spelad av Victor Sjöström.)

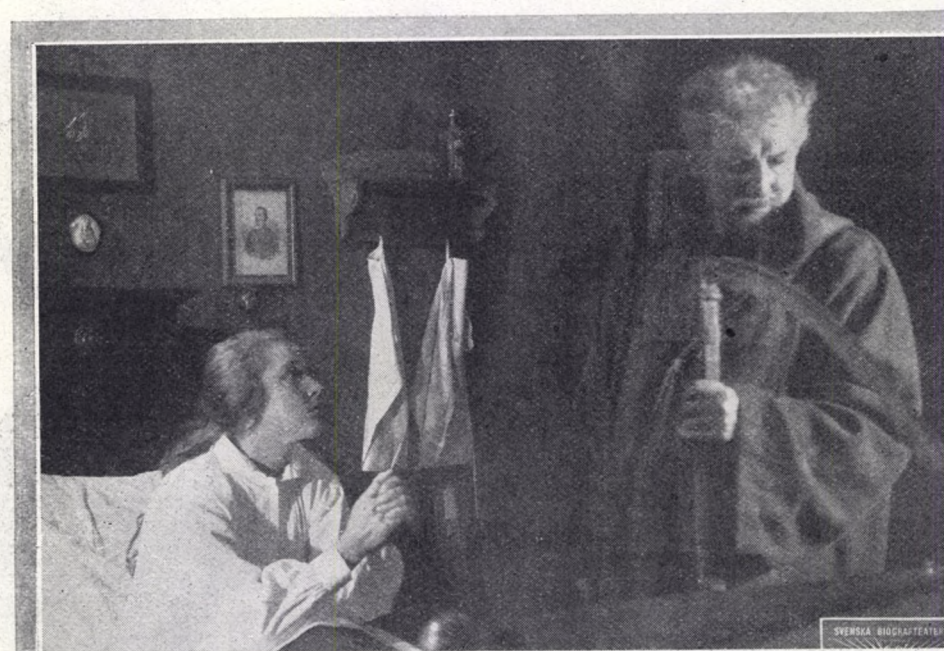
Under sitt barmhärtighetsverk får syster Edith lungsots-smittan.

Dödskärran, som hämtar till förlossning och fasa.

Slumsystemen Edith går sin barmhärtighetsrond (spelad av Astrid Holm).

Dödens körkarl kommer till syster Edith: "Träd ut ur ditt fängelse!"

PÅ NYARSDAGEN HADE RÖDA KVARN EN MER än vanligt märklig premiär, i det Selma Lagerlöfs "Körkarlen" då gavs som filmskådespel. De många tusen läsare av boken — en av författarinnans mest betydande i fråga om sinnrik fabulering och djup etisk kraft — måste ovillkorligen gripas även av filmens gestalter, allra helst som utförandet står i jämbredd med det bästa av svensk filmkonst, och det vill som bekant ej säga litet. Hr *Svennbergs* mystiskt mäktiga körkarl, hr *Sjöström* som David Holm, arbetaren vilken ödelägger sitt och sina närmastes liv genom sitt superi och vars samvete väcks under en fruktansvärd dröm, fröken *Borgström* som *Holms* förpinnade hustru, och först och sist fröken *Astrid Holm* som den änglalika slumsystemen, en självuppföringens symbol — alla bilda en ensemble, där intet brister i säker karaktärsskildring. Filmen är kort sagt en sedolärande predikan i konstnärlig form.

PÅHLSSONS
Teaterkonfekt och Dessert-
choklader. Högfina kvalitéer.
Tillverkare: A-Bol. Carl P. Pålssons
Choklad- och Konfektfabrik, Malmö

I VARJE HEM bör finnas
IDUNS KOKBOK

EN OTRYCKT DIKT AV ATTERBOM.

SÄRSKILT FÖRVÄNAR DET JU icke, att man än i dag kan finna en dylik, icke ens att den finns i en tillgänglig brevsamling. Visserligen ha intresserade och kunniga forskare nu ganska länge sysslat med Atterboms papper, de som finnas i Stockholms Riksbibliotek, i Uppsalabiblioteket och i privat ägo. Karl Warburg och sannolikt flere ha sålunda sett det lilla stycke jag här avser. Men ingen har funnit anledning att draga det i ljuset.

Uppsala universitetsbibliotek innehar bl. a. fyra brev från Atterbom till *Johan Börjesson* skrivna under 1854, alltså Atterboms näst sista levnadsår. Börjesson hade som bekant varit en av de unga fosforisterna i seklets början och uppträtt i Atterboms Poetiska kalender, visserligen föga lyckat. Sedan hade han kommit in på den prästerliga banan och upphört med poesin, till dess han på 1840-talet helt oförmodat framträdde som dramatiker med de på sin tid snart nog uppskattade styckena "Erik den fjortonde" och "Erik den fjortondes son", senare med "Solen sjunker" o. a. Även lyriken försökte han ånyo och vände sig så till sin berömda ungdomsvän, skalden och estetikern i Uppsala med en begäran att denne skulle granska en av hans samlingar. Trots att han själv då som alltid var överhopad med arbete, höll på med sin omarbetning av "Lycksalighetens ö" och en ny del "Svenska siare och skalder", villfor Atterbom vännens önskan, och så fortgick deras brevväxling under årets lopp.

Atterbom var denna tid ganska ensam och exalterad i sin ensamhet. Uppsala blev för honom alltmera tomt. Höstsolen såg med "minnets blick" ned på hans arbetsbord. Hans närmaste ungdomsvänner voro alla borta, såsom Törneros, Geijer, slutligen den trofaste vapenbrodern från Fosforos' dagar, då det nya århundradet kommit med morgon i rymden, Vilhelm Fredrik Palmblad.

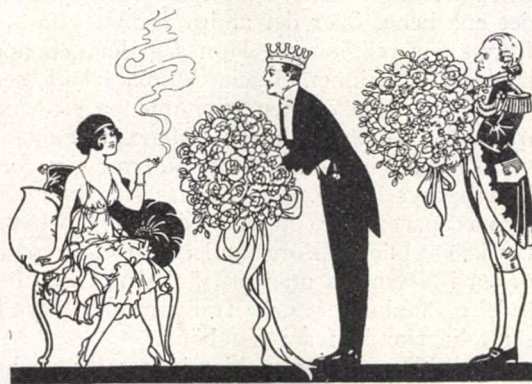
"Till vila ha de gått, de sångens söner, bland vilka förr jag ynglingsharpan slog. Min kväll är kommen; aftonrodnan kröner min synvidds gräns i enslig nordanskog",

skulle han snart sjunga med ett anslag från minnenas och svärmodets skald framför andra, Ossian.

Och hur föga han numera var förstådd! Icke till Börjesson, men till en annan vän, hade han nyss förut skrivit, att det "nuvarande unga släktet har för mig intet hjärta, vet ej vad jag gjort eller förstår det ej, frågar ej heller efter att någonsin veta eller förstå det." I sin ungdom hade han varit hetsigt dyrkad och hetsigt anfallen. Nu, sedan årtionden, var han bland den stora allmänheten endast undanskjuten, avfärdades, som ännu långt senare, vanligen med några inlärdas och tämligen papegojmässigt upprepade talesätt om fosforism och obegriplighet. Hur annorlunda uppskattades ej Tegnér! Det är förklarligt, men disproportionen i nationens värdesättning mellan de två var orimlig, hur man än månne ställa sig till spörsmålet om deras verkliga poetiska betydenhet. Atterbom har också känt orättvisan med bitterhet, och trots all uppriktig beundran för Tegnér — uppriktig kärlek även — märker man det vid skilda tillfällen under hela hans liv. Skall man här tala om avundsjuka, måste man betona, att den härflöt ur sårad rättskänsla, ur ett på sig självt fullt säkert medvetande att det finaste, djupaste, förnämligaste hos ho-

nom själv var otillgängligt för dem som dömde och skapade opinion.

Atterboms gåvor hade vidare varit så mångahanda, att han kände sig splittrad. Skald hade han varit men även filosof och historiker, litteraturhistoriker, och han tyckte att dessa anlag hindrat varandras fulla utveckling, att han ej på något område fått bli vad han kunnat bli. Att de också hjälpt varandra, att hans poesi blev så stor därför att han även haft filosofisk intuition av världen, det har han säkert känt också, men nu var det den andra sidan av saken som framträdde: han hade ej helt fått ägna sig åt något. Till bristen på förstående och värme utifrån kom sålunda brist på tillfälle att länge och sammanhängande syssla med en sak i sänder; tillfälliga akademiska bestyr, ja, det obligatoriska professorsarbetet sammanföll ingalunda alltid med det som Atterbom just då kände sig manad och inspirerad att göra. Han tog sig stundom en med knapp nöd beviljad tjänstledighet för att kunna i fred skriva på sina Siare och skalder — men hans svaga ekonomi tillät det ej allt för länge, ty ämbetet skulle på hans bekostnad uppehållas av vikarie. Nu, 1854, hade han — skriver han

1 JAN. — DEN GIFTA KVINNANS MYNDIGHETSDAG.

DEN FÖRSTA JANUARI VAR DET VAD man kan kalla den gifta kvinnans myndighetsdag, och vi kunna inte tänka oss annat än att den beundrande maken med eventuellt biträdande kavaljer den dagen uppvaktade henne med storartade hyllningar. Han är inte hennes målsman mer, han kan inte sälja familjegodset eller symaskinen utan hennes samtycke — ja, så långt går det, att han skall hålla henne à jour med sina affärer och ge henne rimligt till bestridande av hennes privata behov. Med andra ord: den första januari trädde den nya giftermålsbalken i kraft. Vi kunna inte tänka oss, att den — fränsett de hyllningsfester för den myndigvordna, som åtminstone vår tecknare frammanat — hittills föranlett några större förändringar i hemmen. Men på advokatkontoren vällar den visserligen nu först litet bry, men i längden med sin större redighet och konsekvens mera klarhet, och där har man redan fått under sin behandling mål, som komma in under den nya lagen.

Men i ett avseende har hustrun dock gjorts mera omyndig än förr: hon skall nu enligt lagen bära sin mans familjenamn, fast hon efter särskild anmälan kan få lov lägga till sitt eget. Också är det ju ändå, som vi se, han, som bär skapelsens krona på sitt huvud — — —

just till Börjesson — uppnått ett "i många år önskat, knappt väntat mål: fullkomlig tjänstefrihet, otium litterarium med bibehållen ungdomlig arbetskraft." Nu hade visserligen nya moln stigit upp: hustrun, till vilken hans förhållande varit så innerligt och med vilken han fört det lyckligaste samliv, var sjuk sedan fyra år och "utan allt avbrott i två." Hon dog även längre fram på året, och nya brev till Börjesson teckna Atterboms sorg. Eget nog: Börjessons hustru avled ungefär samtidigt, och Börjesson skrev därom till fru Ebba Atterbom utan att veta att denna gått bort!

Innan det skedde var det dock Atterbom kvad den lilla dikt, jag här skall framlägga och som han sände Börjesson den 6 april 1854. Ovanstående kommentarier ha gjorts för att läsaren intimare skall förstå innebörden av denna elegiska

Självbiografi.

Även åt mig sågs vinka en plats bland Svitiods skalder,

värdig att minnas en gång inom och utom dess rymd.

Många gåvor mig skänktes därtill; för många, kanhända:

lockning åt flerfält håll drog mig att splittra min kraft.

Djupt dock tacka jag bör för dem alla, och främst för den skönsta:

känslans och tankens förbund, hjärtats och ordens musik.

Ett blott felades: luft av frihet, av värme, av glädje.

Allt vad förutan den skalden kan bli, jag blev.

Denna dikt är uppriktig och utan den affekterade blygsamhet, som i hans yngre dagar en gång låtit honom sjunga

— — — — — bland Svitiods skalder, om jag bland dem har ett rum, själv jag den ringaste är.

Överhuvud får man varken tro Atterbom eller Tegnér när de så där flagrant nedsätta sitt värde. De kände det mycket väl. Den nu framlagda dikten är, som sagt, uppriktig. Och man bör lägga märke till, vilken gåva det är som skalden mest tackar för: *känslans och tankens förbund*, det vill säga den på en gång poetiska och filosofiska världsuppfattning, som gav sin storhet, sina oändlighetsperspektiv åt hans dikt — och *hjärtats ordens musik*, det är den ojämförliga innerligheten och dess uttryck i romantikens välljud.

Den lilla dikten är icke obetydlig, den ger i åtta rader en avrundad bild av Atterbom själv, hans förnämsta gåvor och hans livsöde. Kommer en tid, då man ånyo vågar utgiva stora verk, som ej kunna träda i förhållande till den biografiska allmänheten, då få vi kanske också de nya upplagor av Atterbom, rent vetenskapligt eller mera populärt lagda, som, bägge sorterna, behövas. I den bör då även det här framdragna poemet ingå. Det är icke hans sista, men många till skrev han icke, och följande år gick han själv bort att söka ungdomsvännerna och vapenbröderna och den hädangångna makan, till vilken han diktat sin ålderdoms allra skönaste sång.

FREDRIK VETTERLUND.

Åkta Spets- & Sidendépôt

LINNÉGATAN 38

A. T. 197 00.

2 tr. HISS.

Riks Ö. 4 36.

Besök

JULUTSTÄLLNINGEN

SPETSAR TEXTILARBETEN BRODERIER M. M.

IDUNS FÖLJETONG

LUCIA. AV MATILDE SERAO.

ÖVERSATT FRÅN ITALIENSKAN AV ERNST LUNDQUIST.

FÖRSTA DELEN.

I.

"LÖFTET * FÖR I MORGON ÄR FÖLJande", sade prästen och läste upp från en papperslapp: "Ni ska offra jungfru Maria de hatfulla känslor ni ha i edra hjärtan och omfamna den kamrat, den lärarinna eller den tjänstflicka som ni anse er hysa ägg till."

I kapellets halvmörker uppstod en rörelse bland de äldre eleverna och lärarinnorna; de små rörde sig icke. Några av de små halvsovo, några gäspade med handen för munnen; ledsnadens surmulna miner utjämnade sig i de små runda ansiktena. Predikan hade räckt en timme, och de små hade ej förstätt det ringaste. De längtade att få äta kväll och sedan sova. Nu hade prästen gått ner från den lilla talarestolen, och Cherubina Friscia, den lärarinna, som förrättade klockaresysslor, tände vaxljusen på altaret med en nattlampa. Det blev småningom ljus i kapellet. Småflickornas bleka och sömniga ansikten fingo färg i denna belysning; bakom sutto de stora orörliga och blinkade mot det skarpa skenet, och deras ansikten hade återfått sitt likgiltiga uttryck. En och annan bad med nedsänkt huvud. Vaxljusens skimmer spred sig över dessa böjda hjässor, blänkte på de tjocka flätorna i nacken och på ljusa slingor, som kammen förgäves sökte hålla tillsammans. Då hela kapellet slutligen var upplyst till framsägandet av rosenkransen, antog gruppen av elever med sina vita musslinsklänningar, sina svarta förkläden och de olikfärgade skärpen, som skilde klasserna från varandra inbördes, en viss glad prägel, oaktat tröttheten och ledsnaden, som lagt sig tungt över all denna ungdom.

En djup suck höjde Lucia Altimares bröst. "Hur är det med dig?" frågade Caterina Spaccapietra sakta.

"Jag är så beklämd", mumlade den andra otydligt.

"Varför det?"

"Den där prästen gör mig bedrövad; han förstår inte, han känner inte Maria."

Och de kolsvarta pupillerna med sin blåaktiga bakgrund vidgade sig, som om hon sett en syn. Caterina svarade inte. Förestånderskan började läsa rosenkransen med allvarlig röst och skarp toskansk brytning. Hon framsade mysteriet ensam, sedan föllo alla eleverna in i korus vid *Gloria Petri* och *Pater* med gälla diskanter eller varmt böljande altar. Hon framsade *Avemaria* ända till *frutto del tuo ventre, Gesù*, där föllo lärarinnorna och eleverna åter in och ackompanjerade henne. Kapellet fylldes av larmande ljud, ty varje gång eleverna skulle delta i kören föllo de in med en styrka och glöd, som tycktes komma från ett brinnande andäktigt hjärta; för de små var det emellertid endast en lek, och medan förestånderskan ensam framsade sina strofer, sutto de och slog takten

för att falla in alla på en gång som en gevärs-salva. De skrattade tyst och knuffade varandra. Några böjde sig fram över ryggen av den stol, som de hade framför sig, och låtsade, som om de ville samla sina tankar, men det var endast för att lugna kamraten, som satt framför. Man hörde ett rassel av rosenkransar under förklädena; det hörde också till leken. De stora bakom iakttago däremot en exemplarisk hållning, bevakade av förestånderskans skarpa blick. Hon såg mycket väl, att Carolina Pentasuglia hade en nejliska i knapphålet, fastän det ej växte några nejlikor i skolträdgården; att det under musslinet på Ginevra Aviglianas bröst avtecknade sig en liten fyrkant, tydligen en biljett; att Artemisia Minichini med det kortklippta håret och den karlaktiga hakan som vanligt hade kastat det ena benet över det andra för att visa sitt förakt för religionen. Hon såg det och hon lade det på minnet. Lucia Altimare bad med de uppspärade ögonen stirrande på ett vaxljus och med en ryckning i högra mungipan; då och då gick en nervös skälvrning genom hela hennes kropp. Vid hennes sida bad Caterina Spaccapietra lugnt med orörlig och uttryckslös blick. Förestånderskan upprepade orden i *Avemaria* utan att tänka på deras betydelse, tankspritt och frånvarande, skyndsamt hasplande fram sin bön.

Oron blev allt större bland de små: de lutade sig fram, reste sig litet från stolarna, viskade med varandra och tummade rosenkransen. Virginia Friozi hade en levande gräshoppa i fickan, med en silkestråd bunden om benet; först hade hon hållit handen över henne, för att få henne att vara stilla, sedan hade hon låtit henne leka tittut i fickans öppning, därefter hade hon tagit fram henne och gömt henne under förklädet; men till sist kunde hon ej stå emot längre, utan visade henne för sina grannar till höger och vänster. Nyheten spred sig: småflickorna voro oroliga, kvävde sin skrattlust och föllo icke in i tid. Men plötsligt ryckte gräshoppan sig lös från silkestråden och hastade ut på den smala gånge mellan de bägge stolsraderna. Nu bröt munterheten lös.

Iduns program 1921

är ökat textinnehåll,
förstärkt redaktion,
större aktualitet,
artistisk utstyrel.

Prenumerera

ofördröjligen!

"Friozi får inte sätta sin fot i talrummet i morgon", sade förestånderskan strängt.

Den lilla flickan bleknade vid detta hårda straff, som hindrade henne från att träffa sin mor. Cherubina Friscia, *sagrestana'n* med sitt bleka, infallna, blodfattiga ansikte à la gammal mö, gick från altaret och fångade gräshoppan. Det blev ett ögonblicks tystnad, och man hörde Lucia Altimares lidelsefulla röst stamma:

"Maria... Maria... sköna Maria..."

"Bed tyst, Altimare", förmanade förestånderskan i mildare ton.

Nu grepo sig alla an med rosenkransen utan avbrott. Vid *Salve regina* föllo alla på knä under mycket skrapande med stolarna, och de latinska orden framsades i korus, nästan skrikande. Caterina Spaccapietra stödde huvudet mot stolsryggen framför. Lucia Altimare hade kastat sig ner med ansiktet mot halmsätet och med armarna slappt nedhängande.

"Du får blodet åt huvudet", viskade kamraten.

"Låt mig vara."

Eleverna reste sig åter. En lärarinna och en av eleverna hade gått upp till den lilla orgeln; litanorna till den heliga jungfrun skulle sjungas. Lärarinnan preluderade över ett enkelt, andaktsfullt motiv; en frisk, ren och klingande röst fyllde kapellet och väckte dess ekon till liv, en ungdomlig röst, som bad och åkallade:

"*Sancta Maria!*"

Och nedifrån svarade alla eleverna i moll:

"*Ora pro nobis!*"

Den sjungande stod i full belysning på orgelläktaren med ansiktet vänt mot altaret. Det var Giovanna Cascacalenda, en högväxt ung flicka med präktiga former under den vita klänningen, stort huvud med yppiga massor av brunt hår och ögon så svarta, att de föreföllo målade. Hon stod där uppe liksom alldeles ensam, lade in hela sin praktfulla ungdoms lidelsefullhet i sin mjuka, fylliga röst, helt och hållet hängivande sig åt glädjen att få sjunga; det var som om denna sång varit en befrielse för henne, som om hon endast levde i den. De andra eleverna vände sig om och sågo på henne, tjusade av sången som endast de unga kunna bli det. Då Giovannas röst sänkte sig, höjde kören sig nedifrån till svar:

"*Ora pro nobis!*"

Hon kände sin triumf. Med högburet huvud och en fuktig glans i de underbara svarta ögonen, med den högra handen lätt stödd mot träbalustraden och den andra halvt gömd i kjolens veck, lät hon sin vita strupe svälla ut liksom till en kärlekssuck, föll in på mellantonerna, steg till de högsta, lät rösten vila på dem, sänkte den sedan med veka tonfall och markerat föredrag till det lägre registret:

"*Regina angelorum!*"

Ett ögonblicks tystnad, varunder man ännu njöt av de sista tonerna, och så svarade de barnliga och ungdomliga rösterna med ett entusiastiskt:

(Forts. sid. 18.)

* I maj månad, som är särskilt ägnad jungfru Maria, avlägga katolikerna dagligen ett löfte till madonnan.

DANS, LIVSLUST OCH ILLUSION. AV GWEN.

UNDER UPPRÖRDA TIDER DANSA människorna. Så har det alltid varit och så kommer det alltid att förbliva. Riddarne dansade, när de hemkommo från sina rövar-tåg, Napoleons män dansade så att deras vanor därvidlag räckte till att fylla skämttidningarnas spalter, den stora ofredens människor från vår tid dansa själva och se hellre på dans än på någon annan form för skådespel. Intet befriar från nuet så som dansen, ingen konst- art ger på så oskyldigt och så litet nervslitan- de vis illusionen av liv, av rörelse. Det är något bestickande i dansens avsiktliga uppsåt att tala till känslorna och icke till intellektet, framför allt i en tid när individens krafter spänns till det yttersta i kampen för tillvaron.

Detta är väl förklaringen till den oer- hörda popularitet som all dans under de sista tio åren kunnat glädja sig åt. Som alltid ha också de människor tiden be- hövt, kommit och gjort sitt till för att gestalta den för det speciellt lämpade konstnärliga syf- tet. Ryssen Fokin är härvidlag icke ensam om äran, men den tillkommer dock till största delen honom, om den överhuvud taget kan tillerkännas någon enskild man. Den moder- na professionella dansen är utsprungen ur en massa samarbetande faktorer, men sin ypper- sta gestaltning har den fått i den av Fokin ledda och inspirerade ryska baletten.

Fokin har så att säga varit den murbräcka som slagit hål på redan upplevade och av- vecklade tiders murar av hämning och be- gränsning för den oemotståndliga våg av dion- ysisisk dansyra som forsat över världen de senaste tio åren. Han har föst undan gamla klichéer, tagit upp nya värden, förenat klas- siskt och modernt till en levande och orga- nisk enhet som gjort hans balett till förmod- ligen något av det vackraste som med män- niskogestaltens hjälp åstadkommits sedan överhuvud taget utvecklingen hunnit så långt att det blev något nöje att se på människor.

När denna spontana våg stannar och slår tillbaka, när den tid kommer att modern ba- lettkonst har genomgått sin bästa utveckling — då komma också med automatisk säkerhet de en gång bortlagda klichéerna tillbaka, då blir det döda former i stället för levande liv, samtidigt som den rent formella skickligheten kommer att sjunka, eftersom den icke längre kan taga sin kraft ur den rika och aldrig sinande källa som en spontant flödande konst- närlig inspiration är.

Lisa Steier.

Det är möjligt att den tiden redan har kommit, att vi varit med om dansens bästa tid, och att vad som nu kan göras, endast är att söka kvarhålla de en gång inhöstade värdena.

Den moderna dansen gjorde sitt segertåg över världen när den sprängde de gamla mu- rarna som bundo den, pantomimen och stjärn- konstellationerna, och endast tog med sig den högt uppdrivna klassiska tekniken ut i den moderna inbillningens nya möjligheter. Upp- hör skapandet, inbillningen, kommer dansen att åter rädda sig tillbaka bakom sina gamla förskansningar — och vi ha åter pantomimen, i mer eller mindre omgestaltad form att tråka ut oss vid, precis som våra förfäder gjort under hela adertonhundratalet.

Men låtom oss intills detta sker, glädjas åt vad gott vi hava!

Det är egentligen Lisa Steiers dansafton härom dagen som gjort dessa tankar aktuella. Hon är vårt lands kunnigaste och samvets- grannaste tolkarinna av modern dans i dess ädlaste form, och i sin egenskap av en av den

store ryssens bästa elever ger hon i sin konst ett fullödigt utslag av hans och tidens inten- tioner. Därtill kommer att det över hennes konstnärskap vilar ett påtagligt intellektuellt drag, som visserligen icke gör hennes dans i och för sig vackrare, men som dock gör den fattbar och klarlägger dess intentioner även för den icke fackkunnige.

Fru Steier dansade sju nummer — av vilka endast ett, och det i mitt tycke minst vackra och minst intressanta, avvek något från den klassiska dansen, för att i någon mån röra sig med samma medel som pantomimen. Men hennes entré i långa, jag hade sänär sagt, sentimentala tyllkjolar, blåa som poesins egen blomma, var en programförkla- ring så god som någon, och därtill ett mo- ment av övertygelse och stor skönhet. Dan- sens uttrycksmöjligheter äro ju dock begrän- sade, dansen får ej försöka lösgöra sig från mystik och poesi, den kan det heller icke utan att förlora sitt väsens egenart. Därför måste alla vänner av seriös danskonst vara fru Steier tacksam för hennes initiativ att åter i en period av stiltje framträda offentligt och det sätt varpå hon fullföljde det.

Dans fordrar kostymer. Det är fullkomligt felaktigt att tro att man utvinner några nya möjligheter genom att dansa naken, antingen i trupp eller solo — dansen kan lika litet und- vara miljön och kläderna, som den kan und- vara musiken. Fokin har liknat dansens ställ- ning till musik vid sången, så som det vokala hör ihop med orkestern, så gör dansen det. Och spelet, illusionen, mystik behöva de bägge.

Fru Steier dansade heller icke sina klassiska nummer utan silkestrikå. Det är riktigt: benets muskelspel vid täspetsdans behöver den av- svarvning, den schematisering trikån giver. Men vid all dans där fotens naturliga ställ- ning ingår, skall benet vara naket och muskel- spel och rytmik en enda struktural enhet.

Dilettantisk dans, den må nu heta ditt eller datt, kan aldrig nå så högt som den stora klassiska danskonsten. Det finns inga genvägar till de resultat den når: att rastlöst i en rörelse uttaga den mänskliga viljans intentioner, att koncentrera hela livsviljan i en enda eller en skön följd befriande rörelser, att ge- nom naturens skönaste instrument, den mänskliga gestalten, giva symbol och uttryck åt de makter som leda oss alla!

IDUNS KVINNLIGA AKADEMI.

I IDUNS KVINN- liga akademi har med det nya året vissa per- sonombyten ägt rum.

Med det att profes- sorskan *Agda Montelius* rycktes bort be- rövades akademien sin ordförande. D:r *Karolina Widerström*, som länge med ett nit, var- för Idun ej kan vara henne nog tacksam, skött sysslan som aka- demiens sekreterare, har nu benäget på med- lemmarnas enhälliga önskan åtagit sig att bli dess ordförande, samtidigt som hon kvarstår som dess se- kreterare.

Hilda Borgström.

Karolina Widerström.

Kerstin Hesselgren.

den plats, som blev le- dig efter professorskan *Montelius*. Vi anse aka- demien vara att varmt lyckönska till att den får ha förmånen av hennes insikter och in- tresse på det sociala och social-filantropiska område, där hon får sin mission i akade- mien.

Slutligen har i stäl- let för fru *Harriet Bosse*, som på grund av bristande tid av- sade sig, inträtt i aka- demien fröken *Hilda Borgström*, som vi med

glädje hälsa välkommen som den sceniska konstens representant i akademien.

MINA LEVNADSMINNEN.

AV HELENA NYBLOM.

Kap. 6.

N. S.

(Forts. fr. n:r 50.)

MEN INTE BLOTT MUSIKEN SYSselsatte vår närmaste krets, utan många literära intressen togo den i anspråk. Redan då jag kom till Uppsala var sällskapet N. S. bildat. Bokstäverna betydde *Nio Signaturer*, och nyss hade sällskapet utgivit en bok med bidrag av *Snoilsky, Klockhoff, Östergren* o. s. v. I verkligheten steg medlemmarnas antal småningom till långt över nio. Jag kan nämna följande, som jag minnes: *Snoilsky, Wikner, Wirsén, Klockhoff, Gödecke, Östergren, Pelle Ödman, Centervall, Björck, Nyblom, Flodman* och senare *Svedbom, Forssell* och *von Bergen*. Då jag kom till Uppsala, var *Snoilsky* redan borta, men då och då skickade han från Italien och Frankrike lyriska dikter, som nu äro kända av alla, och som nog aldrig komma att förlora sin ungdomliga friskhet. *Wikner* deltog inte ofta i sällskapets sammanträden och var alltid mycket reserverad och tillbakadragen. Jag såg honom ganska ofta på slottet men talade nästan aldrig med honom. Hans ansikte uttryckte inte blott melankoli, men hade något ängsligt och pinat, som stämde en sorgsen. Pannan var starkt fårad, och mungiporna neddragna som på en människa som tänker djupt och inte är glad åt sina tankar. Han föreföll mycket äldre än kamraterna och hade inte något av deras ystra ungdomlighet, ja, pojaktighet, och det föreföll som om han inte trivdes riktigt bland dem. Greve *Georg von Rosens* porträtt ger en utmärkt klar föreställning om honom, där han ser framför sig med en undersökande blick och ett nästan smärtsamt reflekterande uttryck.

Wirsén var också mera tyst och fåordig, ofta klen och svärmodig, men kunde vid andra tillfällen vara bitande kvick och hade ofta poetiska utgjutelser att framföra. Han hade bland N. S.-medlemmar flera mycket tillgivna vänner och trogna beundrare. — *Klockhoff* var norrlänning och bodde — liksom vi — i *Hellmanska gården* vid *Islandsbron*. N. S.' sammankomster höllos omväxlande hos *Klockhoffs* och hos oss, varför också vi två fruar alltid finga vara närvarande. *Klockhoffs fru, Stava Klockhoff*, var en mycket älskvärd, knubbig liten norrländska, med intressen för allt som N. S. före-

Daniel Klockhoff.

Rob. Schultz.

tog sig, också ganska musikalisk. Hon hade det gammal-svenska begreppet om traktering och hade alltid brått i köket för att ställa till en riklig och sen aftonmåltid för N. S.' medlemmar, när de voro hennes gäster.

Klockhoff var själv en reslig yngling, blond och mager, med hektiskt röda kinder. Han dog ung av lungsot. Han svärmade för lyrisk poesi och tyckte mest om mycket små verser. *Pelle Ödman* sade skämtsamt om honom, att han egentligen tyckte allra mest om de små tomma vita pappersbitarna mellan verserna. Han var norrlänning och hade som sådan inte något elastiskt sinne, men höll sig till vad han en gång för alla hade lärt sig älska och beundra.

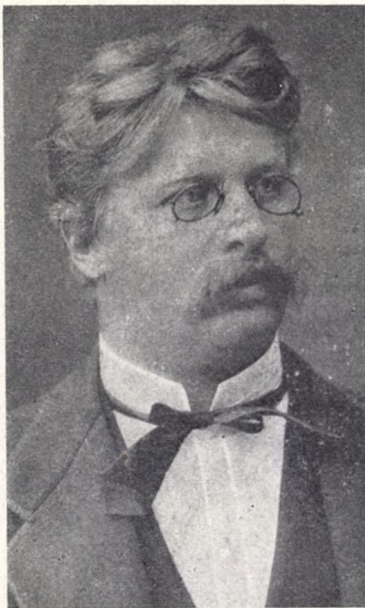
Gödecke var kanske den mest entusiastiska av dem alla. Han tog alla diskussionerna på strängt allvar och hade av kamraterna fått tillnamnet *Tragödecke*. Han var brunett med rätt långt, mörkt hår och stora, mörka ögon, hade djup och mjuk röst och talade långsamt och tydligt. Han bar ständigt lorgnnett med svart inramning, vilket kom hans ögon att se ännu större och mörkare ut. Men om han blev gripen av munterhet, vilket ofta var fallet, skakade han av lorgnetten och gick baklänges, medan han lyfte knäna högt och brast ut i ett högljutt skratt. En gång mötte jag honom, efter att N. S. hade haft en sammankomst ute på *Gillet*, utan damer. "Fru *Nyblom* skulle ha varit närvarande!" sade han till mig. "Replikerna föllo som svärdslag!" — *Östergren* minnes jag som en stilla, vänlig ungdom. Han skrev mycken lyrisk poesi, som på sin tid hade många beundrare, men som inte utmärkte sig för någon stark personlig prägel. *Pelle Ödman* var kanske den älskvärdaste av dem alla. Han var inte blott ung utan hade något barnsligt naivt över både tänkesätt och väsen, som vann allas hjärtan. Ingen kunde på allvar bli ond på *Pelle Ödman*. Själv var han aldrig ond och såg blott det bästa hos alla. Dessutom var han begåvad med en stor portion humor, som inte blott visade sig i hans snabba uppfattning av allt som var löjligt men också gav sig uttryck i hans sätt att berätta och i hans författarskap, där han med sund och smittosam munterhet har framställt sina erfarenheter. Han skrev också muntra visor, varav några inté voro utan en viss bitande sarkasm över humbugen. Bland annat kommer jag ihåg en visa han hade författat om en gammal snobb, som innehade både titlar och ordnar, och däri alla verser hade till omkväde: "Charmant, på min ära, charmant!" En av verserna började: "Högstsalig *Karl Johan* var högst intressant, charmant på min ära — charmant." — Man har sagt mig att *Pelle Ödman* på senare dagar ångrade att han skrivit dessa visor, som han ansåg för alltför satiriska, men den

som känt honom i hans unga dar, kan blott ha de mildaste tankar om både honom och hans produktion. Han kunde väl inte hjälpa, att det löjliga föreföll honom löjligt? Själv föredrog han med mycken talang roliga visor, bland andra *Erik Böghs* danska kupletter. I sina minnen från *Uppsalatiden* har han med mycken humor skildrat, huru han fick roa sällskapen där han blev inviterad. Bland annat hur han en kväll blir ombedd att sjunga och av värdinnan föres ut i matsalen men under vägen hör henne ropa till en döv gammal dam vid sin sida: "Se på mimiken! Den skall vara så förträfflig!" —

Eftersom jag själv var mycket ung då N. S. florerade, fann jag särskilt nöje i *Pelle Ödmans* sällskap. Jag kunde inte alltid taga herrarnas diskussioner så seriöst och roade mig utmärkt i hans glada sällskap. Vi skratade i kapp, och hade båda två många lustiga infall. *Pelle Ödman* tyckte mycket om söt-saker, och det hände, att när supén var slut, kunde han tillägna sig bakelser, frukt eller andra godsaker som voro kvar på faten. Med dessa erövringar gömde vi oss bakom de långa, nedhängande yllegardinerna i salongen och åto upp dem i kompani.

En ovanlig naivitet var utmärkande för *Pelle Ödman*. Jag kommer ihåg en gång då *Snoilsky* besökte oss, efter sin återkomst från utlandet, och *Pelle Ödman* var närvarande. *Snoilsky* och jag samtalade om några av de yngre franska diktarna och deras olika sätt att skriva. *Pelle Ödman* förhöll sig länge tyst. Men plötsligt upphov han sin röst och yttrade: "Jag har läst *Racine* och *Corneille*, *George Sand* och *Merimé* — ja jag säger detta för att ni inte skall tro att jag ingenting känner, fast jag inte känner de diktare ni tala om." — En annan gång hade han med sig ett porträtt av sin fästmo, vilket han fann alldeles underskönt. "Och så kan ni tänka er", sade han, "att jag visade det för min syster, och hon sade: "Skall hon vara vacker? Jag kan inte se att hon är vacker alls!" Varöver jag blev så bestört att jag vandrade en halv dag i skogen och bara betraktade porträttet, under det jag tänkte: Är hon inte den mest fullkomliga skönhet som existerar, då vet jag inte vad som menas med skönhet!"

Men oaktat all sin barnsliga munterhet och naivitet eller just på grund av dessa egenskaper var *Pelle Ödman* av allvarlig, ja mycket

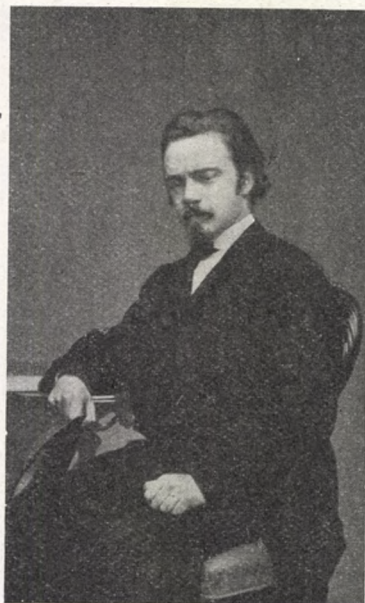
Vilhelm Svedbom.

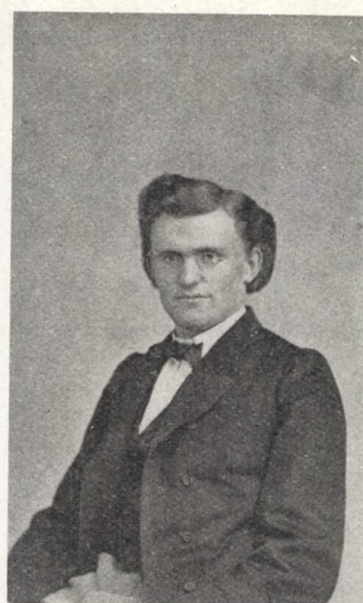
C. L. Östergren.

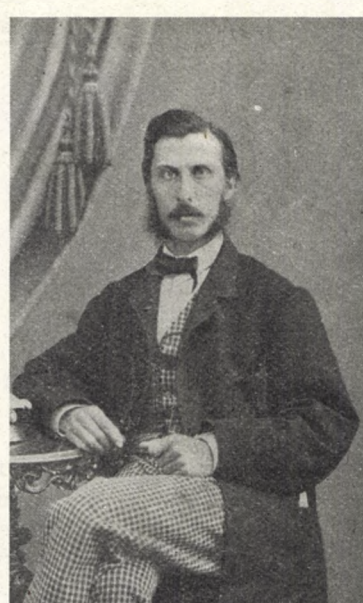
Carl Snoilsky.

C. D. af Wirsén.

Hans Forssell.

P. A. Gödecke.

religiös natur. Han var ett slående bevis på, att fromhet trives allra bäst i sällskap med ett glatt och älskvärt sinne. Jag är honom skyldig den första starkt religiösa erfarenhet jag fått i livet, då han anbefalld mig engelsmannen Robertsons predikningar till läsning. De utgjorde under många år min tröst och hjälp, skrivna som de äro av en stort tänkande, genialisk man. Det var äntligen en gång, i ord och inga visor, mina egna tankar uttryckta på ett personligt, kraftigt sätt, och därtill (som ju är kännetecknet på det bästa engelska) med praktisk läggning. Robertson var den förste som lät mig se hela skönheten och makten i den kristna religionen, och jag är Pelle Ödman beständigt tacksam för att han visade mig på denne märkvärdige man. —

Tyvärr försvann Ödman snart från Uppsala, och livet förde oss långt från varandra. Jag ser honom ännu, som han såg ut i sin ungdom, med den intelligentia uppmärksamma, liksom litet förvånade blicken bakom glasögonen och det uppstrukna rödbruna håret, och hör ännu hans glada, mjuka skratt, när han berättade eller hörde något roligt.

— En annan ung man, som hade stor humoristisk begåvning, var *Ernst Björck*. Han var en blond, fetlagd yngling, med mycket ljusblå ögon. Eftersom jag en gång tecknade hans porträtt, kommer jag ihåg hans yttre i detalj. Han hade isynnerhet ovanlig talang för att improvisera tal, och kunde få sina åhörare både att skratta och att gråta. Vid ett tillfälle då han höll ett festtal på Polacksbacken, gick estraden, varpå han stod, sönder, vilket missöde fick honom att göra en briljant vändning i sitt föredrag. Tyvärr minns jag inte vad han yttrade, men väl det jubel hans sinnes närvaro framkallade.

— Centervall (senare rektor) var på den tiden i sin *Sturm- und Drang-period*, full av svällande mod och ungdomlig kamplust. Anders Flodman däremot var ovanligt stilla och blyg, men kamraterna lyssnade gärna till hans lugna och kloka anmärkningar. Kort efter det jag fick se *N. S.* på nära håll, blev *Vilhelm Svedbom* invald som ledamot. Han var en kultiverad och ovanligt kunskapsrik ung man och kände till snart sagt all litteratur, både gammal och modern. Hans egentliga element var dock musiken, och fastän han själv varken kunde sjunga eller var framstående på något instrument, var dock musiken hans största glädje och intresse. Som man vet, blev han senare sekreterare i Musikaliska akademien. Som ung såg han mycket bra ut, med blomstrande hy och en liten välformad krokig näsa varpå lognetten satt

som fastväxt, och ett väldigt stort blont hår. Till figuren var han redan den gången ganska tjock, och då han var rätt liten till växten, föreföll han ännu fylligare. I umgängeslivet kunde han vara högst älskvärd, då han var hemma på alla områden och därtill ägde en god portion humor. — Eftersom tiden gick i Uppsala, blev han tystare och föreföll ofta ganska sömnig och indifferent, vilket nog berodde på att han ännu inte hade fått ägna sig helt och hållet åt musiken, som var hans stora kärlek. Den där otäcka kandidatexamen skulle ju först avläggas, och fastän Svedbom ägde flera och mera omfattande kunskaper än de flesta, älskade han inte att studera systematiskt och uppsköt från år till år med att söka få slut på eländet. De första åren i *N. S.* var han ännu blott glad och munter, och vi blevo snart mycket goda vänner. Det dröjde inte länge innan han införde min man och mig i sin styvfars, Carl Linnells och sin brors intelligentia och innehållsrika hem, om vilket jag senare skall berätta.

Ännu ett par medlemmar av *N. S.* vill jag omnämna, vilka oftast togo del i *N. S.*' sammankomster. Hans Forssell blev invald medan han ännu blott var student. Han såg ut som en ung viking, bredskuldrad och lång, med uppstruket vågigt ljust hår och en käck, ljus blick bakom glasögonen. Han gick med stora steg och skrattade högt. Jag märkte inte att han var utrustad med konstnärliga anlag, men desto mera var han begåvad med energi och omdöme om sociala och politiska förhållanden. Att en man som excellensen Louis de Geer erbjöd honom taburetten som finansminister då han ännu icke var trettio år, och en ung, okänd man, vittnar bäst om hans stora anlag för officiella värv. Jag kommer ihåg min häpnad då min man en morgon kom in till mig i sängkammaren, då jag ännu inte var uppstigen, med tidningen i handen, och ropade "Forssell har blivit finansminister!" — Det gjorde ett så livande intryck på mig, att jag i ett ögonblick var uppe ur sängen och i färd med att klä' på mig, som om min närvaro nödvändigt skulle behövs på ett eller annat ställe. —

Baron August Stjernstedt blev också medlem av *N. S.* Han var en ovanligt vacker yngling, och svärmade intensivt för all poesi. Man kunde inte vara länge tillsammans med honom förrän han började citera Snoilsky och Goethe, som voro hans älsklingskalder, och när han började, slutade han inte med det snaraste. —

Edvard Bäckström såg jag blott ett par gånger. Han föreföll mig ganska konstlad till

sitt väsen, men när jag tänker på att det är han som skrivit balladen "Herr Sten den unge Sture", förstår jag att han måste ha varit uppfyllt av mycken sann och äkta poesi. Vad människor skapa är dock det bästa uttrycket för deras innersta väsen. Den norska professor Dietrichson, som nog egentligen var upphovsmannen till *N. S.*, vistades någon tid i Uppsala, men reste därefter till Norge. Hans föreläsningar över konst och litteratur voro mycket besökta, han hade stor lätthet, ja virtuositet i att uttrycka sig. Jag hörde honom blott *en* gång, eftersom jag på det hela mycket sällan har besökt föreläsningar, min mans inberäknade.

Alla de ovannämnda unga männen visade sig då och då, sällan eller aldrig på samma gång, men alla mycket intresserade i *N. S.*' förehavanden.

Nu kan man knappast låta bli att dra litet på munnen vid minnet om att de kallade sig "rättrogna realister", när man tänker på vartill realismen sedan dess har utvecklats sig.

Emellertid uppträdde de nio signaturerna på sin tid som en protest emot den romantiska och akademiska diktningen. Och dock svärmade ännu flera av dem både för Atterbom och Malmström. Jag grälade vilt med min man, när han ville övertyga mig om det djupt poetiska i Malmströms diktning, och han avfärdade mig med att säga att jag "inte begrep det, eftersom jag inte kände de latinska poeterna." Efter en häftig ordstrid om detta tema, vandrade jag en dag ut på Uppsala gårde och satte mig på en av dikeskanterna i känslan av att vara mycket ensam och oförstådd. När jag undantar Snoilsky, var väl ingen av *N. S.*'arna begåvad med starka poetiska anlag, men man diktade både på prosa och vers och läste upp för varandra, vad man hade åstadkommit, samt diskuterade andra författares arbeten. Ännu hade inte Strindberg kommit och slagit näven i bordet, så att allt gammalt porslin krasade sönder. Ännu hade han inte riktat språket med det överflöd av goda svenska ord som legat oanvända och glömda. Allt hade fortfarande en viss glatt, matt, konventionell prägel. Man *vågade* så litet. Intet under om Strindberg, då han kom rusande, gick till överdrift åt motsatta hållet och aldrig uppnådde den balans och formfasthet som utmärker de största diktarna.

Fulla av liv och mod voro dock alla de unga männen i *N. S.* Obeskrivligt unga.

(Forts.)

VARFÖR FÖRAKTAR MANNEN KVINNAN?

VI SÖKTE FÖR EN TID sedan genom en liten pristävling ta reda på våra läsarinners mening i den intressanta frågan: Är mannen komisk? De flesta hade naturligtvis bara ett svar att ge — det svar som har varit det enda för tusenden, nej millioner kvinnor i alla släktled —; de tego — — — (men o, hur ofta är inte det där en tystnad, som rymmer hela epos av erfarenheter!) Nu utlysa vi en ny pristävling under en fråga, som en av våra läsarinna helt djärvt formulerat: Varför föraktar mannen kvinnan?

Innan vi vågade så här offentligt slunga ut vår fråga smögo vi försiktigtvis först i den helt privat till väninnor och bekanta.

En av dem, en begåvad, temperamentsfull och vacker liten dam, utrustad med vad hon själv be-tecknar som en av världens eller i varje fall landets snällaste män, svarade utan betänkan (hon har för resten för mycket tankar för att någonsin hinna betänka sig): "Den svenske mannen är sådan, att han i hemlighet är solidarisk med alla andra män mot sin hustru. Hans "lektid" är kort, och sedan vänjer han sig vid att betrakta sin hustru som den där besvärliga, som pratar och går runt och stökar, när han i ro vill läsa sin tidning."

"Just något i den vägen: Varför föraktar mannen kvinnan?" — fortsatte samma dam — "har jag ibland frågat en min manliga kollega, som gärna sneglar på kvinnor, han möter på gatan. Han svarade kort och enkelt, när jag frågade honom, om han fann det där vara fint:

"De säga ju alla ja till slut i alla fall." Hos kvinnorna själva ligger kanske ofta en del av skulden till föraktet: "de säga ändå ja till slut..."

Vi frågade en annan gift dam: varför föraktar mannen kvinnan? i varje fall den svenske mannen den svenska kvinnan, fastän hon lära vara en av världens bästa, utrustad med lysande dygder och klar hy. Den tillfrågade såg rakt framför sig med sina litet melankoliska ögon och svarade utan onödiga bisatser: "Punsch!" Där ha vi det kanske! I detta land är utan tvivel alkoholen kvinnans farligaste, ja enda rival, så mycket mer som hon brukar ha en syster, som låter låna sig till allt och som själva vanan lätt gör till maka: pratet och pladdret i vännernas lag.

Nå — vi frågade också en tredje dam. Det var en blid och mild kvinna, som hade en hel del tankar, fast hon på grund av sin blidhet sällan uttalade dem. Hon svarade med hovsam röst och ett lätt leende:

"Mannen föraktar den vackra kvinnan, därför att hon bara tänker på att vinna många mäns kärlek, och han föraktar den fula därför att hon inte är i stånd att nå det målet. Han föraktar den kloka kvinnan, därför att han tror, hon driver med honom, och den dumma, därför att han driver med henne. Han föraktar den kvinna, som älskar honom, därför att han kan behandla henne hur som helst, och den som inte älskar honom, därför att han eljes vore tvungen förakta sig själv. Han föraktar den kvinna, som klär sig överdådigt, därför

att hon förslösar sin mans pengar, och den, som klär sig pauvert, därför att hon ej förstår att få sin man till att punga ut. Mannens förakt endast mildras ibland genom en läcker entrecôte, en lycklig kärlek eller ett fint smicker. Det är också därför jag sagt alla dessa smickrande saker om honom — — —".

E. TH.

Nu blir det våra läsarinners tur att yttra sin mening. Bästa svaret, som bör vara Iduns redaktion tillhanda inom fjorton dagar efter detta nummers datering, belönas med ett pris av 25 kr. och om fler goda svar inkomma, kunna vi lova ett eller ett par extra pris.

*

Vi antydde till en början, att det är en av våra läsarinna, som gett upphövet till diskussionen genom en insändare, och vi återge här nedan hennes ord:

Hur ofta träffar man ej på män, som i sina handlingar och ord uttrycka ett visst något, som sårar varje självmedveten och tänkande kvinna. Med välvilligt överseende tolerans ser han ned på kvinnan, just som kvinna betraktad. Han frågar sig själv och andra, mest andra:

"Kan någon säga, vad nytta kvinnan gjort i världen? Kan någon nämna en enda sak som kvinnor gjort bättre än männen?" Och de oförberedda kvinnorna bli så överrumplade av frågan, att de för ögonblicket ge honom rätt genom att — tåga.

Efteråt veta de nog, vad de hade bort svara, men då är tillfället att säga sin mening förbi.

Kvinnor emellan kan det problemet ofta bli föremål för granskning. Då kan ofta rätt dräpande argument för kvinnans berättigande till mannens aktning framkomma. Det är bara skada, att männen så ofta äro förhindrade att vara med och höra på.

"Har han då glömt", utbrast en äldre, energisk dam under debatten, "att han i allt är beroende av

kvinnan? Långt innan han var född var han en kvinnas egendom. Och hur många år av sitt liv var han ej ett hjälplöst ting, som genom kvinnans omsorger, mödor och försakerelser blivit den kaxe, han nu tycks vara. Och nu, i allt sitt dagliga — och nattliga — välbefinnande är han beroende av kvinnans hjälp. Hans lagade mat, hans städade hem, hans välvårdade garderob, hans trevnad inom och utom hus, vad är det väl annat än kvinnors pysslande? Låt en sådan herre bege sig ut i en kolares koja, låt honom där sköta sig själv några månader, så kanske hans meditationer där möjligen kunde klara begreppet "kvinnan" för honom.

Men det är kanske just dessa ömma omsorger, som skämma bort hans höghet mannen och komma honom att tro, att kvinnorna äro skapade enkom för att bidra till hans nödvändiga trevnad. Följaktligen föraktar han även kvinnan, som söker sig en annan uppgift än den att förljuva en mans liv.

En underordnad tjänsteman ser ofta ned på sin förman, om det är en kvinna.

En lärare, som har kvinnliga kamrater, betraktar ofta dessa med en viss vårdslös nonchalans, som han ej visar sina manliga kamrater.

En pianist påpekar ofta, att en kvinna ej kan spela piano, bara för att hon är kvinna. Hon har ej naturliga förutsättningar därför. En affärsman respekterar sällan en kvinnlig konkurrent så som en manlig, o. s. v. i oändlighet.

Varför? Jo, därför att han vant sig vid att se ned på kvinnan.

"Det är de ogifta männen, som kanske mest uttrycka sitt förakt för kvinnan. Man frågar sig: "Hurudan mor har den mannen haft?" och, då den gifte mannen hemfaller åt samma svaghet, uppstår en undran: "Hurudan hustru har han?" Alltså faller ändå ansvaret över föraktet på kvinnan själv. Allt är sålunda hennes fel.

Det är kvinnan, som skämmer bort mannen, så att han tror sig själv vara så mycket högre än det stackars väsen, som betjänar honom. Det är kvinnan, som arbetar lika strängt som han för mindre lön, bara för att hon är kvinna. Det är kvinnan, som tillåter mannen att förakta sig.

Den manliga ridderligheten låter tala om sig, fast den ofta är obefintlig. En man kan vara både oridderlig och — ohederlig mot de sina, utan att någon har rätt att klandra honom, i hans eget tycke. En man, som förskingrar det mesta av sina inkomster och låter sin hustru arbeta ihop till mat och kläder åt barnen kallas ändå av hustrun "familjeförsörjaren", medan samme man ger sin tåligena, strävsamma hustru, som dessutom vakar för barnen natt efter natt, epitetet — "förförd." Där skulle man nästan kunna tala om kvinnlig ridderlighet, om bara inte uttrycket vore så främmande. Och till på köpet kanske mannen föraktar sin hustru just för hennes "ridderlighet."

SIGNAL BERM.

Goda råd äro dyra.

Ett gott och billigt råd

är att Ni bör pre-

numerera på

IDUN

1921.

—:—

BLAND LÄTTJEFULLA OCH ARBETSAMMA.

EN SKILDNING FRÅN GLASBLÅSARNAS FÖRLOVADE LAND. AV GREGOR PAULSSON.

VENEDIG ÄR ALLA LÄTTJEFULLAS paradiset. Även venetianaren har av böjelse eller medfödd vana fullkomligt anpassat sig efter miljön. När vi kommo från stationen för att stiga ner i gondolen bars vårt bagage av lika många bärare som det fanns kappsäckar i en inte alltför överdriven hastighet. Men man blir inte nervös och tar icke till några av de svordomar varav italienskan har grader som till och med skulle komma en svensk sjöare att blekna. Ty Canal grandes lugna vågskvalp sköljer bort även den värsta tågnervositet, vore den också undfångnen under en resa där både tågpersonal och järnvägsrestaurangerna strejka. Snabbare griper aldrig en stad om den resande än Venedig. Baedecker kan kastas överbord, ty här behöver man icke dess hjälp för att hitta eller läsa sig till monumentens historia. Man glider in i småkanalerna på ett par minuter och sedan är det endast stillhet. La serenissima Venezia talar till oss och vill icke ha andra att tala.

Vi skulle denna gången till Murano, men från att fatta ett beslut och förverkliga det, är i denna sköna stad ett steg som icke alltid tages. Varför förflytta sig härifrån, vore det så bara en halvtimmes färd över lagunen, då man kan sitta vid ett kafébord på Markusplatsen i timalt utan att ha tråkigt, eller om man, mot förmodan skulle få det, kan sätta sig på en stenbänk inne i domen och få all mosaikernas härlighet för ögonen. Men man kan se venezianskornas i svarta sjalar höljda grace, även om man ger sig in i gränderna, så varför inte försöka lotsa sig fram till Fondamenta nuove, där båtarna till Murano ligga.

Således — Fondamenta nuove. Detta är kajen på Venedigs norra sida. Men att nå dit går icke i ett tag om man skall gå. Venedigs palats lades vid kanaler, råkade det bli ett stycke fast mark mellan palatsen, blev det gata. Men då dessa gator vid den tiden, då de blevo till, endast skulle trampas av plebs och domestiker, fingo de löpa fram som det föll sig av slumpen, och slumpen har fantasi men inget ordningssinne. Då dessa domestiker icke voro läskunniga, tjänade det till innet att giva gatorna namn och skyltar. Endast en senare tids organisatoriska snille har här och där angivit namnen på den församling där vandraren för tillfället befinner sig. För vilket han är denne oändligt tacksam, ty det är onekligen värdefullt att veta att man efter någon halvtimmas irrlande plötsligt befinner sig i den helige Markus församling efter att som vilseledda bruka ha gått en mer eller mindre regelbunden cirkelbåge. Våra romantiska stadsplanebyggare skulle säkert trivas i Venedig, ty icke blott att dess gatunät icke har det minsta gemensamt med begreppet nät, gatorna ha icke heller förbindelse med varandra. Man går från Markusplatsen till Fondamenta nuove, men glömskan av ett visst skyltfönster, vid vilket jag skulle vika till höger över två på visst sätt i förhållande till varandra ligande broar över ett visst torg och in i en av två gränder som likna varandra som bär och ligga på tre meters avstånd från varandra, kan mycket väl föra mig till Rialtobrons myllrande och angenäma liv, där det visserligen finns ett kafé där man får den ljuvligaste vita vermut, men som icke var mitt mål just denna gången. Att

Spetsknypplerskor på en gata i Murano.

sedan komma rätt igen går endast genom att återvända till utgångspunkten, ty domestikerna hade inte behov av tvärgator. Läsaren får därför icke förvåna sig över att denna skildring skrider långsamt framåt. Kunde han som vi dricka den vita vermuten eller se ett sagolikt gotikpalats låt vara med sin baksida visa sig framför de alltid hungriga ögonen, eller gå in i den kyrkas svalka dit han händelsevis har blivit förd, skulle otålighet vara lika fjärran från honom som den nu är nära. Det är icke alls nödvändigt att nå sin strävans mål i Venedig. Man kan som jag tro sig vara på väg till en operaföreställning på Teatro Malibran och plötsligt finna sig långt därifrån på ett litet torg med bord tillhörande Venedigs bästa restaurang Vida. Det gör föga, ty man får på hemvägen ändå höra det nattvandrande Venedig med röster, varav det kunde göras lika många solister, föredraga valda ställen ur den opera man trodde sig ha gått miste om.

Men vi gå ner i en gondol. Vi glida fram över lagunen under försök till samspråk med en gondoliär. Det är inte så lätt, ty venezianska förhåller sig till italienska ungefär som

skånska till svenska. Men vi nicka god mening och låta våra öron smekas av de sammetsmjuka ljuden. Då och då kommer ett skenbart envokaltigt ljud ur gondoliärens strupe. Det är ett av de rop varmed gondoliärerna i navigationssyfte tillropa varandra.

Vi vagga fram över lagunen. Till höger längst borta ha vi arsenalen och till vänster De eländigas hamn. Venedig har aldrig levat på de mänskliga lidelserna mellanplan, varken mänskligt eller politiskt, och kunde vågorna tala, skulle de kunna berätta om tallösa strider här ända från hunnernas och longobardernas tider. Senast kunde de berätta om störtade österrikiska flygofficerare. Vi glida förbi Isola di San Michele med dess vackra kloster och kyrka. På den ön höllos statsförbrytarna fängslade under den österrikiska tiden. Det var också ett bland Silvio Pellicos många fångelser. Nu är det Venedigs begravningsplats och en tegelmur från 1870-talet bär vittnesbörd om att dock något i denna drömstad gjorts i modärn tid. Förr brände man liken i Venedig.

Man stiger i land i Murano vid Rio dei Vetrai, glasblåsarnas kaj. Man ser en stad av samma typ som Venedig, samma kanaler, samma arkitektoniska stil, blott att det finns något mer plats. Av sådana här små städer är lagunen full, omkring ett halvtjog och alla ha de haft sin glänsande historia och alla äro de mer eller mindre på förfall, om de också icke som det gamla Turcello från att under romersk tid ha haft 250,000 inneånare nu ha fullständigt avfolkats av malarian, så att tre fyra hyddor stå bland katedraler och ruiner. På Venedigs glanstid gick Muranos rykte runt Europa som ett paradiskt ställe, där venetianerna i de praxfullaste palats och i Italiens vackraste botaniska trädgårdar rekreerade sig från det politiska och kommersiella livets stormar. Vilket visserligen icke skedde i alltför stark avskildhet. Ty där firade man fester natten lång, senza dormir nulla. På en sådan fest duellerade Venedigs doge omgiven av en krets av Venedigs sköna men skräckslagna damer. Både han och hans sekundant dödades, men i salen bredvid ackompanjerade musiken ystra danser. Det var i den tiden, då en venetiansk adelsman kunde gifta sig med en glasblåsares dotter utan att begå en mesallians, och då glasblåsarna voro sina mågars jämlikar. På Murano tilldrog sig för övrigt en andra Decameron, som skildrats av en Carravaggio under titeln *Le tredici piacevolissime notti*. En Sforza och en ung änka Lucrezia Gonzaga voro hjältarna.

Nu är det bara glasblåsarna som leva i staden och av den forna prakten finnes föga kvar. Måhända uppleva också de gamla glasblåsarna sin sista historia, ty deras yrke har industrialiserats och deras varor stå ej på sin forna höjdpunkt. Men tider kunna ju varda kommande. Man må hoppas det, ty vilket yrkes historia har väl varit ärofullare än deras. Redan på 1200-talet flyttade de ut till Murano, från Rialtobron, där deras ugnar gjorde det eldfarligt. Och sedan dess har deras rykte gått över världen. Flaskblåsare, kristallblåsare, spegelmakare, strådragare, emaljörer, pärlblåsare, mosaicister, alla ha de skapat skönhetsvärden utan motstycke i sin art. Nu görs det mesta i

Ett kanalparti i Murano, som leder tanken till Venedig.

LEVNADSKONST OCH NYÅRSLÖFTE.

DET ÄR SOM VANLIGT VINTER-mörkt i rummet och klockan är ändå över åtta — för folk med vana vid kontorstid är det sent nog och för skolfolket mycket sent. Men jag är svåra sömnig och har sedan årtal haft den ungarlsmässiga tesen att vilja ha det tyst om mornarna och inte behöva tala själv.

Men nu är det annorlunda. Ett barn pratar.

— Är mamma vaken? Ska mamma sova ännu mer? Nu ska jag tala om vad jag har drömt i natt. Och så hittar hon på, ty dröm vet hon inte vad det är: Mamma och jag åkte på en väg i en fin, fin vagn av guld. Den var så fin så och det var så vackert väder. Och så kom det en flicka och så sa kusken: — Var så god och stig upp, fröken Johans-son!

Och då brister jag i skratt och blir vaken och vi klär oss i kapp efter vanan och mun- narna går på oss. Dessa mörka, avskyvärda mornar, denna tråkiga påklädsel som sker i brådska för att man har ett klockslag att passa — hur många tusen människor skulle inte gärna gå upp tidigt, bara man vore klädd i samma nu och vilken lyx är det inte att få klä sig i långsamt välbehag och verkligen dröja vid alla dessa smådetaljer som göra en dam väl- klädd — dessa mörka mornar har barnet för- vandlat till rent av en innehållsrik del av vår dag.

Från det hon slår upp ögonen är hon ju glad — glädje är hennes naturliga tillstånd.

— Är mamma ond? Varför ser mamma inte glad ut då — så här ser du ut på munnen!

Ett barn har levnadskonsten i blodet — så underligt att ingen av oss har det kunnandet kvar som vuxna!

Det vill säga — en vanlig människa borde sträva efter levnadskonst. Det är överhuvud taget det enda, man skulle sträva efter, att lära sig handskas med sitt liv, så att man pas- sar in det, eller böja det, behärska det. Geni-erna göra inte så och väl är det. Genierna lida och rasa och misshushålla med livet så att möblerna se förebrående och främmande ut i gryningsljuset, när geniet kommer hem, uppriven och förstörd, och sedan få vi andra en dikt eller ett verk, som lyfter oss ur gruset.

Det förefaller så smått att tala om levnads- konst, när nu efter kriget i Irland städer för- ödas och i Kina råder en hungersnöd så stor, att säkert Wienbarnen ha det bra i jämförelse med de kinesiska. Men vad annat kan vi göra än var och en söka leva en smula vär- digt under allt detta? Om vi nu skulle larma om egna bekymmer eller gå och gräma oss, så skulle det vara mera groteskt än att vi i stäl- let i vår lilla lugna ort söka finna oss väl tillrätta.

Ordet levnadskonst har måhända fått en bi- smak av esteticism, av intellektuellt snobberi eller allra värst en viss frökenaktig avskildhet

från vad som verkligen kan göra livet svårt att tämja. Och kanske det varit så förr, när man hade till sport att hålla salonger och tala litteratur. Nu är allting så handgripligt — men nu står också levnadskonst skrivet som ett stolt och kraftfullt ord.

Och man märker med ens att man inte kan konsten. Man lever och finns till, men man vansköter livet — antingen vegeterar man eller misshandlar livet och då också sig själv. Om man bodde i ett sibiriskt fångläger, skulle man uppjuda all sin kraft för att med heder kom- ma ifrån den persen. Om man på sin Stock- holmsgata i dag blev överkörd av en bil — och det kan som bekant hända! — skulle man kanske i dödsminuten nödgas säga sig att av sitt liv i sin våning har man inte gjort något alls, bara låtit det riva en med sig med alla oväsentligheter som timmerstockar utmed strömmen.

När klockan slår på nyårsafton kan man inte lova sig att från och med nu kunna leva. Men man kan ett ögonblick låta det oväsent- ligen falla bort, det yttre, det som inte är någon verklighet, när det kommer till stycket. Och man kan önska sig att en gång bli så fin, att man alltid har sin gullvagn att stiga upp i och fara bort i till nejder, där man var hem- ma som barn, men som man sedan tappat bort. Och kan man be fröken Johansson föl- ja med, är det så mycket bättre!

VERA von KRÆMER.

stora fabriker, en enda fabrik kan skicka ett par miljoner kilo pärlor årligen för alla havets vindar, till Afrikas negrer, Ara- biens ryttare och Söderhavets vilda skönheter. De äro den vite mannens bytesvaror. Vål- diga block av guldglas ligga i prämar och bä- ras in i fabriken för att förvandlas till mo- saikglas, som tyvärr allt för ofta bliva till de gräsligaste bilder i moderna byggnadsverk. Den man som på 1800-talet återupptäckte det gamla mosaikglasets teknik, och den före- tagare som tog upp den nyupptäckta hemlig- heten, gjorde världen och Muranos rykte en stor otjänst.

Men varför icke hoppas det bästa. Indu- strin har på andra håll kunnat förädlas i samma avseende, varför skulle det inte kunna bli möjligt i Murano. Dessa hantverkare med sin vidunderliga tekniska skicklighet och sin i grunden goda smak äro för goda att gå under.

Vi gå in i en glashytta till en gammal fin mästare som till och med i Italien är ett mön- ster av gentilezza. Han visar oss sina söner och arbetare, där de sitta kring den heta ugnen vid det finaste av alla yrken. Med blåspipan hämtar en arbetare upp en klump glasmassa ur degeln och börjar forma det utan annan hjälp än sina lungor och tre fyra de mest pri- mitiva och grova järntänger. Jag har sett glas av måhända vackrare form göras i Sve- rige, men aldrig med sådan förbluffande tek- nisk färdighet. Här gör man venetianska ljus- kronor med gracilt böjda spiralstänger, och av en liten glasklump får man på någon minut fram fina och luftiga blommor. En arbetare ber att få göra en liten hund till mig, och nästan lika fort som jag hinner skriva detta, gör han, med ett verktyg som närmast är att likna vid en mycket klumpig och stor knip- tång, en liten halvdecimeterlång skällande moppe med knorr på svansen. Vi se också det moderna Muranos stolthet, murinerna, gö- ras, ett slags glasmålningar där mönstret är smält samman med ytan. Dock endast be- gynnelsen till dem, ty huvudsaken är hemlig-

heter. Och dem har man alltid i Murano hål- lit styvt på. I forna tider var det för en glas- blåsare förbjudet att flytta från ön och be- lagt med det strängaste straff att därifrån ut- föra ens materialen till glasen. Först under 1600-talet lyckades det utlänningar att stjäla några hemligheter och därmed var ringen kring Murano öppnad. Men ännu i denna dag finns det tekniker, som de äro ensamma om ute på den lilla ön i lagunen.

Vi ge oss upp på lagret för att få något minne med hem. Det blev många. Ty vad låg där inte i högar värdslost kastat omkring vartannat om inte glas som kunde pryda vilket museum som helst. Vi ta ut några saker var och fråga om priset. Det fick inte säljas. Varför, frågades det något snopet. Jo, där- för att det var trasigt. Vi knackade för att höra efter en spricka, vi foro med handen längs kanten för att känna efter någon kant- slagning, men intet stod att upptäcka. Tra- sigheten uppenbarade sig slutligen bestå i att glaset inte var riktigt jämnt. Men ojämn- heten kunde åtminstone inte våra lekmanögon upptäcka. Så fick vi då mästaren att sälja sa- kerna. Det blev för en spottstyver som jag skäms att nämna. Och så var tanden blodad och vi samlade ihop hela serviser av det tun- naste venetianska glas bland det "trasiga" lag- ret. När vi skulle till att betala blev det vad en enda skål skulle kosta här hemma. Och den gamle hedersmannen nästan skämdes över att han lämnat ut så dåliga saker. Endast som vänskapsgärd kunde det försvaras, sade han.

Så vandrade vi då vidare och sågo på pärl- dragerier och andra ting.

Det hade blivit kväll och lyktorna lyste över Venedig. Men vi stannade kvar hos den bästa av värdsushusvärdar och togo en "skugga", med vilket vackra namn folk omskriver sitt lind- riga begär till dryckenskap. Vi blevo vänner med den frodige mannen, vars namn var Ferro Giuseppe och som icke, allra minst i korpulensen, var olik vår hjältekonung. Se- nare kommo glasarbetarna och mästarna och de förra bildade ett arbetarråd, medan de se- nare utan alltför stor sinnesrörelse åskådade detta revolutionära tilltag. Men det var ju deras söner och släktingar och italienaren är för resten en man som är revolutionär mera för idéns skull än för ekonomisk vinning. Så att då rådsrepubliken proklamerar i Murano, blir den nog ganska oblodig.

GOTT
NYTT
ÅR

ÖNSKAS ALLA
VÅRA ÄRADE
LÄSARE OCH
MEDARBETARE!

I D U N S
REDAKTION.

DEN VERKLIGE STUDENTEN OCH DEN ICKE VERKLIGE.

NÅGRA ORD OM RAGNAR JOSEPHSONS IMPERFECTUM.

DET ÄR MÖJLIGT, ATT RAGNAR Josephsons nu utkomna studentskisser med sitt på en gång efter tempus för "pågående handling i förfluten tid" och efter en gammal studentkåk i Uppsala hämtade namn, inte betecknar någon märklig händelse i den svenska novellens historia, men det vore synd, om de inte skulle få göra det i den svenska studentlitteraturens. Ty där ha de sannerligen en uppgift att fylla.

I så lång tid, att man snart inte kan minnas den längre, har den svenske studenten varje år ungefär vid tiden för det första vårsvärmeriet eller den sista höstsnuvan kunnat inregistrera ett nytt litterärt verk till sin ära. Tror han nämligen, då han i boklädsfönstret betraktar den fräscha volymen med Fyrisvall eller Lundagård i titeln och, om det vill sig väl, en snettställd vit mössa som emblem. Han går in i butiken och bläddrar i det nya alstret. Där hittar han långa noveller eller verser om berusade ynglingar, cigarrflickor i olycka, protesterade växlar och någon gång för lokalfärgens skull en misslyckad tentamen. Han ser ännu en gång på titeln. Jo, mycket riktigt, "Fyrisvår" heter den, eller "Lundaluft" eller något liknande, och studentmössan i vinjetten ser verkligen använd ut. Gåtfullt, tänker den unge mannen, slår boken igen och återgår till sin infinitesimalkalkyl.

Men nästa vår kommer boken åter, och från föregående säsonger locka ännu dess äldre syskon med svajiga rubriker i bokkatalogerna. Skalder och skissförfattare, konservativa borgmästare och bolsjevikiska tidningsredaktörer, kvinnor och män, stå i kö med lyran eller anteckningsboken i hand till samma hjältes lov, och alla envisas de att kalla sin hjälte för student. Hans signalement är evigt detsamma. Han är slösande som Croesus och fattig som en tvättgumma, munter som en cabaretorkester och sentimental som en enslig dragspelslåt, lat och älskvärd, tanklös och munvig, en Aladdin i trasiga lackskor och utan vinteröverrock, och trots sin frihet i affärer och sin av krönikörerna besvärna vårdslöshet i erotiken i grunden lika harmlös som en vitsippa i en skogsbacke. Det är möjligt, ja det är t. o. m. troligt, att denna redan halvt mytologiska figur, vilkens poesialbum snart borde kunna tävla med Venus' och för länge sedan övergått Minervas, i det personliga livet har många egenskaper, som kunna göra honom värd allt

strängaspelet, och det är möjligt, att man skulle sakna hans sista tunnsådda ättlingar den dag, man inte längre såge deras lekfulla rökslingor höja sig över boulevarderna, levande bilder av att världen inte är så svår som det står i tidningarna.

Emellertid kan det inte heller förnekas, att litteraturen har något andra krav än livet. I de senare är upprepningen en outhärlig, en oskattbar sak — Kierkegaard har sagt en sublim paradox om den — men i litteraturen blir den till slut enformig. Då man i årtio-tal har levt på "Gluntarne" och "Våra överliggare", sett dem omskrivna på alla sorters versmått och alla sorters prosa, svanshuggna eller utbroderade, deklamerade som fosterländska hymner eller gnolade på gatmelodier, så kan man dem obestriddligen till slut, och man frågar sig kanske, om alla studentlitteraturens klassiska rekvisita verkligen skall anses sacrosancta, även då deras reala motsvarigheter krympt ihop till ett minimum. Punsch må t. ex. vara en gudadryck, men då den flödat i sår över miltal av studentnovellistik, på vilken man annars kunnat vandra torrskodd från Odinslund till Helgonabacken, kan man väl utan att vara någon speciell kännare av någondera drycken hävda, att den börjar påminna mest om uppkokat diskvatten. Cigarretten må skänka en ambrosisk njutning, men fråga är väl ändå, om inte en bok får vara ganska tråkig för att inte ge mer av omväxling än allt det papper som gått åt för att rullas kring ett berg av tobak. Bridgen må vara en oskattbar intellektuell sport, men hur många gånger man vänder på en kortlek kunna korten aldrig bli fler än 52, kungen kan inte bli kejsare, och knekten kan aldrig i evighet avancera till generalmajor. Det enda som kan ske är att korten bli smutsigare.

Man skall, med få ord sagt, vara blind för att inte se, att studentlitteraturens Augiasstall nu verkligen behöver sin Herakles, och finge man fatta Ragnar Josephsons Imperfectum som ett tecken om, att han komma skall, så kunde man inte hälsa den med glädje nog. En sak har denna novellist redan gjort: han har sett och sagt, att studentlitteraturens hittillsvarande entreprenörer varit falska företagare, därför att de inte känt till vad de skolat skriva om och därför målat efter en schablon som med tiden blivit både smaklös och banal. Han har hävdad, att studentlivet är vad namnet innebär, ett studieliv, och det både till sitt begrepp och till sin realitet.

Man må anse vad man vill om detta livs värde i förhållande till det litterärt gängse, men man kan inte rimligvis bestrida att det är verkligare; man må önska vilken innebörd som helst i begreppet studentikos, redan logikens krav på distinktioner bjuda dock att det inte sammanblandas med begreppet knoddän.

När man kommer från alla de studentskissörer och studentskalder, som med mer eller mindre rationell patos blamera sitt lands intellektuella ungdom, så är det i varje fall en glädje att mötas av den semitiska sobriteten, den intellektuella enträgenheten, den estetiska smaken hos denne unge skald och vetenskapsman. Endast en gång möter man i hans bok den traditionella litteraturstudenten, det är i en skiss som mycket riktigt heter Traditionen. Jakob — det är huvudpersonen — ser i bokhandelsfönstret en ny studentbok, vars verkliga titel diskret förtiges, men där man lätt igenkänner en speciell och gouterad poettyp med Johan Nybom i ena fickan och Wilhelm von Braun i den andra och "studentikos" med både armar och ben. Jakob fann i diktboken "hela ritualen": skalden "beskrev med öm minnesgodhet alla fräcka små tilltag, han begått mot ordningsmakten och kvinnökönet. Han rimmade fram sin bokhållarerotik i långa oblyga ramsor, men med anspråk att de här och där instuckna orden "vår" och "den vita mössan" och "ynglingablod" skulle stänka rosenparfym över simpelheten."

"Vad var det", frågar sig Jakob, "som kändes så stötande i dessa varje jul och vår återkommande alster", som spredos ut över landet till ett tecken att "den rätta, den gamla, den ärorika andan" levde kvar i universitetsstaden. Jakob fann för sin del, att det var inte i främsta rummet detta liv, som var honom motbjudande. "Det var litteraturen om det, som var honom förhatlig; denna litteratur, som åter och åter med en min av pliktskyldig, professionell karaktärslöshet sökte upphöja banal och ansvarslös moral till studentlivets egentliga kärna och mening."

Det är riktiga ord, och vad mera är, det är behövliga ord. Det finns i dessa små lyriskt och personligt hållna studentskisser flera både sanna och vackra reflexioner utströdda, och där finns framför allt en anda av kultur, som, när allt kommer omkring, kanske också skulle kunna räknas in som en liten blygsam del av det s. k. studentikosa.

OLLE HOLMBERG.

"SVENSKA GENERALKONSULN."

ÄR DET VERKLIGEN DEN OBJEKTIVA sanningen att svenskarna äro världens ädlaste nation? Fru Eugenie Hoffmann, författarinna till nedanstående tack från Wien till svenskarna anser det. Inte blott sedan de började hjälpa så mycket i Wien utan långt tidigare var hon av den mening. Hon kom till Sverige med sin man, direktör Hoffmann som en av Österrikes delegerade vid kvinnörörträttskongressen 1911. Sen dess har hon älskat svenskarna och deras land med en entusiasm som tagit sig uttryck i den mest rörande älskvärdhet och omsorg om alla svenskar kan man gott säga, som komma till Wien och framför allt om unga, arbetande kvinnor, som voro i behov av hjälp och omvårdnad. Under kriget hade de talrika svenska gymnasterna som ett hem hos fru Hoffmann och tack vare hennes energi blev det en av den kejsarliga regimens sista handlingar att skaffa dem extra livsmedelskort såsom tuigt

Eugenie Hoffmann.

arbetande. Inte utan skäl kalla svenskarna henne för svenska generalkonsuln.

Fru Hoffmann har också bland oändligt många

andra sätt visat sitt intresse för Sverige genom att införliva svenska sagor i flera volymer med den österrikiska barnlitteraturen.

Alla svenskar som i Wien varit i beröring med fru Hoffmann och gästat i hennes hem skola helt säkert, om de få ögonen på dessa rader vara eniga om att returnera fru Hoffmanns tack till Sverige med ett svenskt tack till fru Hoffmann.

Fru Hoffmann skriver genom Idun:

Nu ha våra barn kommit tillbaka hem från Sverige. Man kan knappast känna igen de små. Magra, kläna och bleka foro de bort. Bruna, glada och kraftiga komma de hem. Det har ju tagit någon tid innan de åter funnit sig tillräta hemma och litet emellanåt händer det att de små världsomseg-larnas mödrar få höra ett svenskt: "Tack, snälla tant", när deras riktiga mödrar göra dem någon liten glädje. Ja, våra barn ha fått mottaga myc-

(Forts. sid 18.)

MODERNA SOLFJÄDRAR OCH MODERN KVINNOSKÖNHET.

En Carmen från det land, där till och med tiggare begagna solfjäder.

I logen. Av Goodwin. (En äkta spansk äldre dräkt, till vilken naturligtvis ej hel- ler solfjäder saknas).

Solfjäder var den eleganta damens finaste vapen under galanteriets gyllene tid.

Solfjäders renässans återger världsdamen hennes vapen (Signe Kollhoff i "Markisen av Keith").

Naima Wifstrand i "Dollarprinsessan" förstår ett delat ut också små snärtar med solfjäder.

Ikke ens den kloka Portia föraktade solfjäder som vapen (Tyra Zanderholm i "Köpmannen i Venedig")

En charmant modern solfjäder, som ger Tollie Zellmans ansikte en raffinerad ram.

En annan modern, graciöst buren solfjäder (ciotfoto av Karin Molander)

I den skönas hand var den mjuka fjädem ofta en spira (Hilda Barcklind i "Don Cesar")

En modern spansk dam, som naturligtvis också har sina mödrars attribut: solfjäder.

ETT LJUST LEENDE OCH EN GOD kokkonst lära länge ha varit kvinnans bästa vapen. Skall därtill nu åter komma även: — solfjäder — — —? Det sades en gång under den galanta tiden: "solfjäder i en vacker kvinnas hand är den spira, som styr världen" — men det gällde väl bara för den speciella lilla "värld", man på den tiden räknade som den enda, stora. Men betrakta de skönheter, som smycka dessa sidor, och ni skall förstå, att solfjäder i en kvinnas hand alltså kan vara ett grädens vapen, lätt som ett leende och säkert som en dolkklinga. Den flickaktiga lilla solfjäder lätt tryckt till hjärtat — det är det lockande skyddet för just samma lilla hjärta, som endast fina och starka fingrar kunna röja undan. Eller solfjäder, sådan den på en annan av våra bilder fullbordar och avrundar den litet utma-

nande världsdamens siluett — den blir liksom till symbolen för all hennes säkerhet, bakom den döljer hon diskret den lilla gäspning, som skall mördra hennes beundrare, eller låter det leende skynda fram, som skall höja honom till skyarna. Se man på den moderna spanska damen, — som lika gärna kunde ha stammat från ett tidigare sekel, tycker man — eller hennes äldre geikar, då märker man, att deras hopslagna, ograciösa solfjäder också den har en mission: den liksom ytterligare framhäver hennes hjälplöshet, inte ens den lilla handen har hon fri — — — De finnas, som påstå, att den första solfjäder var ett blad från kunskapens träd, som moder Eva tog med sig ut ur paradiset — — — Våra tragna arkivforskningar ha varken kunnat bekräfta eller motbevisa ett i och för sig så troligt påstående. Men

däremot veta vi, att lotusblommans blad var den första grekiska solfjäder, och lotusen var helgad åt Venus — — — Senare blev det påfågeln (som ju också måste ha varit Venus' trognaste följeslagare, inte sant?) som fick släppa till fjädrarna, och numera är det strutsen. Faktum är, att vi nu åter ha en solfjäders renässans. Det köps i vederbörande affärer solfjädrar i ett antal som aldrig förr: från de nättä små flick-solfjädrarna till ett par kronor och till de yppiga, stundom i alla färger skiftande créations från Paris och Wien, som med sina skaft i t. ex. sköldpadd kunna gå till några hundra kronor. I de fina moderna fotografiateljéerna märker man också, hur solfjäder börjat komma till heders — och märker det med glädje, ty den är ofta mycket tacksam för fotografen.

ket gott, både andligt och lekamligt, och det skola vi aldrig glömma; om fosterföräldrarna blott kunde höra de små berätta om sina upplevelser, skulle de säkert bli rörda.

Det är otroligt komiskt att höra när de små Wiensvenskarna träffas och när de med förvånande gott uttal hålla långa konversationer på svenska. Här ordnas nu en massa "Schwedenkränzchen", det vill säga små bjudningar vid vilka endast svenska får talas, där man läser svenska och spelar teaterpjäser på svenska. På mångas begäran ha svenska språkkurser, konversationstimmar och sagostunder arrangerats i Urania och ledas förträffligt av fröken Lula Ungewitter. Det är nu omöjligt att få tillträde till dem, så fullsatta äro de.

Det göres ju mycket för denna dödsströta, förblödda stad, men så naturligt, så broderligt varmt som svenskarna förstår dock ingen annan att skänka. Sverige har kommit oss så nära, att vi nästan tycka att det ligger om hörnet. Barn från Härnösand växla exempelvis brev med Wienbarn och det är säkerligen till stor nytta och glädje för båda parterna. "Jag har fått en krona av min farbror och skickar den nu till dig, för att du inte skall behöva svälta", skriver en liten svensk pojke till en jämnårig i en Wienskola. — "Jag skall laga så, att jag inte hostar mer", skriver en annan liten stockholmspojke, "för mamma har lovat mig att jag skall få skicka något till dig, om jag snart blir bra igen. Och vet du, om man kniper ihop ögonen, så känner man inte hur illa fiskleveroljan smakar." — "Hjärtliga hälsningar, lilla Wienerbarn", skriver en flicka från Sverige, "vet du, att vi ska göra en basar i vår skola och skicka pengarna till Rädda barnen." — "När jag blir stor vill jag bli slaktare och då skall jag skicka dig en tjock, tjock gris, så att du kan få fläsk och korv", skriver en annan byting. Ja, om den lille bara redan vore stor!

Prisen på livsmedel ha nämligen stigit så, att det nästan är otroligt. Ett kilo fett kostar exempelvis 240 Kronen, en liten korv 25—30 Kronen, ett ägg 15 Kronen. När man förtjänar i österrisk

valuta, måste man tyvärr också räkna utgifterna i dessa pengar. För en familj med fyra, fem barn kan det ej bli annat än elände med dessa priser. Nu har också vintern kommit och den fuktiga kylan tränger genom märm och ben. Och ett kilo kol kostar 6 Kronen!

Den välsignade föreningen Rädda barnen hjälper ju av alla krafter. Svenskar, som besöka Wien, övertyga sig gärna om hur utmärkt föreningens representanter här arbeta. Och mången torkar förstulet bort en tår vid anblicken av allt det elände de få se vid ett besök hos Rädda barnen. Här är en liten sjuårig, rachitisk flicka, som ej är mer än 85 cm. lång. Hon är så stor som en tvååring och har en gummas ansikte. Som dibarn har hon fått stärkelse och vatten i stället för mjölk. Där kommer en moder med en liten pojke med askgrått ansikte med ett par av lidande fyllda ögon. En oöverskådlig skara stackars utsvultna kvinnor, bleka, halvt förhungerade, i trasor klädda barn. Mot dessa stackare har man fört krig.

Rädda barnens föreståndarinna här, fröken Elsa Björkmans vackra ansikte får djupa veck. Hyllorna äro nästan tomma, de sista burkarna kondensmjölk delas ut. Man får hoppas att den dag ej snart kommer, då hon måste skicka bort de bedjande med tomma händer. EUGENIE HOFFMANN.

IDUNS FOLJETONG.

(Forts. fr. sid. 8.)

"Ora pro nobis!"

Sångerskan höll sin blick fäst på altaret, men det såg ut, som om hon sett något där bortom, hört en musik, som de andra ej kunde höra. Än kom det en varmare fläkt i hennes sång, som eldade upp henne, än spann rösten sig tunn som en guldtråd, som en fågels milda kvitter, än var det som om hennes stämma böjde knä i en viskning, en ljuv, stammande förvirring.

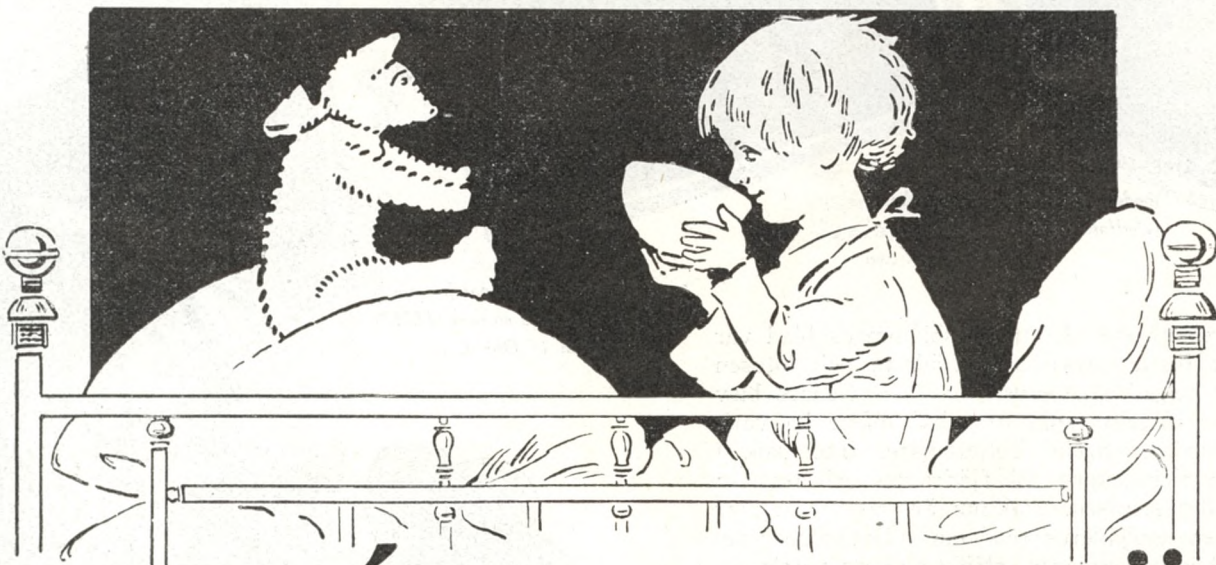
"Giovanna ser himlen", sade Ginevra Avigliana till Artemisia Minichini.

"Eller teatern", svarade brutalt den andra, som ej trodde på något.

Men då Giovanna kom till de poetiska bilder, som kalla den heliga jungfrun *himlens port*, *utkorelsens käril*, *Dauids torn*, förvandlade en ung hänförelse sången till en hymn. Ansiktena nere i kapellet rodnade av lyckalighet över denna härliga musik, Caterina Spaccapietra var som försjunken i en ljuv dröm och föll ej in i svaret; Lucia Altimare grät tyst, utan att snyfta. Tårarna runno över de något magra kinderna, droppade ner på bröstet, på händerna — men hon torkade ej bort dem. Caterina räckte henne förstulet näsduken, men den andra märkte det ej.

Prästen, padre Capece, gick fram för altaret för att utdela välsignelsen. Litaniorna slutade med *Agnus Dei qui tollis peccata mundi*; sångerskans röst tycktes besegrad av ytterlig trötthet. Än knäböjde alla eleverna, och prästen bad. Även Giovanna knäböjde på orgelläktaren och drog djupt efter andan. Efter fem minuters tyst bön ljödo åter orgelns toner ut över de böjda huvudena, och en vibrerande röst, som i *Tantum ergo* förhärligade sakramentet, tycktes sväva genom luftiga rymder upp till himlen. Giovanna var ej trött längre, hennes sång tilltog tvärtom i kraft, blev majestätisk och full av liv och fick passionerade, nästan vällustiga tonfall. En fläkt av kärlek drog fram över dessa unga huvud och en mystisk känsla fyllde allas hjärtan. Ögonblicket var högtidligt och bönerna blevo allt mera glödande, då välsignelsen nalkades; flickorna erforo en smärtsam och ljuv matighet i denna stund av sublim förfäran. Nu blev det tyst. En klocka ringde tre gånger. Endast Artemisia Minichini vågade slå upp ögonen en sekund, hon såg ut över dessa unga kroppar, som lågo nedböjda över stolarna, hon såg fräckt upp mot altaret, men gripen av en barnslig fruktan sänkte hon åter sin blick. Det heliga sakramentet, infattat i en blänkan-

"DET BÄSTA AV ALLT"

NESTLÉ'S BARNMJÖL

de guldmonstrans, lyftes upp av prästens händer och beskrev välsignande en halvcirkel ut över kyrkan.

"Jag dör" ... sade Lucia Altimare.

Utänför kapellets dörr, i den långa, gasupplysta korridoren väntade lärarinnorna på att få samla de olika klasserna och föra dem till matsalen. Allas ansikten buro ännu spår av sinnesrörelse, men de små nöpo varandra, gjorde små krumsprång och skreko, gripna av den oemotståndliga ysterhet, som bryter ut hos barn, som suttit inspärrade för länge mellan fyra väggar. Lärarinnorna sprungo fram och tillbaka, ropade, bådo och hotade, grepo de ostyrgaste i armen och försökte ordna dem i led, två och två. Först skulle de minsta uppställas, sedan de större och sist de största. Korridoren genljöd av röster:

"De blå, var ä' de blå? — Här ä' de alla. — Friozzi fattas. — Var är Friozzi? — Här! — In i ledet ... till vänster, om jag får be. — Alla de gröna i rad, annars får ni ingen frukt till middagen i morgon. — Skynda på, det har redan ringt två gånger i matsalen. — Federici, bland de röda, gå rak! — Mina unga vit-gröna damer, klockan ringer för tredje gången! — äro alla de trefärgade samlade? — Ja. — Cascacalenda fattas. — Nu kommer hon, hon var uppe på orgelläktaren. — Altimare fattas. — Var är Altimare? — Spaccapietra, vet ni, var Altimare är?"

"Hon var nyss här, hon måtte ha kommit bort under villervalan. Skall jag söka henne?"

Korridoren blev tom, och den starkt upplysta matsalen fylldes av muntert sorl.

Caterina gick med sina taktmässiga steg upp och ner i de tomma korridorerna och sökte sin väninna Altimare. Hon gick ner i bottenvåningen och ropade två gånger utåt trädgården, men ingen svarade. Hon begav sig åter upp, utan otålighet, ty hon var van vid detta sökande, och gick in i sovrummet. De vita bäddarna stodo uppradade i det skarpa gasskenet, Lucia var icke där. Caterinas rödblommiga ansikte fick ett litet oroligt uttryck. Hon gick två gånger förbi kapellet utan att gå in. Kyrkan var nästan alldeles mörk. En lampa, som brann framför madonnans bild, sände ut matta strålar genom mörkret. Hon närmade sig, litet rädd, trots sina nervers lugna jämvikt, men hon var ju ensam i mörkret i en kyrka.

På ett av altarets trappsteg avtecknade sig en vit gestalt mot den röda sammetsmattan; den låg där med utbredda armar och huvudet slängt åt sidan; ansiktet var spöklikt blekt. Det var Lucia Altimare, och hon var avsvimmad.

II.

ARTEMISIA MINICHINI hade gjort sig en solfjäder av ett fullskrivet pappersark och fläktade sig därmed, så att det frasade.

"Minichini, ni stör läraren", sade Friscia, den närvarande lärarinnan, utan att lyfta upp ögonen från virknålen.

"Är ni inte varm, Friscia?" frågade Minichini näsvist.

"Nej."

"Lycklig ni, som är känslolös."

Den kvava middagsvärmen började bli plågsam i den klass, där de trefärgade läste italiensk historia. Två fönster åt trädgården, en dörr utåt korridoren, tre bänkrader och tjugi lärjungar. På en hög estrad stodo lärarens skrivbord och länstol. De små solfjädrarna voro i rörelse, några hastigt, andra mera lättjefullt. Några huvud lutade sig sömnigt över boken. Ginevra Avigliana betraktade läraren oavvänt och nickade gillande, men blicken

hade ett frånvarande uttryck. Minichini, som lagt bort sin improviserade solfjäder, hade satt på sig pincenezen och betraktade läraren fräckt med näsan i vädret och en hårtofs rakt uppstående över pannan, och hon småskratade tyst på det sätt, som alltid retade lärarinnorna.

Läraren förklarade läxan med låg röst. Han var en liten mager stackare och kunde väl vara trettiotvå år; i hans infallna ansikte, vars annars mörka hy nu var gulblek efter en lång sjukdom, såg man tydligt, att han ännu var konvalescent. Ett stort bokmalshuvud på en liten ynkelig dvärgkropp, tjockt, vilt växande hår, vari det redan fanns vita strån, på en gång stolta och blyga ögon, glest, svartbrunt skägg på de utmärklade kinderna. (Forts.)

**BADKAMINEN
META**

TILLVERKAS AV
A/B SVENSKA METALLVERKEN
VÄSTERÅS
FÖRSÄLJES AV
A.B. AHLSELL & AHRENS
STOCKHOLM

GAHNS MANIOL

DET BÄSTA
FÖR HUDEN
I ALLA VÄDER

Säsongens märkligaste svenska film!

KÖRKARLEN

Filmskådespel i fem akter efter
Selma Lagerlöfs berättelse.

Filmbearbetning och regi:
VICTOR SJÖSTRÖM.

Vid kameran: **J. Julius.**

I huvudrollerna:

Victor Sjöström, Tore Svennberg, Hilda Borgström, Astrid Holm, Tor Weijden.

Officin:

SVENSK FILMINDUSTRI.

PREMIÄR NYÅRSDAGEN

Kvällar på parkett.

Scener ur sagospelet "Olle den tappre" på
Blancheteatern.
Greta Guldlock hos trollen.

KÄRLEKENS TRAGEDI AV **GUNNAR HEIBERG**, som Svenska teatern tog upp strax före jul och lade ned vid helgen, då den julfestande publiken kräver en mera lättsmält andlig föda, torde verka ganska främmande på 1920 års kvinnosläkte, åtminstone i vårt land. Jag har ingen erfarenhet av hur norskorna ställa sig till fru Karens högspända känsloläge. Men säkert är att den svenska hustru, som skulle göra en tragedi av sitt äktenskap, emedan mannens kärlek efter det första årets rus, visar sig vara en varmt och jämnt brinnande låga i stället för den passionens eldbrasa hon hoppats få steka sig vid hela livet igenom, den hustrun känner vår tid ej till. Finns hon, är hon ett sällsynt undantagsfall. Fru Karens omättligen kärlekshunger bottnar väl närmast i hennes isolering från världen däruppe i fjällen och i hennes sysslöshet. Ty i väntan på mannens smekningar och famntag går hon omkring och gör platt ingenting. En rad praktiska mödor skulle givetvis klara hennes begrepp och komma henne att förstå att mannens lust för arbete och friluftsliv ej behöver vara något tecken på en svalnande känsla för hustrun. Allra helst när han är så pudeltrogen som Erling Kruse.

Men man kan också vända om synpunkten, och det har Gunnar Heiberg gjort. Fru Karen får ej mätas med genomsnittskvinnans mått. Hon står som en symbol för den stora allt uppslukande lidelsen, för vilken hon jublar och lider och slutligen går i döden. Under diktarens hand har motivet blivit en kärlekens höga visa med ett stormande slutackord av tragik. Man får söka sig bort till

Greta Guldlock och Olle den tappre (Kajsa Nilsson och Stig Cederborg).

Ingen gedigen besättning utan

DUN TÄCKEN

Högsta komfort.
Idealet för all säng-
beklädnad.

J. SVENSSON & BOURGHARDT
SPECIALFABRIK - VINSLÖV.

Katalog
på
begäran.

Rikstel.
20 &
121.

Porslinservis

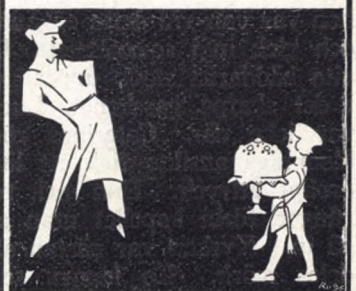
handmålad, konstnärligt mönster
för 12 pers. — 58 pjäser

Pris 122:95

WIKMAN & WIKLUND

Flemminggatan 17, Stockholm

Telefoner: Nannanrop

Se inte så förvånad ut!
QUICK-TÄRTAN
kan vem som helst göra.

Quick-tärtan finnes i mandel, vanilj, citron och mjuk pepparkaka. Till salu i alla speceri- & matvaruaff.

Tillverkare:

OVE LILIEBLAD & Co.

Rt. 802 89, Stockholm At. 327 96.

PHOSPHO-ENERGON
PILLER
FÖRORDAS AV LÄKARE
☉ Vid allmän svaghet, nervositet, överansträngning och sömnlöshet. ☉
SÄLJES ENDAST I APOTEK
A. B. PHARMACIA, STOCKHOLM
Kontrollant: PROFESSOR A. VESTERBERG.

VINOLIA VANISHING CREAM

försvinner fullständigt från huden, då den absolut icke är fettaktig.

Särskilt lämplig för ömtålig hy.

Föryngrar och förskönar.

Den verkliga kännaren väljer Vinolia

En gammal fördom.

— Jo, lilla fröken. Jag vill ha en flaska riktigt fin eau de cologne, den bästa ni har — någon utländsk.

— Utländsk! Det är bara en gammal fördom, att utländsk eau de cologne är så särskilt bra. Nej, skall baron ha en verkligt fin eau de cologne, så ska vi ta en svensk, des här, var så god och känn...

— Ah—a—a härligt! Charmant! Vad heter den?

— E. d. C. — Hyllins E. d. C.!

Gyllenhammar
Hafre-Gryn, Hafre-Mjöl, Hafre-Must
Böra ej saknas i något hem.

OBS! Gyllenhammars pak. Hafremust för klena personer och barn.

världslitteraturens största skalder för att finna jämbördighet med avseende på det djupsinne och den lyriska skönhet varmed den största bland känslor här fixerats. Fru *Erastoff* gjorde i *Karens* roll sin entré på Svenska teatern. Hennes spel kan stundom få en artificiell biton, men här hade hon moment som fångslade genom sin äkthet i känslan. Dessutom har hon något strålande i sin blick som förträffligt passade till *Karens* hänförelse inför livets feststunder. I den maktpåliggande slutakten var hon utmärkt. Hr *Björne* spelade mannen och gjorde redbara försök att komma i nivå med uppgiften. Den översteg dock hans förmåga. En av rollens repliker: "jag förstår inte det här" kunde stundom tillämpas på hans spel.

Däremot hade hr *Ekman* fått ett lyckligt grepp på den tungsinte diktaren *Hartvig Hadeln*. Det var en väl genomförd karaktärsstudie såväl beträffande spel som apparition.

*

Konsertföreningen och *Budapesterkvartetten* högtidlighöllo var för sig 150-årsminnet av Beethovens födelse, den förra med uppförandet av nionde symfonien, den senare med ett par av mästarens stråkkvartetter. Symfonien har kanske aldrig förr uppenbarat sin stolta och jublande skönhetsvärld så som den kvällen under hr *Furtwänglers* ledning, ty utförandet från såväl solister som kör stod över allt beröm, och *Budapesterkvartetten* hedrade sig ej mindre.

Operans uppförande av "*Fidelio*" präglades även av den Beethovenska anden och blev i mycket till en mönsterföreställning. Fru *Larsen-Todsens* *Fidelio* var en utsökt vokal skapelse, även spelet hade goda poänger. Och vilken grace och elegans över själva gestalten! Hr *Ralf* sjöng *Florestan* med gripande kraft och väljud, hr *Svedelius* var en sympatisk *Rocco* o. s. v. Fångarnas kör utmärkte sig genom stor klangskönhet. Men aftonen var dock främst hovkapellets, som särskilt i *Leonora*overturen n:r 3 utvecklade en eld och en tonal karaktäriseringsförmåga, som sällan för. Här nådde också publikens intresse hänförelsens stadium, som tog sig uttryck i applåder och bravorop till hr *Armas Järnefelt* och hans utmärkta orkester.

ARIEL.

Spalten om böckerna.

BEETHOVENS BREV I URVAL ÖVERSATTA av *Gunnar Norlén* ha till 150-årsminnet av tonskaldens födelse utgivits från J. A. Lindblads förlag.

De nio symfoniernas skapare var, som bekant, en lika intresseväckande människa som snillrik musiker, och breven ge djupare inblickar i Beethovens karaktär och privatliv än vad biografierna förmå. "Beethoven dolde sig aldrig, maskerade sig aldrig i sina brev. Han var en impulsiv konstnär, naturlig, ursprunglig, oskuldsfull men även häftig och oberäknelig. Från högsta glädje kastar han om till djupaste allvar. Det ena ögonblicket var han den varmaste, ömmaste, mest oppoffrande vän, den andra en kall, hård, fränstötande egoist. Konstnärens oavhängighetskänsla låg honom i blodet. Han tålde inte band eller tvång, fri ville han leva. En aristokrat i själ och hjärta tålde han ändock aldrig att någon pockade på ärvda rättigheter. Sitt 'van' var han stolt över, men då man bad honom visa sitt adelsbrev, svarade han pekande på sitt huvud: "Mitt adelskap sitter där."

Dessa rader ur översättarens förord ge en nog så god karaktäristik av breven, och för varje älskare av Beethovens musik bör därför denna epistolära volym, som skildrar mästaren i hans förhållande till tonvärlden, till vänner, förläggare, furstar och kvinnor äga stort intresse.

*

Bland ungdomsböcker intar lektor *Marie Louise*

HURRA! NU FÅ VI THULE CACAO

YLLEKOFTOR YLLEMÖSSOR YLLESCARVES

J. F. HOLTZ

H. M. DROTTNINGENS HOFLEVERANTÖR

Använd

BANANER

.....
som ersättning
för annan föda
.....

The Banana Company A.-B.
Stockholm.

Lazarol i alla år

läkt så många, många sår.

Lazarin är också bra,

bäst att båda slagen ha.

Utan dem Ni står Er slätt

Nittonhundra-

tjugu-

ett.

STEINWAYS

FLYGLAR & PIANINON

HAVA
ERÖVRAT
VÄRLDEN.

Circa 200 000 "Steinway" spelade i alla delar av världen utgöra de påtagliga bevisen för Steinwayinstrumentens avseende och speciella förefalla.

Et kapital, som närmar sig 1 miljard svenska kronor representerar deras värde.

ENSAMAGENTUR

LINDHOLMS PIANOMAGASIN
STOCKHOLM, JAKOBSBERGSGATAN
39

GÖTEBORG MALMÖ

Gagners "Hjälten bland hjältar, Charles G. Gordons liv och stordåd" ett bemärkt rum genom framställningens liv och friskhet. Också föreligger den i sin tredje upplaga. Det är en äkta ungdomsbok, lärorik utan att nedtyngas av en pedagogisk ton och eldande det unga sinnet till mod, rättrådighet och käckhet utan att skatta åt äventyrsberättelsens lägre sensationer. Av en expert på området för ungdomslitteratur har den också erhållit vitsordet att "stå främst bland svenska biografier berättade för ungdom."

—N.

POJKBÖCKER.

Som flertalet pojkböcker kommit mig sent till handa, nödgas jag i fråga om dem nöja mig med en summarisk uppräknig.

För pojkar i 15—17-åren med uppfinnare- och ingenjörstintressen finns knappast någon bättre julklapp än en volym på Bonniers förlag *Uppfinningar och upptäckter* av Fr. A. Talbot i övers. av E. Brunswitz. Just därför att framställningen är lagd rent historisk, blir det möjligt även för mindre kunniga ungdomar att tränga in i sådana uppfinningar som trådlös telegrafi t. ex. Skada bara att boken måst bli så dyr — 15 kr. Av äventyrsböcker föreligger en hel del: *Under präriens himmel*, av O. Aslagsson, *Paw* av T. Gredsted, båda på Gleerupska förlaget, *Kapten Glayton* av A. Holm, *Gilbert Fribrytaren* av D. H. Barry samt *Silvergruvan i Nya Mexiko* (Fritzes scoutbibliotek). Samtliga förefalla roliga och friska. Nya upplagor föreligger dessutom av *Björnjägarens Son* av K. May (Bonnier) av *Briggen Två bröder* av R. Melander (Å. & Å.), av H. Srans *Havets herre*, Kingstons *Tre amiraler* samt Curwoods *Vargjägarna* (B. Wahlström). De tre sist nämnda förekomma i en billig upplaga, men på mycket dåligt papper. Ett förträffligt posthumt arbete föreligger av K. A. Melin, i den historiska berättelsen *Tord Ulfsson Våghals, Samlade solskenssagor* av Vilhalm Nordin (Fritze) kunna anbefallas åt de sagolystna. — Närmast för ungdomen är väl också Sven Hedins nya bok, *Tsampo Lamas vallfärd, Pilgrimerna*.

Några julböcker, som säkert bli mycket välkomna, äro de trevliga kalendrarna från Lindblads förlag, *Skolkalendern* och *Ungdomens kalender* med almanacka och en hel del värdefulla uppsatser. — Undervisning i *Trolleri utan apparater* ger Torsten Elgström i ett arbete på Åhlén och Åkerlunds förlag. *Inomhuslekar* av B. E. Littorin har kommit mig tillhanda just i pressläggningsögonblicket. — Detsamma är fallet med en flickbok, *En liten slottsfröken* av Lena Tyack.

En av årets trevligaste och mest innehållsrika kalendrar är *Husmoderns kalender* (Lindblads förlag). Utom almanacka och en hel del nyttiga uppsatser innehåller den en fin och varm skildring av kronprinsessan Margareta av Julia Svedelius, en teckning av Svenska drottningar i Gripsholms hävder av F. Ekenstierna, Något om forna tiders hushållsbekymmer av Eva Fröberg m. fl. intressanta bidrag. MARIE LOUISE GAGNER.

"Julbröd, julbocker och Staffans-sång."

DET VERKAR MÅHÄNDA EN LITEN smula postfestum att komma så här efter jul och tala om det som hör julen till. Men det skadar kanske inte heller, när vi nu åter kommit till ro och se tillbaka på den jul som just svunnit bort i tiden, att vi en liten stund roa oss med att forska tillbaka, ända till hedenhös, för att sedan följa julfirandet genom tiderna samt få en liten aning om varifrån det eller det bruket kommit och dess ursprungliga betydelse.

I Nils Keylands på Svenska teknologföreningens förlag, med samma rubrik som härovan, utgivna bok få vi veta åtskilligt härom.

Efter några inledande ord om julen och julsederna, där vi på ett levande sätt få framställt för oss vilken blandning av tro och övertro som ingå i julfirandet, få vi en samling skildringar över den svenska allmogens julfirande i äldre tider — från Göingebygden ända upp till Vilhelmina socken. Berättelser förtalda av dem som på ort och ställe intressera sig för det som gammalt och fornt är. Skildringarna från Göingebygden, Uppland, Värmland och Dalarna äro nog de mest givande och uttömmande i samlingen.

Vi få i detalj veta om slakt och bryggd, om "julakagornas" form och storlek, om hednabruk och kristnabruk så tätt sammanflätade att de svårigen gå att skilja isär.

Vi få läsa om de dödas gudstjänst under julfattningen, innan ottesången och om en gammal gumm som en gång råkad komma aldeles för tidigt till ottan och till sin häpnad fick se kyrkan fylld av sina avlidna grannar. Men när hon förskräckt sprang på dörren så trängdes andarna så tätt omkring henne att hon måste lämna sin schal i sticket och efter den riktiga gudstjänstens slut fick hon se en liten flick av sin schal på varje grav. Och den

A.B. FÖRENADE
PIANO & ORGELFABRIKER
GÖTEBORG.

Flyglar, Pianon, Orglar från landets förnämsta fabriker. Försäljningsmagasin: Stockholm: Drottningg. 23, Göteborg: Arkaden, Malmö: Österg. 28, Norrköping: Drottninggatan 16, Gävle: N:a Kungsg. 25.

KÖP ALLTID

Edert behov av Koks, Antracit, Hushållskol och Maskinpressad brännrotv från

OLAUS OLSSONS KOLIMPORT AKTIEBOLAG

som alltid levererar högsta kvalitét till lägsta dagspriser i poster om 1 hl. och därutöver

Telefoner:

Namnanrop "Olaus Olssons"

Fyrtornets
Fiskbullar
Kaviar
Sardiner

RADHES ANJOVIS

i ostronsås, Kryddsil, Maljessill, Apfllibitar, Vingasil, Rensad anjovis i dill, Skinn- och benfri ostronanjovis. Levereras i bleckkär.

A.-B. Sveriges Förenade Konservfabriker
GÖTEBORG Kungl. Hoflev.

Husmödrar

kommen alltid ihåg att

WINBORGS ATTIKSSPRIT

har en oöverträffad arom och på grund av sin högre styrka ett mervärde av 40 öre per literflaska framför alla andra liknande fabrikat.

VITRUMS FERROL

är det kraftigast aptitgivande och mest stärkande av alla moderna organiska järnpreparat. Synnerligen lättsmält föredrages det av den ömtåligaste mage. Vid blodbrist och svaghet av största verkan. Dess angenäma smak gör att det med lätthet tages av såväl barn som vuxna.

Tillverkas å

APOTEKET VASENS DRUG-
HANDELS LABORATORIUM
STOCKHOLM

Originalflaskor om 500 gram. Finnes å alla apotek.

Prima bomullshanddukar

storl. 55x75 provsändning 12 st. mot postförsäkt Kr. 15:— + postportot. Full belåtenhet utlovas.

VÄVERIBOLAGET,
Jönköping.

VIADOL-TVÅLEN

gör huden smidig och vacker, hyn klar och ren.

PARFYMERI VIOLA
Göteborg

TRYCKNING

Tidskrifter, tidningar och allt slags affärstryck utföres BILLIGT

Förstklassigt utförande. Begär kostnadsförslag.

Gust. Österbergs Tr. A.-B.
Riks 137 Nyköping Riks 137

SINGER

Syboardsmaskiner

Svält ej

Edra krukväxter. De leva ej enbart av vatten. Giv dem Plantagen, ett på vetenskaplig grund sammansatt konc. växt-näringsalt. Erhålles på bleckburkar hos Frö-, Blomster-, Färg- och Kemikaliehandlare.

ETT SÄKERT SKYDD
FÖR
ÖMTÅLIGT LÅDER

Ferrin

Bästa Järnmedel,

utmärkt stärkande.
Föreskrives av läkare
Erhålles å alla apotek.

KOCKUMS

Emaljerade Grytor
särkast och vackrast.
Starkast och vackrast.

STOCKHOLM Drottningg. 57
GÖTEBORG Magasinsg. 23.
KOCKUMS JERNVERK, KALLINGE

Begär alltid

MAIZENA

Oöfverträfflig

såser,
bakning,
malzenagröt
etc.

EN KOPP HULTMANS RENA CACAO

är det bästa på hela dans!

som aldrig kom för tidigt till otta mer det var hon. Genom alla berättelserna, från norr till söder, går samma röda tråd nämligen att julfirandet på sätt och vis, allt sedan hedna tid och långt in till våra dagar, varit ett slags offerhögtid för kommande års goda bärgning. Som t. ex. detta med "vårkakan" som skulle ligga orörd till trettondagen och sedan grävas ner till botten av sädesbingen där den fick ligga till första säningsdagen på våren, då den grävdes upp och dränktes i sparad juldricka tillsatt med kokad björklake. Varpå var och en fick sin bit — även hästen. Och allt detta för att få god skörd. Ävensom att det efter juldagspredikan var brukligt att köra i kapp emedan det ansågs att den som kom först hem först bleve färdig med skörden. Och man kan nog tänka sig att de där kappkörningarna gingo rätt så vilt till, ty julabrännvinet spelade inte så liten roll allt från Lucia till tjugondag Knut.

Om jullekar, julstjärnor och Staffanssänger få vi också veta en hel del. Staffanssänger lika lustigt naiva i ord och tanke som någonsin en gammal dalmålning i teckning och handling.

Det kan inte nekas att det är sannt uppfriskande i detta förläckningens och nivelleringsens tidevarv att för en stund återgå till dessa gamla seder och bruk som på sina håll funnits kvar längre än man skulle tro, och jag är viss om att Niils Keylands bok har en stor mission att fylla. Redan i år började en viss reaktion att göra sig gällande på många håll mot den överhandtagande oseden med lyxjulkapparna och mot all den dyra kalasmaten.

— Men någon jul måste vi väl ha?

— Ja visst måste vi ha jul och det riktigt ändå. Men julen består rakt inte i bara julkappar, dyrbara sydfruktur och konfektyrer, utan i den stämning vi mäktat frambringa.

Utän julbön och tregrensljus men med bara en elektrifierad gran, kunna vi snart nog, liksom i Frankrike och Amerika, lika gärna fira julen på restaurant.

Nej, låt oss i stället plocka fram julbockar av halm, baka våra bullar i form av kusar och julkakor och göra julstjärnor och klä ut staffansgossar och äter ta upp de gamla goda bruk. Samt när julkvällen kommer berätta om vad den ursprungliga meningen var med dessa bruk som våra förfäder fört fram generation från generation, och jag är ganska viss om att ingen kommer att sakna den betungande lyx som man på senare tider hört klagas över.

Och en bättre vägledning för ett innehållsrikt och verkligt julfirande, efter gammal sed, kan man inte få än i just boken om Julbröd, Julbockar och Staffanssång.

HEDVIG SVEDENBORG.

IDUNS PRISTÄVLING N:o 1.

Vår första pristävling på det nya året utgör ett slags revy. I rebusens form och dräkt ha vi på bilden framställt namnen på sex svenska filmer, vilka under året gått över den vita duken.

Ni är naturligtvis intresserad av film och går ofta på bio. Det bör då inte bereda er så synnerligen stora svårigheter att tyda de sex rebusarna.

Vilka äro de sex filmerna?

Lösning märkt Iduns pristävling n:r 1 torde insändas till Iduns redaktion senast den 15 januari. De första tre rätta lösningarna som vid granskningen påträffas erhålla vardera 5 kr. i pris.

I	AKUN	KL	S	E	DIR
III	N	III	ROT	N	
V	E	VI	ILL	NS	YR

Ramada

Den bästa underbeklädnad av ren ull som hittills blivit framställd.

Det bästa är det billigaste, gäller underkläder mer än något annat, och är behagligt för kroppen och bevarar hälsan.

"Ramada" är det bästa och därmed också det billigaste till ylleunderkläder, det är elastiskt som resärer och krymper icke. "Ramada" finnes på lager i alla större affärer och beklädnadsmagasiner.

Om Eder handlande icke har "Ramada", skriv då till *Wm Hollins & Co*, Newgate Street 24-26, LONDON.

Annonsera i Idun!

Florodol-Tvålen

Jag har mammas tvål jag!

NEVER ALDRIG
 ut på någon utfärd utan att medtaga en ask
NISSENS
 Äkta Bröskarameller
 Det enda säkra medlet att förekomma hosta,
 heshet och luftrörskatarr. Till salu överallt.
 Namnet Nissen utgör garanti. *****

KÖKSALMANACK
 Redigerad av
IDA NORRBY.
 Föreståndarinna för Fackskolan
 för huslig ekonomi i Uppsala.
**FÖRSLAG TILL MATORD-
 NING FÖR VECKAN**
 2-8 JANUARI.

SÖNDAG. *Frukost:* Bröd och smör; äggläda med bräckt skinka; kaffe eller te. *Middag:* Små à la dauber av fisk och räkor med skarpsås; slottsstek med potatis; plommonkompott med grädde och kakor.

MÅNDAG. *Frukost:* Bröd och smör; små köttbullar med brynt potatis; kaffe eller te. *Middag:* Sillbullar med korintsås och potatis; landshövdingssoppa.

TISDAG. *Frukost:* Bröd och smör; stekt sill med gräddsås och potatis; kaffe eller te. *Middag:* Uppvärmd stek i form (rest fr. söndag); röd sagosoppa med russin.

ONSDAG. (Trettondagsafton). *Frukost:* Bröd och smör; bräckkerv med potatisbullar; kaffe eller te. *Middag:* Dopp i grytan; skinka och korv med potatis; klenäter med sylt.

TORSDAG. (Trettondagen). *Frukost:* Bröd och smör; färkottletter med brynt potatis; kaffe eller te. *Middag:* Grönkål med äggklyftor; kokt gös med holländsk sås och potatis; drottningtårta.

FREDAG. *Frukost:* Bröd och smör; strömmingläda med potatis; kaffe eller te. *Middag:* Wienerkottletter med stuvade turska bönor; nyponkräm med gräddmjölk.

LÖRDAG. *Frukost:* Bröd och smör; pressylta med rödbetor och potatis; kaffe eller te. *Middag:* Blodpudding med skirat smör och lingonsylt; citronsoppa med skorpor.

RECEPT:

Små à la dauber av fisk och räkor (f. 6 pers.). ¾ kg. fisk, salt, ättika, vatten, 2 hg. räkor. *Till geléet:* 1 lit. fiskbuljong, 10 blad gelatin, 2 äggvitor. *Till garnering:* persilja.

Bredning: Fisken rensas gnides in med salt och ättika samt kokas på vanligt sätt. Fiskspadet silas upp och får svalna. Äggvitorna vispas sönder i en kastrull och det ljumma fiskspadet slås till under kraftig vispning. Det sköljda gelatinet lägges i, och alltsammans sättes över elden att koka tills blandningen skär sig. Kastrullen sättes då på sidan några minuter, varpå geléet silas genom en i hett vatten urvriden silduk. Det klara geléet hälls på botten av små, vattensköljda pastejformar och ställas ut att stelna. Formarna garneras med persilja. Den skurna fisken och

Se med Edra egna ögon
 att Ni får Mazettis ögon

Ni är då säker på att alltid erhålla en
 delikat, kraftig och hälsosam cacao.

Använd **SKODON** av
 märkena

Ingeborg

och

Engelbrekt

MUSTAD'S
 VÄXT-MARGARIN

BEGÄR HÖGSTA MÄRKET:

MUSTADS
 "BÄSTA-VÄXT"

"Clydella"
 (REGD TRADE MARK)
 Englands finaste flanell.

"Clydella" flanell är lika behagligt att använda som vackert i utseende. Det är ingen vanlig flanell och har en vävning i crème och andra nya randiga färgsammansättningar.

Försök "Clydella" nästa gång Ni skall sy Blusar, Pyjamas, Skjortor, Natt-dräkter och Barnunderkläder. Se till att Ni får äkta "Clydella" märkt med namnet i kanten. "Clydella" finnes i alla större affärer.

Lägg märke till namnet "Clydella" i kanten. Om Eder handlande icke har "Clydella", skriv då till *Vm. Hollins & Co., Newgate Street 24-26, LONDON.*

Hollins
 DAY & NIGHT WEAR

Chocolat Ringstorp

FABRICATION EXCLUSIVE.
 Ringstorp, Sjunnesson & Co., Kommanditbolag, Hälsingborg.

ONDO

Modernaste
 Ondulationsapparat!
 Det enklaste av allt enkelt.
 Mest raffinerat eleganta resultat.
Blixtnabbt. Hållbart.
 Skonar håret. Vårdar håret.

Pris Kr. 5:-

Finnes hos de flesta specialaffärer om ej skriv till
THEODORIDIS & Co.
 Oxtorgsgatan 16, STOCKHOLM
 Riks 2426. Allm. 23834. Telegr. adr.: THEODORIDIS.

Vad allmänheten säger om "RÄTTUT".

Sistlidne höst köpte under-tecknad 2 pkt "Rättut", som utlades i två omgångar, därav första utlägget förbrukades av rättorna, men det sista utlägget ligger kvar, men rättor synes ej till nu.

Kungsgården den 24/2 1920.
 C. D. Carlson.
 Pris pr pkt Kr. 1.25.
 Fabrikanten:
BERNER & ZETTERSTRÖM,
 Göteborg.

MER och MER

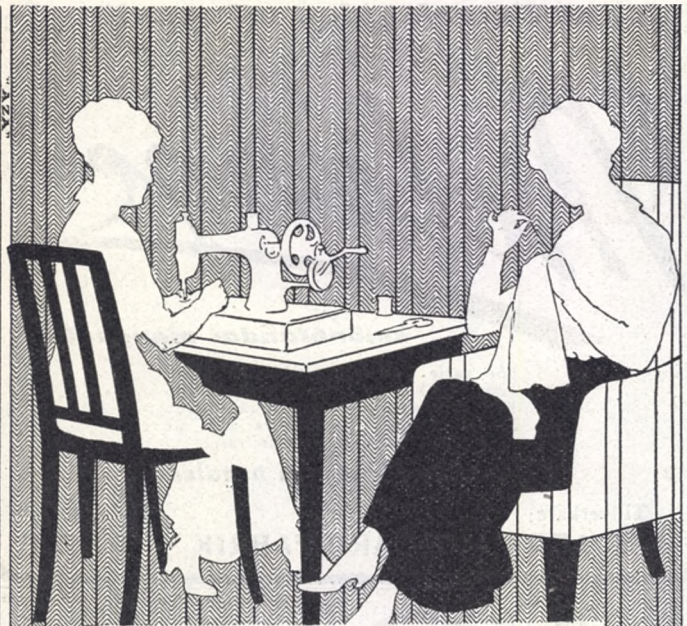
övertygas den ärade allmänheten om att
YVY-TVÅLEN
 är den förnämsta bland tvålar.
 YVY-TVÅLEN säljes i varje välso-
 terad parfym- och herrekiperingsaffär.

Österlin & Ulrikssons
 Kem.-Tekn Fabrik,
 YSTAD.

TVÄTT-RENNEN
 PULVRET

Oskadligt för händer och kläder.
 Populärt genom sin stora tvålhalt och renhet.

"AZA"

Fin engelsk flanell till Blusar. (Regel)
 När Ni skall på resa är det kanske svårt att få plats för Eder blusar, men där bör alltid beredas plats för Eder "Aza" flanell-blus, Eder vännar kommer att beundra Eder smakfulla och praktiska "Aza blus".
 Alla större affärer försälja "Aza".
 Se till att namnet "Aza" står i kanten på tyget.
 Om Eder handlande icke har "Aza", skriv då till
 Wm. Hollins & Co., Newgate Street
 24-26, London.

Hushållsboken

"E R K"
 Pris 5 kr.

"S & Co"
 Pris 2 kr.

Finnes hos alla Bok- & Pappershandlare samt

FRANS SVANSTRÖM & Co
 STOCKHOLM

För

Ansiktsmassage

är oxygenolfabrikens

Amarant-Cold-Cream

det rätta. Den innehåller just lagom fett för att hålla huden mjuk och smidig. Motverkar uppkomsten av rynkor. S. k. torra hudcremer äro overksamma härvidlag.

fråga en skicklig nervläkare och låta denne föreskriva lämplig behandling. Ni kan ju eljest göra ett försök med Spiedurs Sano-kapslar, som fås på de flesta apotek. Kalla avrivningar morgon eller afton (man förstär bäst själv när de böra tagas, sedan man provat bägge delar eller en) bruka verka stärkande på nervsystemet, likaså kalla bad under den varmaste årstiden. Så bör ni kanske draga eder undan sällskapslivet en tid tills ni blir starkare, möjligen få en månads vistelse på ett vilohem. Är ni ej rädd för att bli fet, är det bra att varje förmiddag förtära ett glas porter med en rå äggula uti.

N:r 2. Vår enda, snart nioåriga dotter har haft klen mage ända sedan födelsen. — Redan vid två års ålder inställde sig periodiskt återkommande huvudvärk och sedan hon kom i skolåldern får hon i regeln huvudvärk en gång i veckan. — Då kan hon varken läsa eller intaga föda på hela dagen och det onda släpper inte förrän hon kräkt upp ett gulaktigt illaluktande slem. Dagen därpå är hon i regeln åter kry.

Under sommarens friluftsliv kommer det onda mera sällan. Läkare ha ordinerat bad och stärkande medel, men intet har givit verklig hjälp.

Hoppas få råd av någon av Iduns läsarinor som haft liknande fall och upplysning om man framdeles kan hoppas på förbättring.

Bekymrad moder.

— Det finns en Fru Dahl i Stockholm, Kungsgatan — numret har jag glömt, men kan ni nog finna fullständig adress i adresskalendern. Hon har daglig mottagning och stor praktik, har botat många barn för "ältan" och andra åkommor. Tag eder lilla dotter med till henne och låt undersöka henne, kanske blir hon hjälpt.

N:r 3. Kan Iduns läsarinor säga mig om en 45-årig änkefru är för gammal för att söka en plats som kassörska i affär, Nordiska kompaniet e. d. Jag behöver så väl en liten inkomst. Vill så gärna ha en förtroendeplats. Råd mig goda vänliga läsarinor av Idun vad jag skulle kunna söka någon dylik.

23-årig Idunläsare.

— För ålderns skull kan ni nog söka och få en dylik plats, om ni eljes är vid god andlig och kroppslig vigör, men så lätt blir det kanske ej just nu, då så många firmor reducera sin stab av anställda biträden. Bäst är nog att ni anmäler eder å någon platsanskaffningsbyrå, t. ex. Palmkvists eller Tjäders, J. Larsson & Co m. fl. Hoppas det blir ett lyckligt resultat.

N:r 4. Vore tacksam för upplysning om huru och var man på enklaste sätt skulle kunna få lära så pass mycket porslinsmålning, att man kunde märka porslin varaktigt.

Sjuksyster
 — Vänd eder till doktorinnan Bergman, Humlegårdsgatan 10, 3 tr., Stockholm, eller till Målarskolan Smålandsgatan 38, Frökornarna Emma Nordberg och Aug. Petersson.

Västmanlands Läns Tidning

är Länstidningen för

Västmanland och Bergslagen

Daglig upplaga

13,000 exemplar

Det bästa annonsorganet

GOD TON, INTRESSANTA
 ARTIKLAR OCH TILL-
 FÖRLITLIGA DAGS-
 NYHETER GÖRA

SVENSKA DAGBLADET

TILL HEMMETS
 EGEN
 TIDNING

CAMELL LAIRD

& Co. LTD.

SHEFFIELD OCH BIRKENHEAD.

STÅLVERK OCH
 MASKINVERK-
 STÄDER

SKEPPSVARV FÖR
 NYBYGGEN OCH
 REPARATIONER

Gjut- och Smidesstål,
 Hjulringar, Axlar och Fjädrar för lokomotiv,
 godsvagnar och personvagnar.

Filar och Raspar.

Snabbstål och Borrstål.

Högsta klass passagerarfartyg för oceanfart
 och kusttrafik.

Ångmaskiner och Ångpannor, Turbiner,

Stapelbäddar för 1,000 fots fartyg.

Sju Torrdockor.

LONDON:

3 CENTRAL BULDINGS, WESTMINSTER S. W. I.

Ensamförsäljare för SNABBSTÅL:
 ERNST FUHR, Norrmalmstorg 18
 S T O C K H O L M

BIRGITTA-SKOLAN

GÖTEBORG

STOCKHOLM

KÖPENHAMN

UTBILDNINGSKURSER:

Undervisning i klädsömnad, fransk linnesöm o. enklare linnesöm. Broderi. Knyppling. Stickning av jumpers scarves m. m. samt spinning av ull och lin. Kurser anordnas även i landsorten.

KLÄDNINGSATELIER:

Beställningar mottagas av hemmaklädningar o. sällskapsdräkter, blusar, barnkläder m. m.

TEXTILAVDELNING:

Beställningar mottagas av möbeltyg, mattor, gardiner m. m. för speciella interiörer.

Beridarebangatan 21

Elisabeth M. Glantzberg

Nybrogatan 8

Riks 108 63. Allm. 41 48.

Billiga o. bra äro Sveriges Urmakares A.-B:s äkta **VIKING-Väckarur**

Förnicklat fodral med mässingsboten. Stort mäsingsverk. Kraftig väkning. Säljas under garanti av alla **Urmakare.**

LEVYS LAVENDELTVÅL
kan icke överträffas.
Tillverkare: A.-B. ALBERT LEVY,
M A L M Ö.

N:r 5. Vattnet i min trakt är både kalkhaltigt och rostigt. Tvätten blir gul och halsen blir dålig vid användandet av detta vatten. Hur skall man kunna rena det? Angeläget.

— Det blir nog bäst att ni talar vid en fackman.

N:r 6. Finnes någon av Iduns läsarinor som kan ge mig ett gott råd Jag är 21 år, för övrigt frisk och stark, men har fått ganska stora åderbräck på mina ben, antagligen genom överanstängning Jag är mycket ledsen då det onda synes bli allt värre. Ådrorna svälla ut så benen bli alldeles vanställda. Nu undrar jag om det ej finnes någon behandling, varigenom man kunde få bort eller åtminstone förbättra det onda? Kan inte åderbräck helt och hållet försvinna? Innerligt tacksam för svar är:

Ledsen 21-åring.

— Ni måste använda en elastisk binda till benets lindning. Bindan lägges först ett slag omkring fotknölen, därefter ned under fotsulan och sedan upp omkring underbenet och till knäet, eller över detta, utan att vikas på något ställe, fästes med en säkerhetsnål. Får dock ej bindas för hårt, foten svullnar eljes. För natten avtages bindan. Bra är också att ibland tvätta över åderbråken med brännvin eller konjak, tillsatt med litet aseptin. För övrigt får ni ej överanstänga benen genom att stå och gå för mycket. (Det finns även gummi-strumpor, men de lära ej vara så omtyckta.) Detta är nog allt ni kan göra, försvinna göra de icke.

N:r 7. Hur skall jag bära mig åt för att skaffa mig en människovärdig boning åt en gammal fattig och sjuklig gumma? Finnes någon förening eller enskild välgörare, till vilken man kan vända sig? Innerligt tacksam för svar Viola.

— Förstår ej riktigt hur ni me-

Prisbillig. Hygienisk. Outslitlig. Priskurant gratis och franko.

A.-B. RESÅR, KARLSTAD

PÄRMAR IDUN 1920

kunna erhållas hos hrr bokhandlare eller direkt från Iduns Expedition mot likvid i postanvisning

Röd pärm till "IDUN" med guldtryck Kr. 3: — + porto

Röd pärm till "Romanbiblioteket" och "Hjälpredan" . . . Kr. —: 85 + porto

DET NYA Stockholms Dagblad.

Kommer den 2 januari.

TIDNINGEN kommer att genom en metodisk genomförd koncentration bliva en lättläst och prisbillig kvalitetstidning med ett omfång av 6—8 sidor. Samtidigt kommer Stockholms Dagblad att i alla avseenden värdigt uppbära sina gamla traditioner såsom ett vederhäftigt och välunderrettat nyhetsorgan av högerfärg.

Med sitt mindre omfång och sitt billiga pris kommer Stockholms Dagblad att bliva en verklig nyhetstidning — en spegelbild av såväl dagens brännande frågor inom och utom landet som alla övriga tilldragelser och företeelser av intresse.

Prenumerera därför genast för 1921 på

Stockholms Dagblad.

Utmärkta organ

13r

annonsering i landsorten:

Avesta: Avesta-Posten.

Borlänge: Borlänge Tidning.

Borås: Borås Tidning.

Engelholm: Engelholms Tidning.

Eskilstuna: Eskilstuna-Kuriren.

Falun: Falu-Kuriren.

Gevle: Gevle-Posten.

Halmstad: Hallandsposten.

Hedemora: Södra Dalarnes Tidning.

Hälsingborg: Hälsingborgs Dagblad

Höganäs: Höganäs Tidning.

Jönköping: Smålands Allehanda.

Kalmar: Barometern.

Karlskrona: Tidningen Karlskrona.

Karlskrona: Karlskrona-Tidningen.

Karlstad: Värmlands Läns Tidning.

Katrineholm: Katrineholms-Kuriren

Landskrona: Landskrona-Posten.

Linköping: Östgöten.

Ludvika: Ludvika Tidning.

Luleå: Norrbottens-Kuriren.

Lysekil: Lysekils-Posten.

Malmö: Skånska Aftonbladet.

Mariestad: Tidning för Skaraborgs län.

Mora: Mora Tidning.

Norrköping: Norrköpings Tidningar.

Nyköping: Södermanlands Nyheter.

Skövde: Skaraborgs Läns Annonssblad.

Sundsvall: Sundsvalls-Posten.

Säter: Sätters Tidning.

Söderhamn: Söderhamns Tidning.

Trelleborg: Trelleborgs Allehanda.

Uddevalfa: Bohusläningen.

Umeå: Västerbottens-Kuriren.

Visby: Gotläningen.

Växiö: Smålands-Posten.

Ystad: Södra Skåne.

Örebro: Örebro Dagblad.

Örnsköldsvik: Örnsköldsviks-Posten.

Östersund: Jämtlands-Posten.

VARU-MÄRKE

MENTHOLATUM

INREGISTRERAT

Beprövd salva för läkande av alla slags sår, ekzem, hemorrojder, solbränna, frostsador etc. Lindrande vid snuva och huvudvärk. Hudmedel, särdeles behagligt att använda efter rakning. Finnes å alla apotek. Gratisprov kan erhållas å närmaste apotek eller direkt från depöten i Sverige, Kronans Droghandel, Göteborg.

"Viyella"

(Regd. Trade Mark)

Flanellen som hela världen använder.

Använd första tillfälle att låta Eder handlande visa Eder ett stycke "Viyella" flanel. Lägga märke till dess vackra utseende, dess fina kvalitet och vackra vävning.

Lägg märke till hur mjukt och behagligt det är för den ömtåligaste hud. Märk att det ej krymper i tvätten och är ovanligt hållbart. De flesta handlande har ett rikhaltigt lager och urval i vackra mönster passande till Blusar, Skjortor, Pyjamas och Underkläder till vuxna och barn. När man provat dem vill man aldrig återgå till den gamla flaneln.

Se till att namnet "Viyella" står i kanten.

Viyelle finnes i alla större affärer. Om Eder handlande icke har "Viyella", skriv då till Wm. Hollins & Co., Newgate Street 24—26, London.

nar — om det gäller endast bostad eller hem? Så gott som alla välgörenhetsinrättningar och stiftelser dragas f. n. med ekonomiska svårigheter och inskränka därför pensionärsantalet; då man vet att vanligen tjuvtagals ansökningar ligga inne i avvaktan på plats, förstår man ju att utsikterna till att erhålla sådan är äro särdeles stora. Men försöka kan man ju alltid och bör man naturligen också. Det finns ett hem för sjuka äldre åldringar Valhallavägen 107, A. T. 24287; vidare "Hemmet för gamla", Enskede, föreståndarinnan är fröken Lisa Borén. Bäst vore kanske att ni vände eder till Föreningen "För välgörenhetens ordnande", 41 St. Nygatan, där kan ni få bästa upplysningar om möjlighet att placera vederhörande.

N:r 8. Som jag ämnar inackordera mig på landet, skulle jag vara mycket tacksam om någon av Iduns läsarinor ville låta mig veta vad man i våra tider skall betala i månaden för hel inackordering, tvätt och uppsättning inräknat på landsbygden. Jag önskar eget rum och enkel men väl lagad, god mat.

Ensam fruntimmer.

— Det pris man får betala måste naturligen bli beroende på de fordringar som ställas på en inackordering och i vad slags hem man önskar bli familjemedlem. Under 200 kr. per månad torde det ej gå för sig i ett bättre, vad man kallar bildat hem, men en enklare inackordering kan ni få för 100—150 kr. Om ni annonserar i Idun, torde ni få tillräckligt många anbud att välja på.

N:r 9. Kan någon giva mig upplysning om var man kan få köpa ett té, som användes mot äggvita. Har hört, att detta skulle vara mycket välgörande men känner ej närmare till namnet. Äggvitesjuk.

— Ej sällan förekomma annonser, i vilka utlovas bot mot njurlidanden o. s. v., har även sett en sådan annons om ett thé. Men detta är en allt för allvarlig sjukdom för att man själv skall laborera med den eller tro på bot genom att dricka något slags örtté. Dieten spelar en viktig roll, likaså bör man undvika förkylningar och ansträngningar, kaffe och alkohol äro förbjudna. Av vanliga nypon kokades förr ett thé, som ansågs nyttigt. Men fråga framför allt läkare och följ noga dennes föreskrifter. En ex. massör, Jon Wählin, annonserar om ett medel. Adress Drottninggatan 25, Örebro.

N:r 10. Varifrån kan man få sitt släkregister å både fars och mors sida och vad kostar ett sådant? Olivia.

— Vänd eder till Fil. mag. E. Albin, Grevturegatan 72, Stockholm eller till kyrkoherde H. Södersteen, Askersund, vilka åtaga sig hithörande undersökningar.

N:r 11. Vad skall jag göra för att stärka mina ögon? I bland bli de mycket irriterade av en sorts jag förmodar nervös attack ifråga om synnerven. Det varar en god stund — eldtaggar och ljusglimtar. Olivia.

— Ni skall rådfråga specialist i ögonsjukdomar. Professor Dahlen, Stockholm, professor Ahlström eller D:r Ask, Lund.

N:r 12. Finns någon, som kan och godhetsfullt vill ge mig råd. Min man, 76-årig, plågas varje natt flera gånger av obehagliga drömmar som väcka honom med häftig hjärtklappning. Han har rådfrågat flera läkare och försökt med valeriana och brom, men förgäves. Männe det är nerverna eller gasbildning, som äro orsaken till drömmandet? Han för sträng diet, varken röker eller spritar, äter mycket litet om kvällarna. Promenerar flera gånger om dagen. Lever mycket lugnt och stilla utan någon sys-

(Forts. sid 30.)

GIFT ER ALDRIG

förrän Ni besökt Bröderne Ljunggrens Möbelfärf, Adolf Fredriks Kyrkogata N:o 7.

Inom den närmaste framtiden kommer att i Stockholm framföras följande filmverk:

KUNGEN FRÅN KLONDYKE

Bearbetning för filmen efter Jack Londons kända roman.

I huvudrollerna:

MITCHELL LEWIS
HELEN FERGUSON
GERTRUDE ASTOR
ALFRED ALLEN

En mäktigt filmskapelse, där åskådaren från första stund ryckes med och intages av sympati för den enkle guldgrävaren, som tror sig kunna erövrå New-York med endast guldets makt. — När så kraschen kommer och ruinen står för dörren, då visar han sin rätta sida och lyckas återfå sin förmögenhet, om ock metoden, han därvid använder, mer hör hemma på Klondykes guldält än på Wall-Street i New-York. — Men den för Jack London så typiskt oväntade upplösningen vilja vi icke här avslöja. Det skulle minska intresset, när man på filmen själv får uppleva guldgrävarens triumf.

BORGLÄKTENS HISTORIA

Efter isländaren Gunnar Gunnarssons roman. Uppdelad i två delar:

KUNGEN PÅ BORG och GÄST DEN ENÖGDE

Ett filmverk, som i skarpa drag tecknar den isländska befolkningens tro och sedvänjor. Till största delen inspelad med Islands mäktigt storslagna natur som bakgrund och med huvudsakligast isländska statister.

DEN GRÖNA FLAMMAN

(En rysk kronjuvels historia.)

Detektivfilm i fyra akter med J. Warren Kerrigan i huvudrollen. En verkligt sevärd detektivfilm med ovanligt originellt uppdrag där upplösningen blir en helt annan, än vad åskådaren någonsin kunnat föreställa sig. När därtill publikens korade gunstling J. Warren Kerrigan utför huvudrollen, så våga vi förutsäga, att denna film säkert kommer att ses av hela det biointresserade Stockholm.

Ensamrätten till dessa tre filmer tillhör

A/B Svenska Filmkompaniet
St. Vattug. 7
STOCKHOLM

Cloettas
Guld-Cacao
Vanilj-Choklad
Förnämsta svenska fabrikat

EN BALJA KLÄDER TVÄTTAS PÅ 4 MINUTER

MED "CYGNET" (PATENT)

VACUUM TVÄTT APPARATEN

som är utan motstycke i världen. Den suger till sig smutsen och skyddar kläderna från ruinerande borstar och tvättbräden, som äro fullständigt överflödiga. De ömtåligaste vävnader och spetsar tvättas under garanti med samma enastående resultat som handdukar, gångmattor etc.

SÄND INGA PENGAR.

VI LITA PÅ EDER.

Så övertygade äro vi att "Cygnet" kommer att utfalla till fullständig belåtenhet, att vi sända den på 8 DAGARS FRITT FÖRSÖK. Prova och döm. Blir Ni fullkomligt nöjd skicka oss Kr. 25:—, i motsatt fall returnera apparaten. Bruksanvisning biläggas. 8 DAGARS FRITT FÖRSÖK.

E. LINDEN & Co., Göteborg. Avd. I.

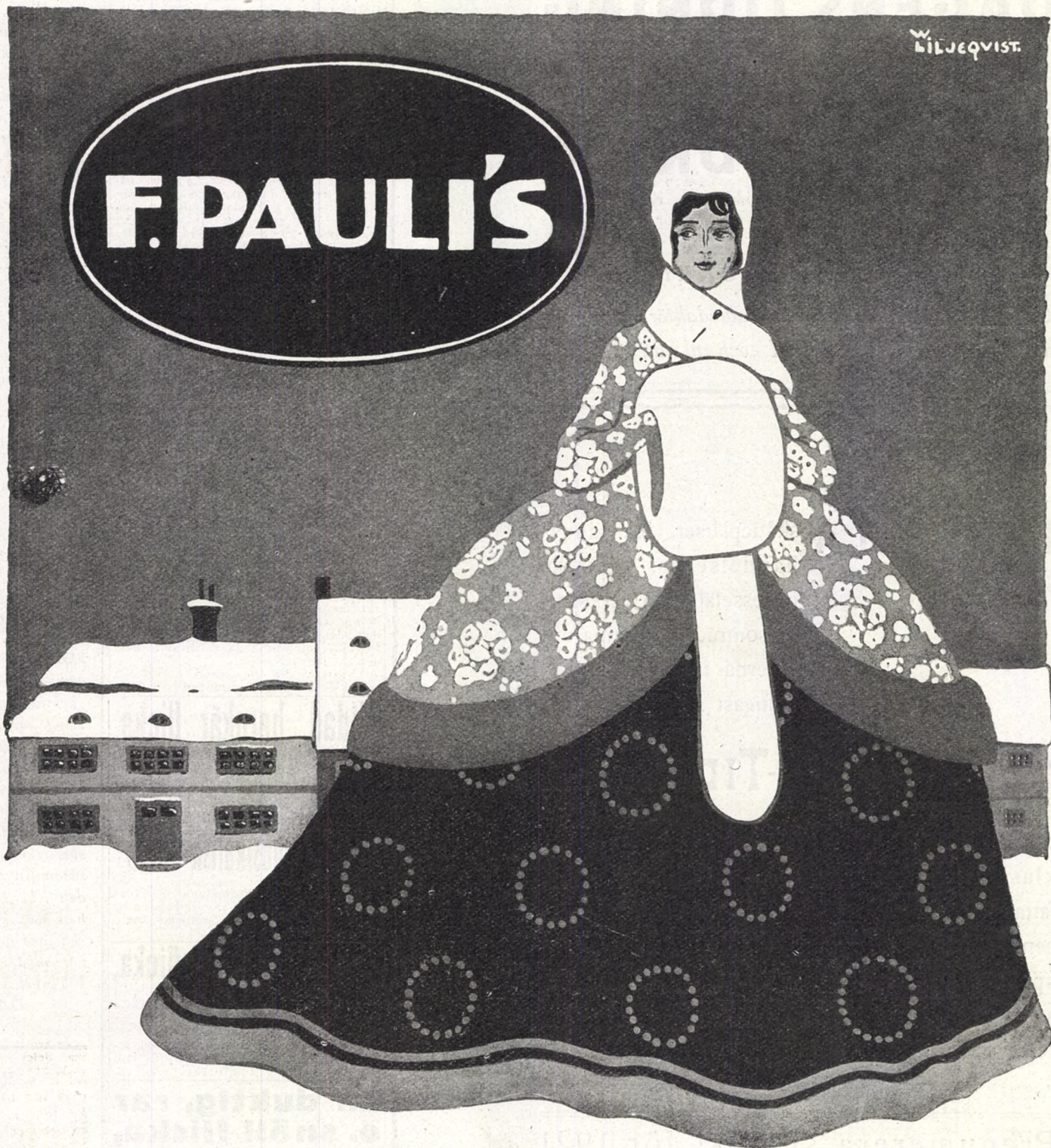
GYNNA IDUNS ANNONSÖRER!

Oöfva HÖRA

Den amerikanska elektriska **hörapparaten ACOUSTICON**, som är världens förnämsta, kan nu regleras i 6 styckegrader efter örats olika hörsel förmåga. Förordad av öronspecialister. Oumbärlig för lönhörda i kyrka och teater. För eftervinningar varnas.

Öronmassageapparaten MASSACON botar susning för öronen. ACOUSTICON är tillerkänd guldmedalj i St. Louis och den Engelska kröningsmedaljen i guld. Användes av H. Maj:t Ankedrottningen av England och Prins Carl av Sverige. Begär katalog och och intyg. Ensamförsäljare för Sverige; MALMÖ BANDAGE ETABLISSEMENT, Per Vajersgatan 9, MALMÖ 1. — Telefon 49 75

ÄKTA LILJEMJÖLK CRÈME
ÄR DET BÄSTA FÖR HUDEN I ALLA VÄDER

DAGENS TIDNING

— självständig och oberoende av partierna — har under den korta tid, tidningen varit i verksamhet, redan publicerat artiklar i olika ämnen av ett stort antal redaktionella krafter.

DAGENS TIDNING

främjar rikspolitik, icke partipolitik. Den vill med all kraft bekämpa den pågående avkristningen och arbeta för en positiv lösning av de sociala frågorna.

DAGENS TIDNING

är den billigaste dagliga huvudstadstidningen. Kom ihåg det, då Ni skall prenumerera på tidning för 1921.

FÖR REDAKTIONEN:

Fil. d:r RICHARD NORDIN, huvudredaktör och ansvarig utgivare.

Teol. och fil. d:r RURIK HOLM och fil. d:r KNUT BARR.

FRÅN ALLA skådeplatser för dags-händelserna, från alla intressefält och verksamhetsområden komma nyheterna tidigast, vederhäftigast utan partianda i

STOCKHOLMS-TIDNINGEN

den tidning, som utan klassinskränkning omfattas av alla och däri-genom nått en sådan spridning över landet, att dess budskap i både text och annonser nå **TILL ALLA**

Prenumerera snarast för 1921

selsättning, varför det ej kan vara av överansträngning. Skulle kanske hypnotism kunna hjälpa? Prenumerant från Iduns början. — Ett försök kan ju göras med hypnotism, varigenom dylika olä-

Genom en annons uti *Nya Wermlands-Tidningen* som är *Vermlands äldsta och enda dagliga tidning*, träffar Ni över **10,000** hem i länet och stiftet. Huvudkontor: **Karlstad.**

AKTA SMALÄNDSKA POLKAGRI-SAR kr. 3:90 pr kg. Nougat kr. 4:90 pr kg. Konfekt kr. 7:50 kg. Brända mandlar kr. 8:00 pr kg. Karmellerade frukter kr. 8:00 pr kg. Chokolad kr. 9:50 pr kg. Då ordern uppgår till 15 kr. fraktfritt pr postförskott från Smäländska Konfektfabriken, Paskallavik. Goda och färska varor! Åberopa denna tidn.

genheter ofta kunna försvinna. Man bör i ett dylikt fall äta endast *litet* om kvällarna och minst en timme innan man går till sängs.

N:r 13. Vet någon hur en maggördel av hampa skall göras, som jag för många år sedan hört sägas skall kunna förhindra gas att stiga upp mot bröstet? Prenumerant från Iduns början.

— Genom att begagna ett slags maggördel torde gasbildningar ej kunna förekommas. Det finns i handeln (apotek) ett slags sundhetssalt, varav tages en knivspets i litet vatten vid måltiderna. Mot gasbildning är även följande bra: Oxid. magnes. ler. Eleassachar. Fenilul. öa 100 mf. pulv.

Ds. En struken tesked 3 à 4 gånger dagligen.

BREVLÅDA.

RED:S BREVLÅDA.

50-årig rättänkande juristfru. Följetongen slutade i det ark som medföljde Idun n:r 47 föreg. år och romanens sista sida har pagina 280. Om avslutningen ej syntes Eder tillfredsställande, så kan redaktionen icke lastas därför.

LEDIGA PLATSER

I prästgård nära Falun finnes plats 1 febr. för flicka, frisk och stark, kunnig i enklare matlagning, ej rädd för grovsvslor, gärna familjemedlem. Betygsavskrifter och löneanspråk till Prästgården, Runnvika.

Aldre tysk dam

av god familj, språkkunnig, även svenska, ypperliga referenser, önskar plats den 15 jan. såsom husföreståndarinna att självständigt leda ett hushåll, helst på landet. Svar till "Husföreståndarinna", A.-B. S. Gumaelius' Annonsbyrå, Göteborg, f. v. b.

Husföreståndarinna,

gladlynt, arbetsam o. pålitlig, får plats den 10 jan. att sköta hem (3 pers.) där husmor saknas. Svar märkt "Lärfamilj", med betygsavskrifter, fotografi (amatör-) samt uppgift å löneanspråk torde snarast insändas till Iduns exp. f. v. b.

Barnsköterska,

omkring 25 år, stadgad, absolut pålitlig, verkligt barnkär och med vänligt sätt får god plats omkring den 1 febr. 1921 eller förr att sköta fyra barn resp. 10-8-5 år-14 månader gamla. Behöver ej nödvändigt vara examinerad, men måste hava verkligt intresse för sitt kall. Helst ej familjemedlem, men även å sådan reflekteras. Vänning med alla moderna bekvämligheter. Vänligt bemötande utlovas. Svar med foto, uppgift om löneanspråk och referenser till Box 137, Norrköping.

Kvinnlig bostadsinspektör

Nyinträttade befattning såsom Hälsovårdsnämndens i Västerås kvinnliga biträde vid bostadsinspektioner inom staden (kvinnlig bostadsinspektör) kungöres härmed till ansökan ledig.

Med befattningen, för vars innehavare särskild instruktion är utfärdad, följer f. n. en grundlön av 2.700 kronor pr år med tvenne ålderstillägg efter resp 3 och 6 års tjänstgöring utgående med 10% av grundlönen. Dyr-tidstillägg utgår f. n. efter grundtalet 141, utgörande hela lönebeloppet cirka 5.000 kronor.

Ansökningar åtföljda av styrkta avskrifter av betyg, åldersbevis och friskbetyg skola, ställas till Hälsovårdsnämnden i Västerås, ingivas till Västerås stads ombudsmannaexpedition senast den 20 januari 1921.

Västerås den 20 december 1920.

Hälsovårdsnämnden.

Bildad, barnkär flicka,

som vill hjälpa barn med läxor och hjälpa till i hemmet, erh. plats från början av januari, på egendom utanför Göteborg. Svar med foto och rekommendationer till Fru Tora Jönson, Långnäs, Göteborg I.

Bildad, musikalisk flicka

(pianist), erhåller 1 jan. plats å tjänstemannakontor. Förmåner: Kontant lön jämte fritt vivre. Svar, helst med betyg och foto till "Familjemedlem", Box 14, Valdemarsvik.

En duktig, bildad flicka,

som är villig att tillsammans med ung husmor helt och hållet sköta 4 pers. hushåll i Göteborgstrakten får plats strax efter den trettonde. Vacker trakt, gott hemliv. Svar med rekommendationer och löneanspråk till "Bildad familj", Iduns exp. f. v. b.

En duktig, rar o. snäll flicka,

som kan sy och arbeta i hemmet, får plats genast på nyåret (ev. senare) i vackert, stilla hem i Västergötland. Jungfru finnes. Svar med rekommendationer till "Ansvar och hjälp, 50", Iduns exp., f. v. b.

Enkel, bättre flicka,

fr. gott hem, pålitlig, rask och ärlig, villig utföra tjänarinneplikter, kunnig i enkl. matl., städ. och något sömn., erhåller pl. i liten ing. fam. Alla bekväml. Eget rum. Svar med foto, betyg el. rekom. till "Vänlighet fordras och gives", Iduns exp. f. v. b.

Barnsköterska

(ex. eller icke) enkel, pålitlig, barnkär samt sykkunnig erhåller plats nu genast eller ev. 1 januari i köpmannafamilj. Svar med referenser och löneanspråk till Fru Hanna Alenius-Nilson. R. T. 18. NORSJÖ.

Klädsömnadskurs

samt provningsateljé för damer som önska sy sina kläder själva öppnas 15 sept. Prospekt på begäran.

ELLA NILSSON, Rådmanngatan 8 (intill Liljansplan), Stockholm.

Företvarande lärarinna vid S:ta Birgittaskolan.

Allm. Telef. 401 18.

En prästmans omdöme om Vårt Land och Folk.

"V. L. o. F. bör icke saknas i något hem med kärlek till vår svenska jord."

Ni har anhållit om ett uttalande angående Eder tidning. Jag vill i största kort-het anföra:

Vårt Land och Folk har en mission att fylla i vårt folk, som icke kan överskattas. Dess uppgift är icke blott att vara ett rent fackorgan och att samla den alltför spridda hjorden av Sveriges jordbrukande befolkning för tillgödeseende av egna tillbakasatta intressen och till arbete för såväl ökad produktion som jordbruksnäringens ökade anseende utan även att hos den icke jordbrukande delen av vårt folk skapa bättre förståelse för jordbruksnäringens nationella betydelse och för dess rätt till jäm-bördighet med andra näringar.

Bärare av denna uppgift, blir Vårt Land och Folk ett hela det svenska folkets organ, som rätt fattat och stående över lumpen parti- och klasspolitik arbetar för allas gemensamma väl. Såsom facktidning anser jag Vårt Land och Folk oumbärlig och tillmäter densamma största betydelse för i synnerhet landsbygdens kulturella liv. Jag har funnit Vårt Land och Folk ständigt vaken för sina speciella uppgifter och pigg såsom nyhetstidning, varför den icke bör saknas i något hem med kärlek till vår svenska jord och med intresse för vår modernäring.

Tyresö den 30 aug. 1920.

DAVID FROSTE,
kyrkoherde.

V. L. o. F:s prenumerationspris för 1921: Dagl. uppl. 1/1 är 18:—, 1/2 är 10:—, 1/4 är 5:—, Veckouppl. 1/1 är 3:50, 1/2 är 2:—, 1/4 är 1:25. Provn-nummer gratis på begäran.

Befattningen som vikarierande

föreståndarinna för linneförråd

och tvätt vid Maria sjukhus i Stockholm är till ansökan ledig. Sökande, som skall äga full kompetens att sköta linneförråd och förestå maskintvättinrättning, bör ej vara över 30 år för att eventuellt kunna ifrågakomma vid befattningens besättande med ordinarie innehavare. Avlöningsförmåner äro för närvarande kronor 137:91 per månad jämte fritt vivre. Befattningen skall tillrättas så fort ske kan dock senast den 1 februari 1921. Ansökningar, ställas till styrelsen över Maria sjukhus, mottagas intill den 7 januari 1921 av sjukhusets sylvoman, som besvarar förfrågningar rörande tjänsten.

Sjuksköterska.

Till en ledig sjuksköterskebefattning vid Söderby sjukhus utgår ansöknings-tiden den 31 jan. 1921. Löneformär likställda med Stockholms stads övriga sjukhus. Ansökan åtföljd av tjänste- och meritförteckning samt ålders- och läkareintyg insändas till sjukhusdirektören, adress Uttran.

Barnsköterska,

helst något äldre, önskas snarast för spädbarn. Svar med rek. och lönepret. under adress Unsängs gård, Ljusdal.

PLATSSÖKANDE

Flicka från landet

önskar god plats i bättre familj som husföreståndarinna eller som husmors verkliga hjälp. Är kunnig i enklare matlagning samt sömnad. Förestår nu lanthushåll. Svar emotes tacksamt under adress "Januari 1921", Tidaholm, p. f.

19-årig lantbrukardotter,

som genomgått 8 kl. läroverk önskar mot fritt vivre och fria resor på ny-året plats i finare familj för att deltaga i förekommande husliga göromål. Har genomgått husmodersskola och önskar praktik för referenser till fackskola. Svar till "Familjemedlem", Västerbyholm, Norrköping.

Husföreståndarinna,

medelålders kyrkoherdedotter söker till allvarligt stilla hem (helst präst- eller ämbetsman), där husmoder saknas. Bästa betyg. Svar till "Arbete och överinsende", Iduns exp., f. v. b.

Tysk fröken,

språkkunnig, söker från 1 jan. eller senare anställning för barn, där husmor saknas eller som hjälp och sällskap i god familj. Landet föredrages. Svar utbedes under sign. "Tyska", Nöra, p. r.

Ordentlig flicka

med fina betyg från Handarbetsseminarium önskar plats i skola, eller fin familj, helst där jungfru finnes. Ut- för gärna alla i ett hem förekommande göromål. Tacksam för svar till "Familjemedlem", Box 48, Kisa.

Slöjdlärlarinna

önskar plats på anstalt eller slöjdmagasin till den 15 jan. 1920. Fina betyg finnes. Svar till 24 år, Iduns exp., f. v. b.

Enkel, 20-års flicka,

som saknar hem och föräldrar önskar komma i verkligt snäll och god familj, där ett gott hem kan påräknas. Är villig hjälpa till i hushållet eller annat arbete. Svar till "Hemlös", Iduns exp., f. v. b.

INACKORDERINGAR

Doktorinnan Vilma Erikssons Vilohe,

beläget 15 min. skogsväg från Arvika. Adr. Högåsen, Arvika. Bröstklena mottagas ej.

DIVERSE

Förlossningar

Efter slutad praktik å barnbördshus åtager sig undertecknad förlossningar o. vård av moder och barn i hemmen, under längre eller kortare tid. Ref.: Prof. Lindqvist och Dr. H. Benckert, Göteborg, Dr. L. Möller, Barnbördshuset, Linköping. Högaktningsfullt ELLEN ELANDER, Instr.-ex. Barnmorska, Linnégatan 45, Göteborg.

"FENO"

är ett förstklassigt skönhetspreparat av rang. Intet fett, kan användas vilken tid på dygnet som helst. Utplånar rynkor, förnygrar, åstadkommer en ren, klar, mjuk och vit hud, bortager finnar, revorvar, leverfläckar pormaskar, fräcknar etc. Yppersta medel mot söndersprucken, frostbiten och narig hud. Per burk 4 kr., 2 burkar fraktfritt.

FENOMA-DEPOTEN,
Stockholm 1.

Doktor A. Kjellbergs

Kurs i massage och sjukgymnastik. (26:te årskursen.) Begär prospekt! Stockholm. Holländaregatan 3.

Doktor J. Arvedsons kurs

i Sjukgymnastik, Massage och Pedagogisk Gymnastik medför enligt kungl. maj:ts medgivande samma komp. och rättigheter som en kurs vid Gymn. Central-Institutet.

Kursen, 2-årig, börjar den 15 sept. Prospekt på begäran gen. D:r J. Arvedson, adr. Odeng. 1, Stockholm.

Professor PATRIK HAGLUND
Gymnastisk-Ortopedisk-Kirurgiska Privatklinik. R.T. 7025, Stureg. 62, Sthlm S.T. 8301. För behandling av stödj- och rörelseorganens skador, sjukdomar, deformationer och funktionsrubbingar.

D:r A. KARSTEN

Medicinskt Elektricitets-, Ljus- och Röntgeninstitut
Kungsg. 60, STOCKHOLM
Behandling av
reumatiska åkommor.

Gerda von Sydows SÅNG- OCH MUSIKINSTITUT

David Bageresgata 1, STOCKHOLM
A. T. 28511. R. T. 9433.

GÖTEBORGS GYMNASIEN

Östra Hamngatan N:o 45
Förnämligaste specialkurs i MASSAGE O. SJUKGYMNASTIK
Ny kurs börjar den 20 Januari.
Begär illustrerat prospekt.

Gymnastikdirektörsexamen

avlägges efter 2-årig kurs av kvinnliga elever vid
Sydsvenska Gymnastik-Institutet.

Ny kurs börjar 15 sept.
Prospekt Major J. G. Thulin, LUND.

Velvet Complexion.

Överträffligt hudmedel.
"Velvet Complexion" är en mjölkliknande vätska som utan tvivel är framställd av mandel. Vilka ytterligare ingredienser som släta ut rynkor, göra musklerna fasta och giva hyn klarhet och vitthet, vet jag ej. Något trolleri är det." Ur Anna Söderberg: Skönhetsvård. Pris kr. 8:— plus porto.
FRANSKA PARFYMMAGASINET,
Drottninggatan 21, Stockholm.

La Mascotte Creme

är vår tids ännu oöverträffade cosmeticum, en vetenskapens triumf, som renar, läker och decificierar huden, samt skyddar denna för kyla och fuktighet. Är den bästa massagecreme för borttagande av rynkor och fettansamlingar.
Gör huden fraiche, vit och sammetslen. Pris 2:50 pr burk.
Fås överallt och direkt från
LA MASCOTTE-FABRIKEN,
Malmö.

Anna Malmqvists Förmedlingsbyrå

(I anslutning till Barnmorskeskolan)
anställer såväl för Kommuner som enskilda välkvalificerade barnmorskor, sjuksköterskor och barnsköterskor.
Rikst. 72431. Karlavägen 72; n. b.

Lektioner i Linnesömnad.

Kurserna börja åter den 14 januari.
Karin Egnér,
Sibyllegat. 36, 4 tr. Rikst. 73530. Event. Rikst. Egnér, Brevik.

HEM-HUSHÅLLSSKOLAN.

Undervisning meddelas av från fackskolan utex. skolköslärlarinna i enklare och finare matlagning, bakning, syltning o. konservering, konfektkokning, dukning och servering, uppköp av matvaror, enkel hushållsbokföring o. födoämneslära samt rengöring, tvätt och strykning, vården av linne o. sängkläder m. m. I husmoderskursen ingår fullst. undervisning i kläd- och linnesömnad för hand och på maskin, tillklippning, lagning, märkning etc. samt moderna handarbeten ävensom Samaritkurs. — — — Som skolan avser att ej blott meddela eleverna praktisk o. grundlig undervisning i en husmoders arbete och plikter utan även samtidigt kunna bereda de unga flickorna den tillsyn och trevnad, som endast ett hem kan giva, *bo alla elever inom skolan* och endast ett begränsat antal (6 å 8 st.) mottagas. Ref.: Myntdirektör K. A. Wallroth m. fru; Professorn vid Tekn. Högsk. Valfrid Petersson m. fru. Vårterminen börjar den 1 februari 1921. Förfrågningar besvaras omgående av skolans föreståndarinna
Fru Emma Kjellström, Storgatan 38, Stockholm.
ALLM. TEL. 242 08.

Ny hushållskurs

(15 Januari—15 Maj 1921.)
Prospekt mot porto. Överstinnan A. Hyltén-Cavallius, f. Frick. Sandvik, Smål. Burseryd.

Hushållselever

mottagas 15 januari—15 april. Grundlig undervisning i finare och enklare matlagning m. m. Direkt under dugl. husmors ledning. Prospekt mot porto. Fru Ebba Jönsson, Pensionat Oscarshöjd, Tyringe.

Barnsköterskekurs

vid Flensburgska Vårdanstalten i Malmö börjar 1 mars 1921. Kursen är ettårig. Ansökningshandlingar torde insändas snarast och senast före den 15 jan. till överläkaren. För antagning fordras med läkarebetyg styrkt gott hälsotillstånd, fyllda 18 år, rekommendation av två trovärdiga personer samt styrkta avskrifter av skolbetyg. Avgiften, 150 kr., erläggas vid antagningen. Närmare upplysningar meddelas av Husmodern. Överläkaren.

Endast EN SANO-KAPSEL

om dagen (för barn 1/2 kapsel dagligen) erfordras för åvägabringande av en fond av kraft och tillförsikt. Oumbärliga för kvinnor, män och barn under alla svaghetsstadiet. Alstra snabbt och säkert levnadsmot, energi och arbetslust, undanröja svaghet, trötthet, sömnlöshet och överansträngning. Spieckers Sanokapslar säljas å alla väl-sorтерade apotek och droggaffärer i askar om 20 st. till kr. 4:25, eller expedieras portofritt pr postförskott från undertecknade.

Liten kur (5 askar) kr. 20:—
Stor " (10 ") " 38:50
Generalagenter: Harald Westerberg & C:o, Göteborg 1.

Mot grått hår och mjäll

Härmed meddelas att det utmärkte och så mycket efterfrågade härvatnet mot grått hår som förhindrar hårväxt och fullständigt borttager mjäll och som i över 40 års tid förts i Fanny Gelins Parfymmagasin, Malm-torgsgatan 5, Sthlm, numera fås under adr. Firma Fanny Gelin, Norrviken. Riks och Sthlmstel. Norrviken 214. Pris 6:— kr. + porto.

Livmodersprutan

Superior-säkraste medel för undvikande av underlivssjukdom m. m. Av prima gummi 10, 12, 15 & 20 kr. pr st. Pulver för lösning 3.50. Stort lager av alla sorters sjukvårds- och hygieniska artiklar, häl-fötsinlägg, gördlar, bindor m. m. Illustr. katal. gratis.
Magasin Special, avd. 9.
Västerlånggatan 66, Stockholm.

PENSIONS-FÖRSÄKRING

Allmänna Änke- och Pupillkassan i Sverige
meddelar försäkring för pensioner dels t. efterlevande änkor o. barn dels och till annan viss person oberoende av skyldskapsförhållande. Inträde å öppet för varje svensk undersåte, som med avseende å hälsotillstånd provas antaglig och icke uppnått 60 års ålder. Pension kan betingas från 100 till 1,500 kr. Insats en gång för alla kontant eller delvis genom revers eller ö. årliga premier.
All vinst tillfaller de försäkrade i form av årlig tillväxt av pensionen under den persons livstid som betingar pensionen. Pensions-tillväxten utgår med lägst 2 högst 5 procent för år å det betingade pensionsbeloppet.
Prospekt portofritt på begäran, varvid denna tidning bör åberopas.
STORKYRKOBRINKEN 11, STOCKHOLM

Sydsvenska Kredit Aktiebolaget.

Fonder kr. 62,000,000:—
gottgör å
Depositions- & Kapitalräkning
6 %

Stockholms Högre Handelsläroverk. Björstedtska Handelsinstitutet.

Mästersamuelsg. 19 B, Stockholm.
R. T. 8115. A. T. 12058. Banklinje.
Vårterminen börjar d. 18 jan. 2-, 1-, 1/2- o. 1/4-års-kurser. Intr. fr. laröv., flick- och folksk. A. Gymn. B. Studentfackkurser. C. Kurser för elever med folkskolebildning. Prakt. kontorsöv. Prospekt på begäran. Platsförmedling. Anmäl. dagligen. Styrelsen.

Philip Holmqvists Handelsinstitut Göteborg.

Statsunderstött och under statsinspektion. Egen läroverksbyggnad.
Studentkurs, Gymnasialavdelning, Korrespondentkurs, Bankkurs, Handelskolans högre och lägre avd. för folkskolebildade. Platsförmedling.
Vårterminen börjar 13 jan. 1921. 35 lärare. C:a 800 elever årl. Begär prosp.

Stockholms Borgarskolas Handelslinje

Stats- och kommunalunderstött handelsläroverk. 42:dra läsåret.
Två-årigt handelsgymnasium, ett-årig handelskola samt — i vissa specialämnen — terminskurser.

Vårterminen börjar den 15 Januari.
Prospekt, schemata kursplaner för skolans alla bildningslinjer ut-lämnas kostnadsfritt i varje större bokhandel i huvudstaden.

Närmare meddelas å rektorsexpeditionen, 13 Brunnsgatan, vardagar kl. 11 f. m.—4 e. m. Telefoner: Riks 82 11; Allm. 55 31.

Stockholm i Januari 1921.
UNDERVISNINGSNÄMNDEN.

Goskola på landet.

Rektor Laurells Skolhem å Svartå herrgård emottager gossar för lantvistelse och individuell elementarundervisning t. o. m. Ring I. Dessutom övning i jordbruks- och skogsgöromål. Pianolektioner. Skolan börjar sin 24:e termin Torsdagen den 20 Januari. Begär prospekt. Postadr. Svartå. Telefon Mullhyttan 2.

E. Hults Flickpension, Djursholm,

emottager elever den 1:sta febr. på 4 månader. Husmoderskursen omfattar Matlagning, Kläd- och Linnesömnad, Konstslöjd, Målning, Engelska, Tyska och Franska språken samt föreläsningar i Konst- och Litteraturhistoria med besök i Stockholms museer under sakkunnig ledning. Som valfria ämnen ingå Musik och Sänglektioner. Prospekt mot porto, adr. E. Hults Flickpension, Djursholm. Rikst-telefon Djursholm 478.

Elsa Philips Husmoderskola, Stockholm, Karlavägen 25 (f. d. 1 A),

börjar sin 26:te termin för bildade unga flickor den 31 jan. 1921. Undervisning i enklare och finare matlagning, bakning, konservering och inläggningar av bär, frukt, grönsaker och kött; vegetarisk matlagning, uppköp, födoämneslära, hushållets ekonomi m. m. Olika kurser. Examinerade lärarinnor. Förbereder inträde till lärarinnekurser i huslig ekonomi. Prospekt, ref. och närmare upplysning på begäran.
Sthlms tel. 6 13 10. ELSA PHILIP, Stockholm.

Nobynäs Hushållsskola.

Vårtermin från den 15 Juni till till den 15 Maj 1920.
Bildade flickor mottagas å Nobynäs Herrgård, härligt läge i hälsosam trakt å Småländska höglandet. Grundlig undervisning i hushåll, vävning, handarbeten m. m. meddelas av skickliga, exam. lärarinnor. Gott hem.
Förfrågningar och anmälningar ställas till föreståndarinnan, Fru E. von Kothen, Nobynäs, Frimmaryd. Rikstel. Munkavarn 4.

ÅREGÅRDEN

Åres förnämsta sport- och rekreationshotell.

är öppnat och drives i lugn hemtrevlig stil. För att bereda ostört lugn nattetid gäller som absolut påbud: tystnad i trappor och korridorer efter kl. 11:30 e. m. Efter kl. 1:30 på natten hålls Åregårdens portar obehagligt stängda.

Vidare upplysn. lämn. å rest. Rosenbads kontor helst kl. 12—1 på Riks 75 19, Allm. 54 04 då dir. Meurling träffas personl.

VERKSTÄLL
GENAST
PRENUMERATION

FÖR

IDUN

1921

ENDAST

17

KRONOR

IDUNS EXPEDITION

Mästersamuelsgatan 45
STOCKHOLM

A. T. 61 47

R. T. 16 46

Oatine

Ni ser yngre ut,

när ni regelbundet begagnar *Oatine-havre-crème*, ty *Oatine* är något enastående och kan icke jämföras med andra crèmer.

Oatine är det rena *extraktet* av havre. Dess enastående förtjänster vid all vård av huden voro skattade redan i forntiden, och nutidens damer förstå i minst lika hög grad att värdera den.

Oatine rensar *porerna* och *hudens yta*, när den lätt gnides in.

Oatine ger huden näring och läker den, och på så sätt förnyar den huden.

Oatine är vällyktad och behaglig att använda.

Oatine läker sprucken och sträv hud och gör den klar, smidig och vacker.

Begagna *Oatine* dagligen. Behandlingen är som en lätt massage, och crèmen torkas av efter egen önskan.

Fås i tub eller burk med lika mycket innehåll, och stor burk (innehåller 3 gånger så mycket).

Oatine Snow är en snövit, fin, lätt crème, som när den gnides in, ögonblickligen uppsuges i huden, som genom regelbunden behandling blir mjuk, klar och frisk.

THE OATINE COMPANY'S GENERALDEPOT FÖR SKANDINAVIEN

Kr. Bernikowsegade 1, Köpenhamn.

THE OATINE COMPANY
LONDON & PARIS.

OATINE. En Gros: Madsen & Wivel, Köpenhamn.

BRITTISKA UNIVERSITET

I Storbritannien finnas 18 universitet, vilkas lärarstab och elevantal äro ungefärligen följande:

	Lärarstab	Studenter
Universitetet i Aberdeen.....	84	1024 (328 kvinnliga)
" " Belfast.....	66	685
" " Birmingham.....	141	874
" " Bristol.....	222	895 (241 kvinnliga)
" " Cambridge.....	138*	3676 (1914)
" " Dublin (T. C. D.)..	100	1285
" " Durham.....	151	961 (33 kvinnliga)
" " Edingburgh.....(c)	200	2529 (546 kvinnliga)
" " Glasgow.....	158	2916 (662 kvinnliga)
Irländska nationaluniversitetet.....	157	1774
Universitetet i Leeds.....	186	1065 (204 kvinnliga)
" " Liverpool.....	214	1170 (305 kvinnliga)
" " London.....	800—900	4086
" " Manchester.....	238	1268
" " Oxford.....	159*	3045 (450 kvinnliga)
" " St. Andrews.....	93	508 (200 kvinnliga)
" " Sheffield.....	146	399
" " Wales.....	164	1319 (437 kvinnliga)

* Dessutom finnes ett stort antal kursledare och docenter.

(Universitetsnotarierna lämna på begäran alla närmare upplysningar.)

DEN NYA ENGELSKA "PH. D."-GRADEN.

Flera brittiska universitet ha nu inrättat en "Ph. D."-grad, som torde lämpa sig speciellt för svenska studenter.

1. Varje med universitetsexamen försedd studerande, tillhörande något, av härvarande universitetsmyndigheter, godkänt svenskt universitet, äger inskriva sig vid brittiska universitetet för att idka studier i och för vinnande av "Ph. D."-graden.
2. Denna grad kan vinnas inom alla fakulteter, den teologiska, juridiska, medicinska, humanistiska, naturvetenskapliga, tekniska och kommersiella.
3. Den beräknade studietiden vid brittiska universitetet uppgår till omkring 2 år.
4. Graden i fråga kan vinnas genom en avhandling jämte skriftlig eller muntlig tentamen, om så anses önskvärd.

ALLA UPPLYSNINGAR

beträffande kurser, levnadsomkostnader jämte andra detaljer, kunna på begäran erhållas från

THE UNIVERSITIES BUREAU
IMPERIAL INSTITUTE, LONDON.

Iduns byrå och expedition,
Mästersamuelsgatan 45, Stockholm.

Redaktionen: kl. 10—4. Expeditionen: kl. 9—5.
Riks 1646. Allm. 9803. Riks 1646. Allm. 6147.
Red. Högman: kl. 11—1. Annonskont.: kl. 9—5.
Riks 8660. Allm. 402. Riks 1646. Allm. 6147.

Iduns prenumerationspris:

Idun A, vanl. uppl. med julnummer:	Idun B, praktuppl. med julnummer:
Helt år Kr. 17:—	Helt år Kr. 22:—
Halvt år " 8:75	Halvt år " 11:50
Kvartal " 4:50	Kvartal " 6:—
Lösnummer " 0:35	Månad " 2:25

Iduns annonspris:

Pr millimeter enkel spalt:

40 öre eft. text.	Utländska annonser:
45 öre å textside.	45 öre efter text., 50 öre
20 % förhöjning för å textside, 20 % förh.	särskild begärd plats. för särsk. begärd plats.